

विराटनगर महानगरपालिका

स्वेत पत्र, २०७९ (White Paper-2079)

प्रकाशक

विराटनगर महानगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
विराटनगर, मोरङ, प्रदेश नं. १, नेपाल
इमेल: info@biratnagarmun.gov.np
Website: <https://biratnagarmun.gov.np>

मन्तव्य

मोरङ जिल्लाको सदरमुकाम र प्रदेश नं. १ को राजधानीको रूपमा रहेको विराटनगर ऐतिहासिक, राजनैतिक, औद्योगिक र सामाजिक विकासमा एक अग्रणी नगरको रूपमा रहेको छ। यसले वि.सं. २००८ सालमा नगरपालिका, २०५२ सालमा उपमहानगरपालिका हुँदै २०७४ सालमा महानगरपालिकाको मान्यता पाएको हो। महानगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल ७७ वर्ग कि.मि. रहेको छ भने १९ वटा वडा रहेको यस महानगरको २,४४,७५० जनसंख्या रहेको छ। यस महानगरको आर्थिक र सामाजिक विकासको वर्तमान अवस्थासम्म आइपुग्न अग्रज नेतृत्व, सरकार, नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरू, उद्योगपति, व्यवसायी, बौद्धिकजगत सबैको महत्वपूर्ण योगदान रहेको छ।

मुलुकमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनापश्चात स्थानीय निकायले 'स्थानीय सरकार'को मान्यता प्राप्तसँगै सो अनुरूप संवैधानिक तथा कानुनी अधिकारहरू प्राप्त गरेको छ। संविधान तथा कानूनले प्रदान गरेका काम, कर्तव्य र अधिकारहरूको पालना, स्रोतको परिचालन र उपयोग, पारदर्शी तथा उत्तरदायी स्थानीय शासनप्रति जनताको चासो र अपेक्षा पनि बढेर गएको छ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले जनसहभागिता, उत्तरदायित्व र पारदर्शिता सुनिश्चित गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गर्ने उद्देश्य लिएको छ। त्यसैगरी सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ ले राज्यका कामकारबाही लोकतान्त्रिक पद्धतिअनुरूप खुला र पारदर्शी बनाई नागरिकप्रति जवाफदेही, जिम्मेवार र सार्वजनिक निकायमा रहेको सार्वजनिक महत्वको सूचनामा आमनागरिकको पहुँचलाई सरल र सहज बनाउन निर्देशित गरेको छ।

संघीय शासन प्रणालीमा जनप्रतिनिधिहरूद्वारा स्थानीय तहको जिम्मेवारी सम्हालेको दोस्रो कार्यकाल प्रारम्भ (२०७९ जेठ) हुँदै गर्दा यस महानगरको विकासका लागि हालसम्म र खासगरी पछिल्लो पाँच वर्ष (२०७४/७५ देखि २०७८/७९ सम्म) मा भएका प्रयासहरूबाट प्राप्त आर्थिक तथा सामाजिक विकासका उपलब्धिको विद्यमान अवस्था, स्रोतको परिचालन तथा व्यवस्थापकीय पक्षहरूको यथार्थ चित्रण र कमजोर पक्ष तथा चुनौतीहरूको तथ्यपरक विश्लेषण गरी महानगरको वस्तुगत अवस्थाबारे स्थानीय जनता, सरोकारवाला र सम्बन्धित निकायहरूलाई समेत जानकारी गराउन वाञ्छनीय भएकोले नगर कार्यपालिकाबाट मिति २०७९/०५/०७ मा स्वीकृत भएबमोजिम १०६ पृष्ठको श्वेतपत्र जारी गरिएको छ। प्रस्तुत श्वेतपत्रले महानगरमा विद्यमान चुनौतीहरूको सामना गर्न, महानगरको सर्वाङ्गिक विकासका लागि संघ तथा प्रदेश सरकार र विकास साझेदारहरूको सहयोगसमेत परिचालन गर्दै सम्बृद्धिको बाटोतर्फ अगाडि बढ्न पनि सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु।

२०७९ भाद्र

M. K. K.

नागेश कोइराला

नगर प्रमुख

विषयसूची

मन्तव्य

विषयसूची

१.सामान्य प्रशासन	१
१.१ कर्मचारी प्रशासन	१
१.२ खरिद तथा सम्पत्ती व्यवस्थापन	२
१.३ कानून तथा न्याय	१०
१.४ नगर प्रहरी व्यवस्थापन	१०
१.५ अन्तराष्ट्रिय सम्बन्ध	११
१.६ भूमि व्यवस्थापन	१२
२.आर्थिक प्रशासन	१४
२.१ आय विवरण	१४
२.२ व्यय विवरण	१७
२.३ वित्तीय सु-शासन/ बेरुजु	१९
३. राजस्व व्यवस्थापन	२२
४. शहरी पूर्वाधार विकास	२४
४.१ सडक तथा अन्य पूर्वाधार विकास	२४
४.२ भू-उपयोग तथा वस्ती विकास	२५
४.३ भवन निर्माण तथा संहिता	२५
४.४ STIUEIP/RUDP	२६
४.५ फोहोर पानी प्रसोधन केन्द्र (WWTP) तथा ढल प्रणाली	३१
५. शैक्षिक प्रशासन	३७
५.१ शिक्षा	३७
५.२ युवा तथा खेलकुद	४३
६. जनस्वास्थ्य	४५
७. सामाजिक विकास	६१
७.१ महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	६१
७.१.१ बालमैत्री स्थानीय शासन (CFLG) प्रवर्द्धन एवं दिगोपना	६१
७.१.२ महिला लक्षित कार्यहरू	६७
७.१.३ अपाङ्गता सम्बन्धी	६८
७.२ गैहसरकारी संस्था समन्वय तथा सामुदायिक परिचालन	६८
७.३ पञ्जीकरण तथा सामाजिक सुरक्षा	७१
८. वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	७४

८.१ विपद व्यवस्थापन	७४
८.२ वातावरण तथा हरियाली प्रवर्द्धन	७७
८.३ सरसफाई व्यवस्थापन	७८
९. योजना अनुगमन तथा सूचना प्रविधि	८६
९.१ योजना तथा अनुगमन	८६
९.२ उपभोक्ता हित संरक्षण	८६
९.३ सूचना तथा संचार प्रविधि	८६
१०. आर्थिक विकास	९६
१०.१ कृषि विकास	९६
१०.२ पशु विकास	९७
१०.३ उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन	९९
१०.३.१ घ वर्गको निर्माण व्यवसाय	९९
१०.३.२ व्यवसाय दर्ता	९९
१०.४ संस्कृति, पर्यटन तथा सम्पदा	१००
१०.५ सहकारी	१००
१०.६ कार्यक्रम	१०१
१०.६.१ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	१०१
१०.६.२ गरिव परिवार पहिचान तथा परिचयपत्र वितरण कार्यक्रम	१०२
१०.६.३ गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	१०२
११. निष्कर्ष तथा आगामी कार्यदिशा	१०४

१.सामान्य प्रशासन

१.१ कर्मचारी प्रशासन

विराटनगर महानगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा आठ वटा महाशाखा अन्तर्गत रहेका शाखाहरू/१९ वटा वडाहरूमा जम्मा ६०९ जना कर्मचारीहरू मध्ये साधारण तर्फ समायोजन भई १२७ जना र स्थानीय निकाय तर्फ ४८२ जना कार्यरत छन् । अधिकृतस्तरका विभिन्न पद र तहमा ९५ जना, सहायकस्तरको विभिन्न पद र तहमा २३५ जना र अन्य श्रेणीविहिनमा २७९ जना कर्मचारीहरूले महानगरवासीलाई सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्दै आईरहेका छन् । कुल कर्मचारी ६०९ मध्ये २६४ जना स्थायी, ८ जना अस्थायी र ३३७ जना करार सेवामा कार्यरत छन् । महानगरपालिकाको १९ वटा वडा कार्यालयहरूमा अधिकृतस्तर १५ जना, सहायकस्तर ७८ जना र अन्य श्रेणी विहिन १०९ जना गरी जम्मा २०२ जना कर्मचारीहरू कार्यरत छन् ।

महानगरको कार्य चापलाई मौजुदा जनशक्तिले मात्र सहज रूपले समाधान गर्न समस्या भईरहेको हुँदा प्रदेश नं. १ मुख्य मन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय मार्फत प्रदेश लोकसेवा आयोगमा प्रशासन समुह अधिकृतस्तर छैठौं तह १२, लेखा समुह लेखापाल १५ र प्रशासन समुह सहायकस्तर पाँचौं तह २० गरी जम्मा ४७ पदपूर्तिका लागि माग गरिएको छ ।

कार्यरत कर्मचारीहरू

१	समायोजन कर्मचारी	१२७
२	स्थानीय तह	४८२
	जम्मा	६०९
क	स्थायी	२६४
ख	अस्थायी	८
ग	करार	३३७
	जम्मा	६०९

कार्यरत कर्मचारीहरूको तहगत विवरण

सि.नं.	पद नाम	निजामती	स्थानीय			जम्मा
			स्थायी	सेवा करार	अस्थायी	
१	सहसचिव	१	०	०		१
२	उपसचिव दशौं	१	०	०		१
३	नवौं	१	०	०		१
४	आठौं	५	३	०		८
५	सातौं	६	१५	५		२६
६	छैठौं	३५	११	११	१	५८
	जम्मा अधिकृत	४९	२९	१६	१	९५
७	पाँचौं	३४	२५	३५	२	९६
८	चौथो	३९	९	८०	२	१३०
९	तृतीय	०	०	९	०	९
	जम्मा सहायक	७३	३४	१२४	४	२३५

सि.नं.	पद नाम	निजामती	स्थानीय			जम्मा
			स्थायी	सेवा करार	अस्थायी	
१०	श्रे.वि. अन्य	५	४८	१५२	०	२०५
११	कुचिकार	०	२६	४५	३	७४
	जम्मा श्रे.वि.	५	७४	१९७	३	२७९
कुल जम्मा		१२७	१३७	३३७	८	६०९

वडा कार्यालयमा कार्यरत स्वास्थ्य बाहेक

वडा नं.	अधिकृत	सहायक	अन्य	जम्मा
१	१	८	६	१५
२	१	३	६	१०
३	१	४	७	१२
४	१	७	५	१३
५	१	५	७	१३
६	१	२	६	९
७	०	५	६	११
८	१	४	८	१३
९	१	५	४	१०
१०	१	३	७	११
११	१	३	६	१०
१२	१	४	४	९
१३	१	३	४	८
१४	१	४	५	१०
१५	०	४	६	१०
१६	०	३	६	९
१७	०	३	५	८
१८	१	४	५	१०
१९	१	४	६	११
जम्मा	१५	७८	१०९	२०२

१.२ खरिद तथा सम्पत्ती व्यवस्थापन

विराटनगर महानगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेका घर जग्गाको विवरण:

मोरङ्ग	स्थान	हाल वडानं.	कि.नं.	क्षेत्रफल	कैफियत
	बखरी ढग	१५	२४५	०-३-६-०	विराटनगर वडानं. १५ बस स्टेण्ड
	बखरी ढग	१५	२४८	०-३-४-०	
	बखरी ढग	१५	२४९	०-२-९-०	
	बखरी ढग	१५	२५५	०-४-५-०	

मोरङ्ग	स्थान	हाल वडानं.	कि.नं.	क्षेत्रफल	कैफियत
	बखरी ढग	१५	१९२३	०-४-११-०	
	बखरी ढग	१५	२६९	०-०-१०-०	
	बखरी ढग	१५	३२७	०-३-०-०	
	विराटनगर १०	१०	२२०	०-१०-१५-०	हाटखोला १०
	विराटनगर १२	१२	२२	०-१-७-३	सि प्लट र डि प्लट
	विराटनगर १२	१२	२९	०-१-९-१	
	विराटनगर १४	१४	९	०-१-१२-०	
	विराटनगर १४	१४	७४	०-१-०-१	विराटनगर १४ ए, वि प्लट
	विराटनगर १४	१४	१६३	०-१-१२-०	सब्जी मण्डी
	विराटनगर १४	१४	२१	०-६-१३-०३	
	विराटनगर १४	१४	७५	०-२-१०-०३	
	विराटनगर १४	१४	१४९	०-१-१६-०	
	विराटनगर ९	९	५	०-३-६-०	न.पा. भवन
	विराटनगर ९	९	२१	०-२-१४-२	
	कंचनवारी १ क	४	९३४	०-४-११-०	मिनि बसपार्कको लागि खरिद
	कंचनवारी १ क	४	९३२	०-२-७-०	
	विराटनगर २	२	२०२७	०-०-१०-०	
	कंचनवारी ३ ख	४	२७१७	०-२-१४-०	बारुणयन्त्र भवन विराटनगर ४
	कंचनवारी ३ ख	४	२७२०	०-१-०६-०	
	केरावारी ३ क		१३	०-१६-०७-०	केरावारी
	केरावारी ३ क		१६८	०-७-२-०	केरावारी
	मधुमल्ला ३ ज		१३६	०-१९-२-२	मधुमल्ला
	मधुमल्ला ३ ज		१६०	०-०-१७-२	
	विराटनगर ५	१०	६	०-६-१४-०	वीरेन्द्र सभा गृह
	विराटनगर ५	१०	७	०-१३-१०-०	
	विराटनगर ५	१०	६७१	०-७-२-१	अतिथी गृह
	विराटनगर १४	२०	२९०	०-०-१९-०	वडा कार्यालय १६
	विराटनगर १३	२०	५०३	०-०-७-०	वडा कार्यालय १६

जिल्ला	न.पा.र गा.वि.स.	वडानं.	विवरण	कि.नं.	क्षेत्रफल
मोरङ्ग	डंग्राहा गा.वि.स.	५ ग	आवादी	२९	०-५-१०-०
मोरङ्ग	डंग्राहा गा.वि.स.	५ ग	आवादी	३०	०-९-९-०
मोरङ्ग	डंग्राहा गा.वि.स.	५ ग	आवादी	३२	०-९-८-०
मोरङ्ग	डंग्राहा गा.वि.स.	५ ग	आवादी	३३	१-१६-०-०
मोरङ्ग	डंग्राहा गा.वि.स.	५ ग	आवादी	३४	०-५-१५-०
मोरङ्ग	डंग्राहा गा.वि.स.	५ ग	आवादी	३५	०-४-१४-०
मोरङ्ग	डंग्राहा गा.वि.स.	५ ग	आवादी	५१	१-१०-०-०
मोरङ्ग	डंग्राहा गा.वि.स.	५ ग	आवादी	६०	०-४-०-०

जिल्ला	न.पा.र गा.वि.स.	वडानं.	विवरण	कि.नं.	क्षेत्रफल
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	६१	०-४-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	६२	०-१-१५-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	६६	०-१४-१६-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	६७	०-३-४-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	६८	०-१-१७-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	६९	०-१०-३-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	७०	०-२-६-२
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	७१	०-१०-१७-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	७२	०-७-२-२
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ख	आवादी	७३	०-१५-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	७३	०-७-२-२
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ख	आवादी	८७	०-१-१०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ख	आवादी	८८	०-३-१०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	११८	१-०-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	१२४	०-८-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	१२५	१-०-३-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	१४१	१-०-१५-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	१४२	०-१२-१५-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	९९	०-६-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	५३	०-१५-१२-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	९३	०-१८-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	१२३	०-६-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	४२	०-१४-५-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	५२	२-१४-१५-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	८३	०-८-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	१५०	२-११-१५-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	१०७	०-१०-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	११४	१-०-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	१२२	०-५-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	८२	०-४-०-०
मोरङ	डंग्राहा गा.वि.स.	५ग	आवादी	१३०	१-०-०-०
मोरङ	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	६२	०-२-१०-०
मोरङ	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	५	०-१-१५-०
मोरङ	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	५३	०-१-१२-०
मोरङ	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	९६	०-४-६-०
मोरङ	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	९७	०-४-६-०
मोरङ	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	४	०-१-१२-०

जिल्ला	न.पा.र गा.वि.स.	वडानं.	विवरण	कि.नं.	क्षेत्रफल
मोरङ्ग	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	६३	०-२-१०-०
मोरङ्ग	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	५५	०-१-१२-०
मोरङ्ग	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	६०	०-२-१०-०
मोरङ्ग	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	५४	०-१-१२-०
मोरङ्ग	हात्तिमुडा	२ग	आवादी	६१	०-२-१०-०
मोरङ्ग	ज.क. हाल विराटनगर १८	२ख	आवादी	४९२	०-१६-०-०
मोरङ्ग	ज.क.२ख हाल वडा नं.१४	२ख	आवादी	२२९५	०-२-१०-०

फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र निर्माण स्थल

जिल्ला	न.पा.र गा.वि.स.	वडानं.	किसिम	कि.नं.	क्षेत्रफल
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१०३	०-५-०-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१३२	०-२-०-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१३४	०-२-०-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२९१	०-३-७-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	११२	०-४-११-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२४०	०-५-११-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२४३	०-८-८-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२४७	०-१२-०-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२९३	०-८-१-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१०१	०-४-०-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२८७	०-१-१४-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२८९	०-२-९-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१०८	०-१-५-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२४६	०-११-०-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१२	१-४-१-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	११	०-५-५-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१५	०-११-१३-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१६	१-१-१३-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१७	१-६-१३-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२३९	०-८-८-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१४	०-२-१८-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	७९	१-०-१०-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१३	०-११-१०-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१३५	०-१-१९-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	१३३	०-२-०-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२४१	०-३-३-०
मोरङ्ग	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोग्यम	२४२	०-८-८-०

जिल्ला	न.पा.रगा.वि.स.	वडानं.	किसिम	कि.नं.	क्षेत्रफल
मोरङ	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोयम	३०१	१-०-०-०
मोरङ	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोयम	२९	०-१६-०-०
मोरङ	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोयम	२२२	०-१-०-०
मोरङ	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोयम	१५२	०-१०-५-०
मोरङ	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोयम	२९९	०-०-९-०
मोरङ	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोयम	२९७	०-१-१५-०
मोरङ	जतुवा कठकुप्पा १ घ	१८	खेत, दोयम	२९५	०-१-१०-०
मोरङ	विराटनगर	२२	खेत, दोयम	११	१-१०-०-०

सारांशमा विराटनगर महानगरपालिका कार्यालयको स्वामित्वमा रहेको जग्गाको विवरण

क्र.सं	स्थान	क्षेत्रफल	कैफियत
१	विराटनगर	३-१६-१.२	
२	बखरी	१२-१५-४.२	
३	कन्चनवारी	२-११-१९.०	
४	ज.क	१४-३-६-१	
५	हात्तिमुढा	१-६-१५.०	
६	झापा बैजनाथपुर	०-१-११.३	
७	डंग्राहा	२५-२-१९.२	
८	केरावारी	१-३-९.०	
९	मधुमल्ला	१-०-०-०	
१०	विरिन्द्र सभागृह र अथिति गृह	१-७-६.१	
	जम्मा जग्गा क्षेत्रफल	६३-८-१२.३	

विराटनगर महानगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेको वडा कार्यालय भवन

वडा नं.	भवन	भाडामा	कैफियत
१	प्रथम तल्ला पक्की घर		
२	भुईतल्ला पक्की घर		
३	भुईतल्ला पक्की घर		
४	भुईतल्ला पक्की घर		
५		√	निर्माणाधिन
६	भुईतल्ला पक्की घर		
७	प्रथम तल्ला पक्की घर		
८		√	निर्माणाधिन
९	प्रथम तल्ला पक्की घर		
१०	भुईतल्ला पक्की घर		
११	भुईतल्ला पक्की घर		
१२	भुईतल्ला पक्की घर		

वडा नं.	भवन	भाडामा	कैफियत
१३		√	
१४	भुईतल्ला पक्की घर		
१५	भुईतल्ला पक्की घर		
१६	भुईतल्ला पक्की घर		
१७	भुईतल्ला पक्की घर		
१८		√	निर्माणाधिन
१९	प्रथम तल्ला पक्की घर		

विराटनगर महानगरपालिकामा रहेको चारपांग्रे सवारी साधनको विवरण

क्र.सं.	सवारी साधनको प्रकार	सवारी नं.	प्राप्ति		निर्माता कम्पनी र देश	निर्माण वर्ष	कैफियत
			स्रोत	मुल्य रु.			
१	२	३	४	५	६	७	८
१	टिपर	को१क ७५६	खरिद	११७९२००	स्वराज भारत	२००४	चालू
२	टिपर	को१क ७५७	खरिद	११७९२००	स्वराज भारत	२००४	चालू
३	BACK HOE LODER	को१क ८१६	खरिद	२८१९९२९	जेसिबि भारत	२००७	चालू
४	एम्बुलेन्स	को१च २१६७	सहायता		आयसर भारत	१९९९	विप्रेको
५	पावर टेलर	को१त ४६९७	खरिद	८२०००	चाइना	२००३	चालू
६	टेक्टर	को१त ३३५३	खरिद	४१०३००	एच.एम.टी.भारत	२००३	चालू
७	टेक्टर	को१त ५७०	खरिद	४६१२३०	टाफे भारत	१९९५	चालू
८	टेक्टर	को१त ५०९	खरिद	४६१२३०	टाफे भारत	१९९५	चालू
९	शवबहान	को१च १७४६	सहायता		जापान		चालू
१०	वारुणयन्त्र	४ थान	चालू २				२ विप्रेको
११	टेक्टर	को१त ३५	खरिद		एच.एम.टी.भारत	२००३	चालू
१२	टेक्टर	को१त ३६	खरिद		एच.एम.टी.भारत	२००४	चालू
१३	टाटासूमो	का१च ५५८०	अनूदान		टाटा भारत	२००९	चालू
१४	टोयोटा	को१झ ४९४	अनूदान		जापान	२०१०	चालू
१५	टिपर	को१ग १११	खरिद		भारत	२०१४	चालू
१६	प्रहरी भेन	को१ग ११०	खरिद		टाटा भारत	२०१४	चालू
१७	विधुतिय हाइटोलिक गाडी	को१ग ११४	खरिद	४७४६०००	भारत	२०१५	चालू
१८	जिप ल्यान्डरोभर	बा २ झ १३१५	संघिय मामिला बाट अनुदानमा आएको			२०१०	
१९	पिकअप जिप	प्रदेश नं १ ०२ ००१ झ ०७७८	STIUEIP बाट सहयोग			२०११	
२०	पिकअप जिप	प्रदेश नं १ ०२ ००१ झ ०७७९	STIUEIP बाट सहयोग			२०११	
२१	वारुणयन्त्र	प्रदेश नं १×०४× ००१ ग ००१६	१ नं प्रदेशबाट सहयोग				

क्र.सं.	सवारी साधनको प्रकार	सवारी नं.	प्राप्ति		निर्माता कम्पनी र देश	निर्माण वर्ष	कैफियत
			स्रोत	मुल्य रु.			
२२	ब्याकलोडर जे.सि.भि ACE		खरिद	३८२५०००	भारत	२०२१	
२३	स्कार्पियो पिकअप जिप	प्रदेश नं १ ०२ ००१ झ ००१४	खरिद	४४३५०००	भारत	२०२०	
२४	रोलर	को १ ग १३६	खरिद	३४४५०००	भारत	२०१८	
२५	टेंकर	को १ ग १५९	खरिद	३४५७८००	भारत	२०१८	
२६	ब्रुमर	ना १ ग ८१५	खरिद	६२१५०००	भारत	२०१८	

विराटनगर महानगरपालिकाको मोटरसाइकलको विवरण

क्र.सं.	सवारी साधनको प्रकार	सवारी नं.	सवारी साधन प्रयोग गर्ने शाखाको नाम	मोडल नं.	प्राप्ति	
					स्रोत	मुल्य (भ्याट सहित)
१	२	३	४	५	६	७
१	मोटरसाइकल	प्र१×०२-००१ब ३०२४	लेखा शाखा	२०१५	खरिद	२२२९००
२	मोटरसाइकल	प्र१×०२-००१ब ३०२८	सवारी चालक	२०११	खरिद	१४८७००
३	मोटरसाइकल	प्र १-०२-००१ब ३०२७	सवारी चालक	२०१२	खरिद	१४९९००
४	मोटरसाइकल	प्र१-०२-००१ब ३०२६	न.पा.क्वाटर	२०१०	प्रोजेक्ट	नखुलेको
५	मोटरसाइकल	प्र १-०२-००१ब ३०२३	प्लेम्बर	२०११	खरिद	१८३९००
६	मोटरसाइकल	को६प७४	सवारी चालक	२००९	खरिद	१४८९००
७	मोटरसाइकल	प्र१-०२-००१ब ३०२५	रानी करचौकी	२००९	खरिद	१४७९००
८	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९१३	वडा नं १ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	२९३९००
९	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९११	वडा नं २ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	२९३९००
१०	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९०८	वडा नं ७ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	२९३९००
११	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९०९	वडा नं ८ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	२९३९००
१२	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९१७	वडा नं ९ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	२९३९००
१३	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९१४	वडा नं १२ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	२९३९००
१४	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९०६	वडा नं १५ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	रु. २९३९००
१५	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९०४	वडा नं १६ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	रु. २९३९००
१६	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९१२	वडा नं १७ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	रु. २९३९००
१७	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९१०	वडा नं १८ अध्यक्ष	२०१८	खरिद	रु. २९३९००
१८	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९०७	सामान्य प्रशासन महाशाखा	२०१८	खरिद	रु. २९३९००

क्र.सं.	सवारी साधनको प्रकार	सवारी नं.	सवारी साधन प्रयोग गर्ने शाखाको नाम	मोडल नं.	प्राप्ति	
					स्रोत	मुल्य (भ्याट सहित)
१९	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९१५	सहरी विकास म.शा	२०१८	खरिद	रु. २९३९००
२०	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९१८	बस्ती विकास शाखा	२०१८	खरिद	रु. २९३९००
२१	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९०५	कार्यालय	२०१८	खरिद	रु. २९३९००
२२	मोटरसाइकल एभेन्जर	को १ ब १९१६	कार्यालय	२०१८	खरिद	रु. २९३९००
२३	स्कुटर	को १ ब १९२४	प्रशासन शाखा	२०१८	खरिद	रु. १९२९००
२४	होन्डा साईन मो.सा	को १ ब १९२५	१० नं वडा अध्यक्ष	२०१८	खरिद	रु. १९६९००
२५	होन्डा साईन मो.सा	को १ ब १९२३	१३ नं वडा अध्यक्ष	२०१८	खरिद	रु. १९६९००
२६	होन्डा साईन मो.सा	को १ ब १९२१	१४ नं वडा अध्यक्ष	२०१८	खरिद	रु. १९६९००
२७	होन्डा साईन मो.सा	को १ ब १९२२	१९ नं वडा अध्यक्ष	२०१८	खरिद	रु. १९६९००
२८	होन्डा साईन मो.सा	को १ ब ५९२५	वातावरण शाखा	२०१८	खरिद	रु. २२४९००
२९	स्कुटर	को १ ब २५६८	सहरी विकास शाखा	२०१८	खरिद	रु. २३४९००
३०	स्कुटर	प्रदेश १×०२×००१ ब ३२९	प्रशासन शाखा	२०२०	खरिद	रु. २२४९००
३१	स्कुटर	प्रदेश १×०२ ००१ ब ३२८	घरनक्सा शाखा	२०२०	खरिद	रु. २२४९००
३२	स्कुटर	प्रदेश १ ०२ ००१ ब ४८१	जिन्सी शाखा	२०२०	खरिद	रु २३४९०२
३३	स्कुटर	प्रदेश १ ०२ ००१ ब २३०४	वातावरण शाखा	२०२१	खरिद	रु. २४८९००
३४	स्कुटर	प्रदेश १ ०२ ००१ ब ८०६४	कानुन शाखा	२०२१	खरिद	रु. २८५९००
३५	मोटरसाइकल अपाचे	प्रदेश १×०२×००१ ब ४९१	सामुदायिक शाखा	२०२१	खरिद	रु २५८९०२
३६	स्कुटर	प्रदेश १×०२×००१ ब ३३७६	राजस्व शाखा	२०२१	खरिद	रु. २८५७५६
३७	मोटरसाइकल होन्डा	प्रदेश×१×०२×००१ ब ३३४५	आर्थिक विकास महाशाखा	२०२१	खरिद	रु. २९९११५
३८	स्कुटर	प्रदेश×१×०२×०४७ प ८१७४	स्वास्थ्य महाशाखा	२०२१	खरिद	रु. २८३९४६
३९	मोटरसाइकल	को १ ब २५७६	स्वास्थ्य महाशाखा	२०१९	खरिद	रु. २६४९००
४०	मोटरसाइकल	प्रदेश×१×०२×००१ ब ३४०७	महिला बालबालिका शाखा	२०२१	खरिद	रु. २६४९००

१.३ कानून तथा न्याय

कानून शाखाले हालसम्म जम्मा ८३ वटा ऐन, नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिकाहरु निर्माण सम्पन्न गरेको छ । उक्त ऐन नियमको नामावली यसै प्रतिवेदन साथ संलग्न छ। यस शाखाले मिति २०७६/०२/१४ देखी अषाढ मसान्त सम्म निम्नानुसारको मुद्दाहरुमा बहस तथा पैरवी सम्बन्धित कार्य गरेको छ।

(क) मोरङ जिल्ला अदालत: १७ (फैसला भएको: ७ चलिरहेको: १०)

(ख) उच्च अदालत विराटनगर: ५२ -फैसला भएको: ३६ चलिरहेको १६

(ग) सर्वोच्च अदालत: ०९ चलिरहेको

न्यायिक समितिमा मुद्दा दर्ता तथा किनारा विवरण

सि.न	आ.व	उजुरी दर्ता	किनारा लागेको	बाकि रहेको	कैफियत
१	०७४/०७५	७५	६८	७	
२	०७५/०७६	७६	३९	३७	
३	०७६/०७७	१२७	९४	३३	
४	०७७/०७८	१८२	१६०	२२	
५	०७८/०७९	२१०	१७५	३५	
जम्मा		६७०	५३६	१३४	

नोट न्यायिक समितिले गरेको निर्णय/ फैसला उपर चित नबुझि पुनरावेदन परेका मुद्दा सख्या -२२

१.४ नगर प्रहरी व्यवस्थापन

१. विराटनगर महानगर पालिकाको १९ वटै वडाहरुमा अव्यवस्थित फुटपाथ लाई व्यवस्थित गर्ने कार्य निरन्तर गरिएको।
२. सडक तथा पेटीमा राखिएको ७० ठाउँका निर्माणजन्य सामग्रीहरु हटाउने कार्य गरिएको।
३. मुख्य बजार क्षेत्रमा रहेका अवैधानिक रुपमा रहेका अव्यवस्थित होडिंग बोर्डहरु हटाउने कार्य गरिएको।
४. सडक अवरुद्ध हुने गरि लत्रिएको केवल तारहरु हटाउने कार्य गरिएको।
५. अवैध रुपमा सिंघिया खोला,केशलिया खोला उत्खनन गर्ने कार्य लाई नियन्त्रण गर्ने कार्य गरिएको।
६. सरसफाई कार्यक्रमको लागि विभिन्न संघसंस्थाले आयोजना गर्ने कार्यक्रम मा सहभागी हुने कार्य गरिएको।
७. सार्वजनिक ऐलानी र पर्ती जग्गा, सार्वजनिक भवन, सम्पदा तथा भौतिक संरचना को सुरक्षा गर्ने कार्य गरिएको।
८. स्थानीय स्तरमा हुने सभा समारोहमा परम्परा तथा जात्रा चाडपर्वको सुरक्षा व्यवस्थामा खटिने कार्य गरिएको
९. स्थानीय बजार तथा पार्किंग स्थलको रेखदेख तथा अव्यवस्थित तरिकाले पार्किङ गर्ने सवारीसाधन लाई हिललक् लगाई जरिवाना गरी कारबाही गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिएको।
१०. विराटनगर महानगरपालिकालाई सडक मानब रहित बनाउने कार्यको लागि विभिन्न मन्दिरहरु काली मन्दिर, शनि मन्दिर लगायतका स्थानबाट घर थाहा नभएका नेपाली नागरिक २५ जना सडक मानबको उद्धार गरी मानबसेवा आश्रममा राखिएको र २० जना भन्दा बढी भारतीय नागरिकहरुलाई स-सम्मान आफ्नै देश फिर्ता गर्ने गरिएको।
११. नगर प्रहरी कर्मचारी हरुलाई आफ्नो पेशामा दक्ष बनाउने उद्देश्यले ७ दिने नगर प्रहरी क्षमता अभिवृद्धि तालिम तथा प्राकृतिक प्रकोप बाढी/डुबान मा परेका पीडित हरुलाई उदार गर्न सक्ने बनाउन को लागि ५ दिन को रबर बोट हेण्डलिंग तथा पौडी तालिम संचालन गरिएको।

१२. बारुण परिसरमा महानगर क्षेत्र भित्र प्राकृतिक विपत्ति को बेला सेवा प्रवाह गर्ने गरि LEOC को स्थापना गरिएको।
१३. बारुण यन्त्र मा कार्यरत ४ जना कर्मचारीलाई प्रदेश सरकार आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयले संचालन गरेको दमकल सम्बन्धी तालिममा सरिक गराई तालिम गराईएको। महानगर क्षेत्रभित्र आगलागी भएमा तत्काल सम्बन्धित स्थानमा पुग्न सक्ने गरी महानगरको दक्षिण भाग हेर्ने गरी विराटनगर वडा नं. १४ मा १ दमकल सहित बारुणयन्त्र इकाई स्थापना गरिएको।
१४. नगर प्रहरी तथा बारुण यन्त्रमा संचार सम्पर्कको लागि संचार साधन (वकि टकी) सेट ८ थान तथा रिपिटर १ थान खरिद तथा जडान गरि संचालनमा ल्याइएको।
१५. महानगर क्षेत्रमा कोभिड-१९ नियन्त्रण तथा रोकथाम को लागि विभिन्न देशबाट नेपाल आउने नेपालीहरुलाई सिमानाकाबाट होल्डीङ्ग सेन्टर, होल्डीङ्ग सेन्टरबाट विभिन्न क्वारेन्टाइन सम्म ल्याउने तथा क्वारेन्टाइनको सम्पूर्ण सुरक्षाको व्यवस्था नगर प्रहरीद्वारा गरिएको। साथै कोभिड-१९ को कारण मृत्यु भयको शव व्यवस्थापनमा समेत खटिई कार्य गरिएको।
१६. नगर प्रहरी शाखाबाट फुटपाथ, छाडा चौपाया नियन्त्रण, अवैध खोला उत्खनन तथा अव्यवस्थित पार्किंग गरे बापत जरिवाना रकम रु. १३,७९,२००। राजस्व संकलन गरिएको।

१.५ अन्तराष्ट्रिय सम्बन्ध

योजनाको नाम	क्रियाकलापहरू	संघ संस्था
आरोहन गुरुकुल विराटनगर	Dispute Settlement गरि निर्माणको कार्य पुनः सुरु भई उद्घाटन पछि हाल संचालनमा	भारतीय दुतावास
कोरियन शिक्षक	KOICA को Teaching Volunteer प्रोग्राम मार्फत विराटनगर महानगरपालिका स्थित विभिन्न विद्यालयलाई सहयोग हुने गरि कोरियाबाट स्यंगसेवक को रूपमा शिक्षक उपलब्ध गराईको	KOICA, कोरिया सरकार
फोहरमैला व्यवस्थापन	विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्र भित्रका फोहर व्यवस्थापनका कोरियन सरकारको सहयोगमा गुरु योजना तैयार गरी महानगरपालिकालाई हस्तान्तरण गरिएको	कोरिया सरकार
समावेशी शिक्षा	विराटनगर महानगरपालिकाले महानगरपालिका क्षेत्रभित्रका विद्यालयहरुमा समावेशी शिक्षा (Inclusive Education) पढितबाट विद्यालय संचालन गर्न भारतको नयां दिल्ली स्थित Inclusive Education कै विषयमा विविध पुरस्कार बाट विभुषित अमर ज्योती च्यारिटेबल ट्रष्ट संग समन्वय गरी प्रारम्भिक छलफल तथा विद्यालय भ्रमण गरी शैक्षिक सीप हस्तान्तरण गर्ने प्रकृया अगाडी वढाइएको अमर ज्योति चारिटेबल ट्रस्टको समावेशी शिक्षा सम्बन्धि मोडेल आदर्श मा वि मा संचालनलाई थप सहयोग र सवल बनाउन विराटनगर महानगरपालिका, आदर्श मा वि र करुणा फाउन्डेशन नेपाल बीच त्रिपक्षिय सम्झौता गरिएको	अमर ज्योति चारिटेबल ट्रस्ट, नया दिल्ली, भारत
सिटीनेट	एशिया प्रशान्त क्षेत्रमा दिगो विकासका लागि प्रतिबद्ध सहरी सरोकारवालाहरुको सबैभन्दा ठूलो सङ्घ सिटीनेटको विराटनगर महानगरपालिका सदस्य रहेको	CITYNET

योजनाको नाम	क्रियाकलापहरू	संघ संस्था
	सिटीनेटको आयोजनामा विभिन्न देश जस्तै, मलेसिया, सिंगापुर, श्रीलंका, कोरिया, जापान, भारत लगाएतका देशहरूमा संचालन गरिएको गरेका विभिन्न प्रकारका तालिम, गोष्ठी तथा कार्यक्रममा विराटनगर महानगरपालिका कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरूको निरन्तर रूपमा भ्रमण तथा सहभागिता रहेको	कोरिया
भागीनि सम्बन्ध	मेयर फोर पिस (Mayor for Peace)	हिरोशिमा, जापान
	वुहू शहर	चिन
	वुहान शहर,	चिन
	रोचेसटर शहर	अमेरिका
	तेल अविब	इजरायल

१.६ भूमि व्यवस्थापन

गत आ.व. मा भूमि व्यवस्थापन शाखा स्थापना भइ भूमिहिन दलित सुकुम्वासी र अवस्थित बसोबासीको लगत संकलन सम्बन्धि कार्यविधि २०७८ अनुसार वडागत रूपमा भूमिहिन दलित/ सुकुम्वासी पहिचानका लागि अनुसूचि फाराम ३ र अवस्थित बसोबासीका लागि अनुसूचि फाराम ४ फाराम संकलन गर्ने कार्य सम्पन्न भयो । सो अनुसारको विवरण तपसिल बमोजिम रहेको छ ।

वडा नं.	अनुसूची			कैफियत
	३	४	जम्मा	
१	१५	२२९	२४४	
२	१३४	१००	२३४	
३	२४	५२	७६	
४	१००	२८०	३८०	
५	४०	९४	१३४	
६	०	०	०	
७	६०	३३	९३	
८	०	०	०	
९	६७	१३	८०	
१०	४३	७४	११७	
११	१४६	३७	१८३	
१२	६९	१३९	२०८	
१३	१६	४४	६०	
१४	२०८	६२	२७०	
१५	११८	१०४	२२२	
१६	८५	१०७	१९२	

वडा नं.	अनुसूची			कैफियत
	३	४	जम्मा	
१७	१७७	१९७	३७४	
१८	२४	७९	१०३	
१९	८६	५५०	६३६	
जम्मा	१४१२	२१९४	३६०६	

विगत ५ वर्षमा महानगरपालिकाबाट विभिन्न संघसंस्थाहरूलाई उपलब्ध गराइएको सार्वजनिक तथा पति जग्गाहरूको विवरण

सि.नं.	वडा नं.	जग्गा प्राप्त गर्ने संस्था	कठ्ठा	धुर
१	८	वडा प्रहरी (ख) कार्यालय भवन निर्माण	५	७
२	१८	स्वास्थ्य चौकी	१६	०
३	३	हाम्रो जेष्ठ नागरिक हातेमालो सेवा समाज भवन निर्माण	१	०
४	८	विराटनगर ८ सुशिला कोइराला फाउण्डेसन	३	०
५	७	विराट व्याडमिन्टन क्लब विराटनगर ७	६	०
६	२	चित्रगुप्त छैटीमाता मन्दिर र सामुदायिक भवन निर्माण विराटनगर २	२	०
७	११	साह समितिको धर्मशाला निर्माण विराटनगर ११	२	०
८	६	नेपाल सन्तमत सत्संग समिति केन्द्रिय कार्यालय डाइनिया वडा नं. ६ सत्संग भवन र सामुदायिक अतिथि भवन निर्माण	२	३
९	१८	जनक निम्न मा.वि. विराटनगर १८ झटियाहीको हातामा रहेको २ कित्ता जग्गा गरी जम्मा ज.वि. ०-२-६-० मध्ये कि.नं. ७८२ क्षेत्रफल ३९२.५० वर्गमिटरको कविता कुमारी साहको नाममा दर्ता रहेको जग्गा न्यायिक समितिको छलफल र सहमति पछि ५ लाख अनुदान उपलब्ध गराई विद्यालयको नाममा नामसारी गर्ने	१	३
१०	१२	राष्ट्रिय अपांग महासंघ नेपाल विराटनगर १२	०	१६
११	१९	श्री जागृत आ.वि. खद्राटोल विराटनगर १९	४	१
१२	७ र ३	हनुमान मुर्ति प्रतिस्थापन एवं पाकशालाःभान्साघर तुलसाको मोठ तथा विवाह मण्डप र पार्किङ उपयोग	१	१०
१३	४	सन्त नेता कृष्ण प्रसाद भट्टराई फाउण्डेशन, विराटनगर ४, मोरङ	६	०
१४	४	नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, प्रदेश नं. १	२	८
१५	४	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, प्रदेश नं. १	३	१०
१६	४	नेपाल पुर्व प्रहरी संगठन परिवार	१	०
		जम्मा	५७	१८

२. आर्थिक प्रशासन

महानगरपालिकाको आयव्ययको सन्दर्भमा आ.व. २०७५।०७६ देखि २०८७।०७९ सम्मको यथार्थ आयव्यय विवरण तपसिलको तालिकाहरूमा प्रस्तुत गरिएको छ।

२.१ आय विवरण

सि.नं.	बजेटको स्रोत	प्राप्तिको स्रोत	आ.व. २०७५।०७६	
			आम्दानी	कैफियत
१	आन्तरिक स्रोत	आन्तरिक राजस्व	३२२४२२२३५	
२	संघीय सरकार अन्तर वित्तिय हस्तान्तरण			
	संघीय सरकार	समानिकरण अनुदान	३४२४०००००	
	संघीय सरकार	शसर्त अनुदान	५०१८१३०००	
	संघीय सरकार	सामाजिक सुरक्षा अनुदान	१४९०१६०००	
३	प्रदेश सरकार अन्तर वित्तिय हस्तान्तरण			
	प्रदेश सरकार	समानिकरण अनुदान	७८४४०००	
	प्रदेश सरकार	शसर्त अनुदान	७८३८५०००	
४	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने राजस्व			
	संघीय सरकार	मूल्य अभिवृद्धि र अन्त शुल्क कर	१३९६१४९५१	
	प्रदेश सरकार	सवारी साधन कर	२६४४५९७९	
	प्रदेश सरकार	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२१०४१२८५८	
५	अन्य	अन्य राजस्व जनसहभागीता समेत	६५४८५२११	
६	अन्य	अन्य संघ संस्थाबाट	८६३३१६६९	
	ऋण	नगर विकास कोष	१६९६८२१९	
		जम्मा	१९४७१३९१२१	

सि.नं.	बजेटको स्रोत	प्राप्तिको स्रोत	आ.व. २०७६।०७७	
			आम्दानी	कैफियत
१	आन्तरिक स्रोत	आन्तरिक राजस्व	३४९७०३५८४	
२	संघीय सरकार अन्तर वित्तिय हस्तान्तरण			
	संघीय सरकार	समानिकरण अनुदान	३८२७०००००	
	संघीय सरकार	शसर्त अनुदान	६२०५३७०००	
३	प्रदेश सरकार अन्तर वित्तिय हस्तान्तरण			
	प्रदेश सरकार	समानिकरण अनुदान	११२७००००	
	प्रदेश सरकार	समपुरक अनुदान	१०००००००	
	प्रदेश सरकार	शसर्त अनुदान	१२२८६१०००	
	प्रदेश सरकार	विशेष अनुदान	१३४१४०००	
४	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने राजस्व			
	संघीय सरकार	मूल्य अभिवृद्धि र अन्त शुल्क कर	१४०४४७०२४	
	प्रदेश सरकार	सवारी साधन कर	२५६५७४२४	
	प्रदेश सरकार	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	२०८२४२०१६	

सि.नं.	बजेटको स्रोत	प्राप्तिको श्रोत	आ.व. २०७६।०७७	
			आम्दानी	कैफियत
५	अन्य	अन्य राजस्व जनसहभागीता समेत	१४०४५५६६६	
६	अन्य	अन्य संघ संस्थावाट	६५७९७८७९	
		जम्मा	२०९१०८५५८४	

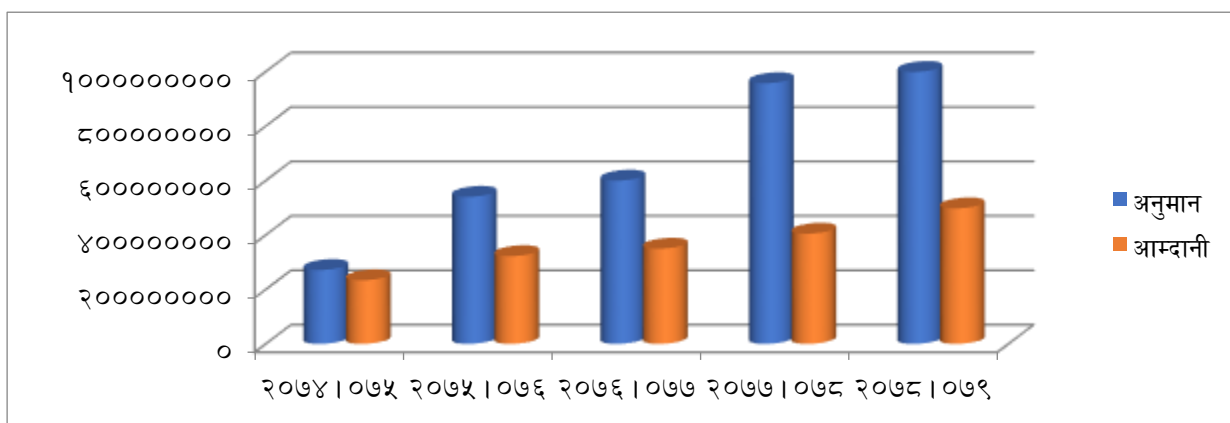
सि.नं.	बजेटको स्रोत	प्राप्तिको श्रोत	आ.व. २०७७।०७८	
			अनुमान	आम्दानी
१	आन्तरिक श्रोत	आन्तरिक राजस्व	९५७५५४८५९	४०४९८३२४२
२	संघीय सरकार अन्तर वित्तिय हस्तान्तरण			
	संघीय सरकार	समानिकरण अनुदान	३६९७०००००	३६९७०००००
	संघीय सरकार	शसर्त अनुदान	६७९५९२०००	६७९५९२०००
	संघीय सरकार	विषेश अनुदान	१४०००००००	०
	संघीय सरकार	अन्य अनुदान	७१०६३२९६७	५००००००
३	प्रदेश सरकार अन्तर वित्तिय हस्तान्तरण			
	प्रदेश सरकार	समानिकरण अनुदान	११०६८०००	११०६८०००
	प्रदेश सरकार	समपुरक अनुदान	३०००००००	३०००००००
	प्रदेश सरकार	अन्य अनुदान	२१११००००	१०५५५०००
४	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने राजस्व			
	संघीय सरकार	मूल्य अभिवृद्धि र अन्त शुल्क कर	१७३५६०९४०	१७७०७०७४५
	प्रदेश सरकार	सवारी साधन कर	४४६९२०००	४३१५७०९८
	प्रदेश सरकार	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	६६३६५५१७५	३५४७२३८२२
५	अन्य	जनसहभागीतावाट	१४२०५५५०३	४८६३२९५८
६	अन्य	अन्य संघ संस्थावाट	३५६४७४९८	९६२८३९०
	ऋण	नगर विकास कोष		८१४२९६२
७		मैज्दात	२८०२७१४६४	
		जम्मा	४२५१४६०३१८	२१४४१७४१३७

सि.नं.	बजेटको स्रोत	प्राप्तिको श्रोत	आ.व. २०७८।०७९	
			अनुमान	आम्दानी
१	आन्तरिक श्रोत	आन्तरिक राजस्व	९९९०३५९२५	४९७८९०४५४
२	संघीय सरकार अन्तर वित्तिय हस्तान्तरण			
	संघीय सरकार	समानिकरण अनुदान	४०४६०००००	४०४६०००००
	संघीय सरकार	शसर्त अनुदान चालु	७६४४५००००	७५९०९४०००
	संघीय सरकार	शसर्त अनुदान पुँजीगत	६२९५००००	६७८०६०००
	संघीय सरकार	समपुरक अनुदान पुँजीगत	१०३८०००००	१०३८०००००
	संघीय सरकार	अन्य अनुदान चालु	४५०००००००	०
३	प्रदेश सरकार अन्तर वित्तिय हस्तान्तरण			

सि.नं	बजेटको स्रोत	प्राप्तिको श्रोत	आ.व. २०७८।०७९	
			अनुमान	आम्दानी
	प्रदेश सरकार	समानिकरण अनुदान	२६१९७०००	२६१९७०००
	प्रदेश सरकार	शसर्त अनुदान चालु	२१९४८०००	१३४३८१२०
	प्रदेश सरकार	शसर्त अनुदान पुँजीगत	५१८०००००	५१८०००००
	प्रदेश सरकार	समपुरक अनुदान पुँजीगत	१०००००००	१०००००००
	प्रदेश सरकार	अन्य अनुदान चालु	११४६८८०७	८४५९८८०
४	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने राजस्व			
	संघीय सरकार	मूल्य अभिवृद्धि र अन्त शुल्क कर	१७४७८३०००	२०४१९९३२०.३६
	प्रदेश सरकार	सवारी साधन कर	४०००००००	३६२४५६९३.२
	प्रदेश सरकार	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१०१७२१६७९०	३९५९२२७६९.३७
५	अन्य	जनसहभागीतावाट	११२६१९९९६	८२१८६०९४.८७
६	अन्य	अन्य संघ संस्थावाट	१०९७५८८०७	६९७६७३५९
७	आन्तरिक ऋण	नगर विकास कोष	११०००००००	१७६६७९१२
८		मैजदात	२५०३५११७५	
		जम्मा	४७२०९७९५००	२७४९०७४६०३

आ.व. २०७४।०७५ देखि २०७८।०७९ सम्मको आन्तरिक आयको अवस्था

आर्थिक वर्ष	अनुमान	यथार्थ आम्दानी
२०७४।०७५	२७१४४००००	२३३७२१५६८
२०७५।०७६	५४०३०००००	३२२४२२२३५
२०७६।०७७	५९९८१५०००	३४९७०३५८४
२०७७।०७८	९५७५५४८५१	४०४९८३२४२
२०७८।०७९	९९९०३५९२५	४९७८९०४५४

२.२ व्यय विवरण

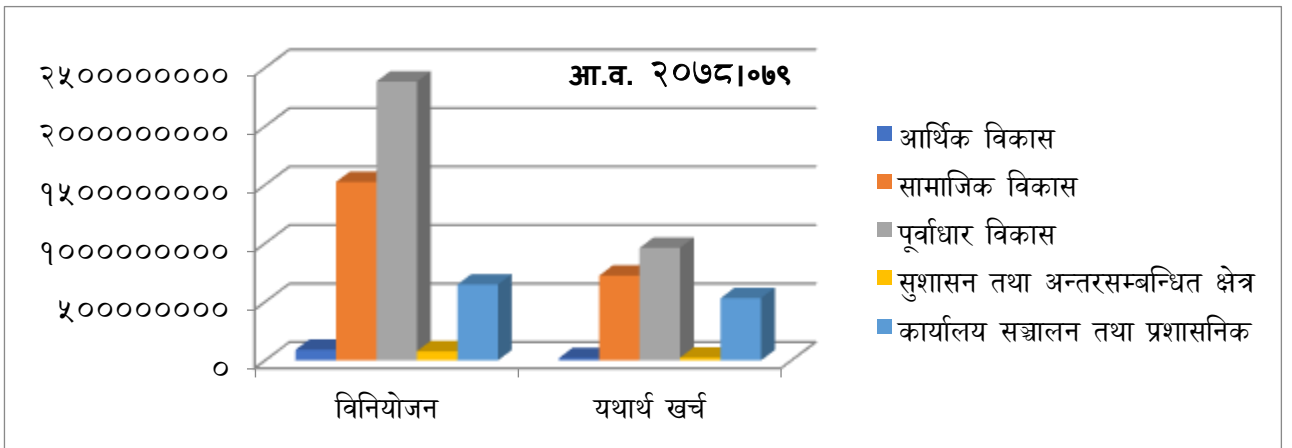
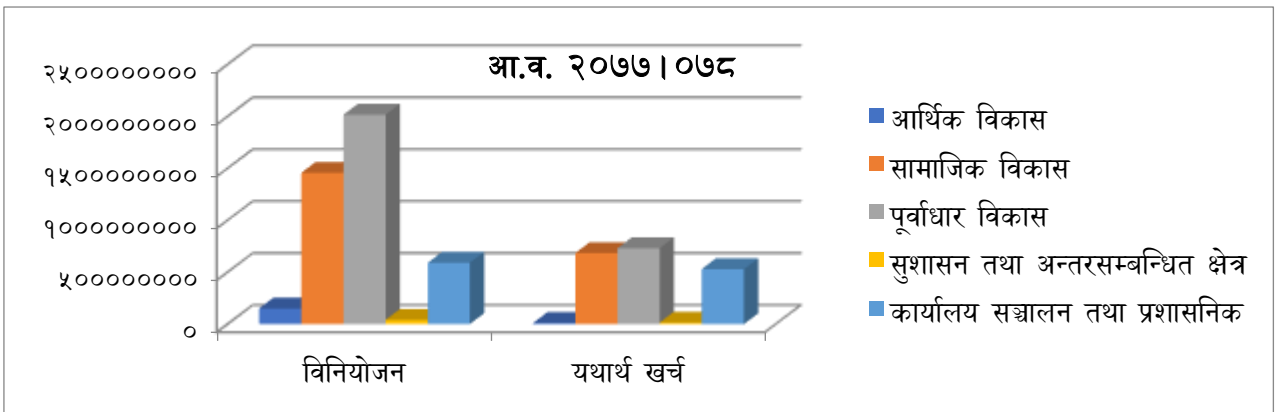
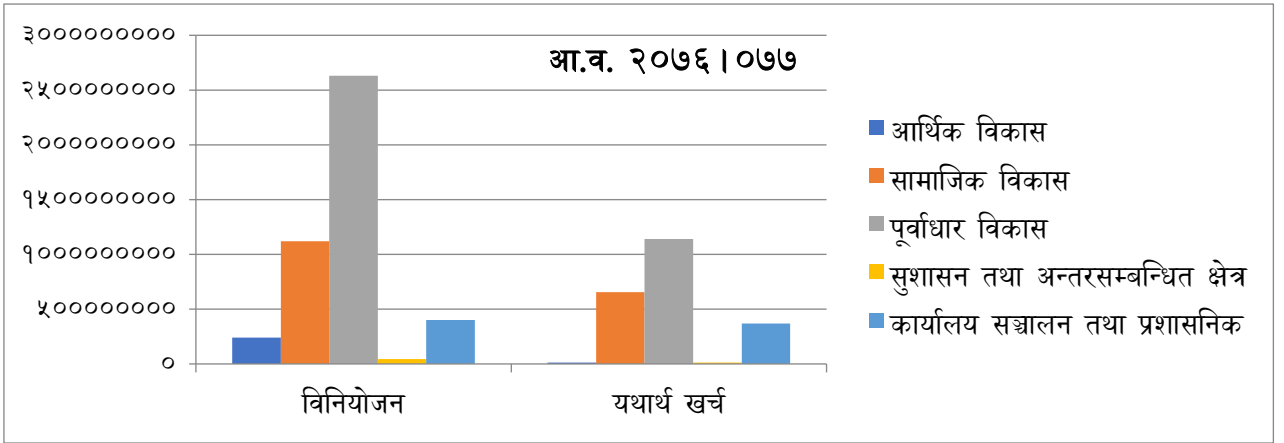
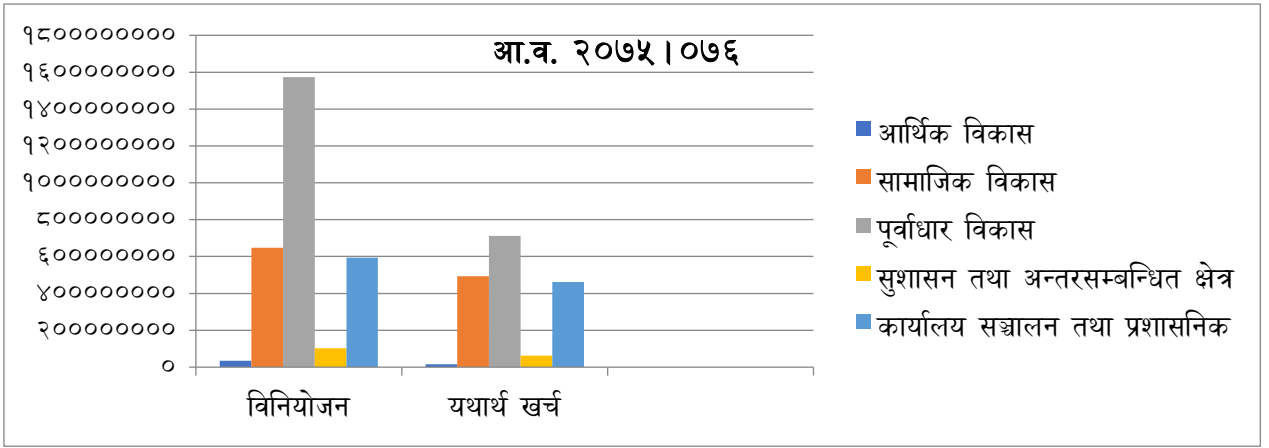
आ.व. २०७५।०७६ देखि २०७८।०७९ सम्मको क्षेत्रगत विनियोजन र यथार्थ खर्चको विवरण

सि.नं.	क्षेत्र	आ.व. २०७५।०७६		खर्च (%)
		विनियोजन	यथार्थ खर्च	
१	आर्थिक विकास	३४२४९०००	१६०२५३९४	४६.७९
२	सामाजिक विकास	६४८१२८६२७	४९३००५७८५	७६.०७
३	पूर्वाधार विकास	१५७३८२७८२५	७१११३७७१४	४५.१९
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	१०२९२६०००	६३१२०९०८	६१.३३
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	५९३१४७०००	४६१५३९००१	७७.८१
कुल जम्मा		२९५२२७८४५२	१७४४८२८८०३	५९.१०

सि.नं.	क्षेत्र	आ.व. २०७६।०७७		खर्च (%)
		विनियोजन	यथार्थ खर्च	
१	आर्थिक विकास	२३९२८८०००	१२२५१२२६	५.१२
२	सामाजिक विकास	११२१३३४०००	६५५६०१७१९	५८.४७
३	पूर्वाधार विकास	२६३१५७०२५०	११४०१०९६८९	४३.३२
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	४४५२६५००	१२५७८५३४	२८.२५
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	३९९९६६०००	३६९५८३४६०	९२.४
कुल जम्मा		४४३६६८४७५०	२१९०१२४६२८	४९.३६

सि.नं.	क्षेत्र	आ.व. २०७७।०७८		खर्च (%)
		विनियोजन	यथार्थ खर्च	
१	आर्थिक विकास	१४९५९०४१८	११६१६४०५	७.७७
२	सामाजिक विकास	१४५५९२५३९०	६८३४९९६९५	४६.९५
३	पूर्वाधार विकास	२०१५३४१४३६	७३०३८२६७०	३६.२४
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	३९५४५०००	१३८६३८२३	३५.०६
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	५९१०५८०७४	५२८८४२०८०	८९.४७
कुल जम्मा		४२५१४६०३१८	१९६८२०४६७३	४६.२९

सि.नं.	क्षेत्र	आ.व. २०७८।०७९		खर्च (%)
		विनियोजन	यथार्थ खर्च	
१	आर्थिक विकास	९१२७००००	१८५५२६४९	२०.३२
२	सामाजिक विकास	१५२४०९९१४८	७२४०१५०५८	४७.५
३	पूर्वाधार विकास	२३८१४०७८७७	९६०७११८१०	४०.३४
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	७७०५३५५०	२३४४५८१९	३०.४३
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	६४७१४८९२५	५३०७६९६३३	८२.०२
कुल जम्मा		४७२०९७९५००	२२५७४९४९७०	४७.८२

२.३ वित्तीय सु-शासन/ बेरुजु

आ.व. २०७३।०७४ देखि २०७७।०७८ सम्मको बेरुजुको स्थिति (रु. हजार)

आ.व. २०७४।०७५

विवरण	आ.व. २०७३।०७४ सम्मको बेरुजु	सं.प.को लागी पेश भएको	संपरिक्षण भएको रकम	गत आ.व.सम्मको वांकी	आ.व. २०७४।०७५ को थप					कुल जम्मा
					असुल गर्नुपर्ने	प्रमाण कागजात पेश गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने	पेशकी	जम्मा	
कार्यालय तर्फ	२९६८६४	१४०६६८	१४०६६८	१५६१९६	५४७३	७२७०	२५२१६	३८८९३	७६८५२	२३३०४८
STIUEIP/RUDP तर्फ	३५१२०५	०	०	३५१२०५	२५१२६	१९२३	७६५२		३४७०१	३८५९०६
जम्मा	६४८०६९	१४०६६८	१४०६६८	५०७४०१	३०५९९	९१९३	३२८६८	३८८९३	१११५५३	६१८९५४

आ.व. २०७५।०७६

रु. हजारमा

विवरण	गत आ.व.सम्मको बेरुजु	सं.प.को लागी पेश भएको	संपरिक्षण भएको रकम	गत आ.व.सम्मको वांकी	आ.व. २०७५।०७६ को थप					कुल जम्मा
					असुल गर्नुपर्ने	प्रमाण कागजात पेश गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने	पेशकी	जम्मा	
कार्यालय तर्फ	२३३०४८	५१९२५	५१९२५	१८११२३	२००२३	८४९३	३२२११	५७९९६	११८७२३	२९९८४६
STIUEIP/RUDP तर्फ	३८५९०६			३८५९०६	२८५६१		१५२		२८७१३	४१४६१९
जम्मा	६१८९५४	५१९२५	५१९२५	५६७०२९	४८५८४	८४९३	३२३६३	५७९९६	१४७४३६	७१४४६५

आ.व. २०७६।०७७

रु. हजारमा

विवरण	गत आ.व.सम्मको बेरुजु	सं.प.को लागी पेश भएको	संपरिक्षण भएको रकम	गत आ.व.सम्मको बांकी	आ.व. २०७६।०७७ को थप					कुल जम्मा
					असुल गर्नुपर्ने	प्रमाण कागजात पेश गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने	पेशकी	जम्मा	
कार्यालय तर्फ	२९९८४६	४४०८०	७९२४	२९९९२२	९९९४०	१००७२०	८६७९०	८४९४१	३७२३९१	६६४३९३
STIUEIP/RUDP तर्फ	४१४६१९			४१४६१९	४२०३	२७१८१	५७४८०		८८८६४	५०३४८३
जम्मा	७१४४६५	४४०८०	७९२४	७०६५४१	१०४१४३	१२७९०१	१४३२७०	८४९४१	४६१२५५	११६७७९६

आ.व. २०७७।०७८

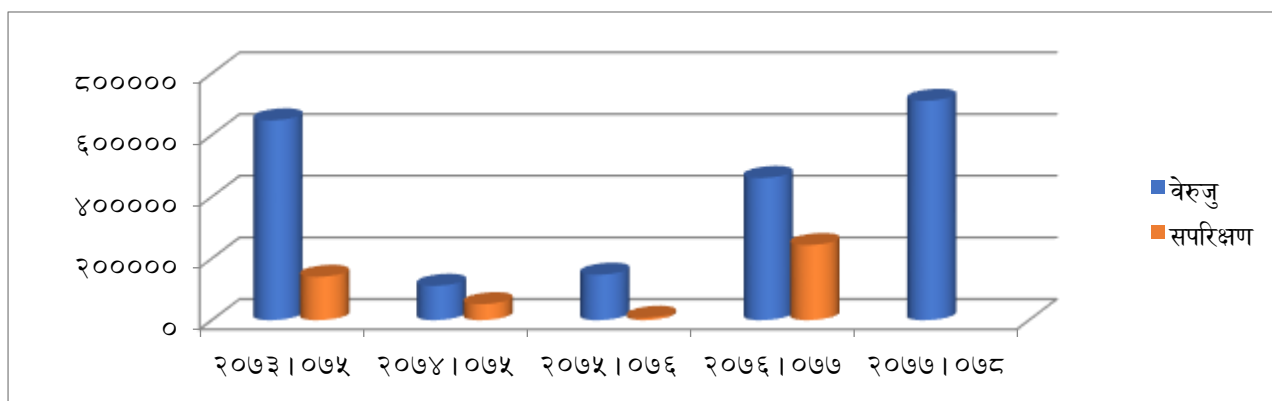
रु. हजारमा

विवरण	गत आ.व.सम्मको बेरुजु	सं.प.को लागी पेश भएको	संपरिक्षण भएको रकम	गत आ.व.सम्मको बांकी	आ.व. २०७७।०७८ को थप					कुल जम्मा
					असुल गर्नुपर्ने	प्रमाण कागजात पेश गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने	पेशकी	जम्मा	
कार्यालय तर्फ	६६४३९३	५१०७७३	१९५४२९	४६८८८४	९७१६९	७४५३४	२८३५७३	६१६७८	५१६९५४	९८५८३८
STIUEIP/RUDP तर्फ	५०३४८३		४८१६५	४५५३१८	४६२५१	१४८३१०	२६		१९४५८७	६४९९०५
जम्मा	११६७७९६	५१०७७३	२४३५९४	९२४२०२	१४३४२०	२२२८४४	२८३५९९	६१६७८	७११५४१	१६३५७४३

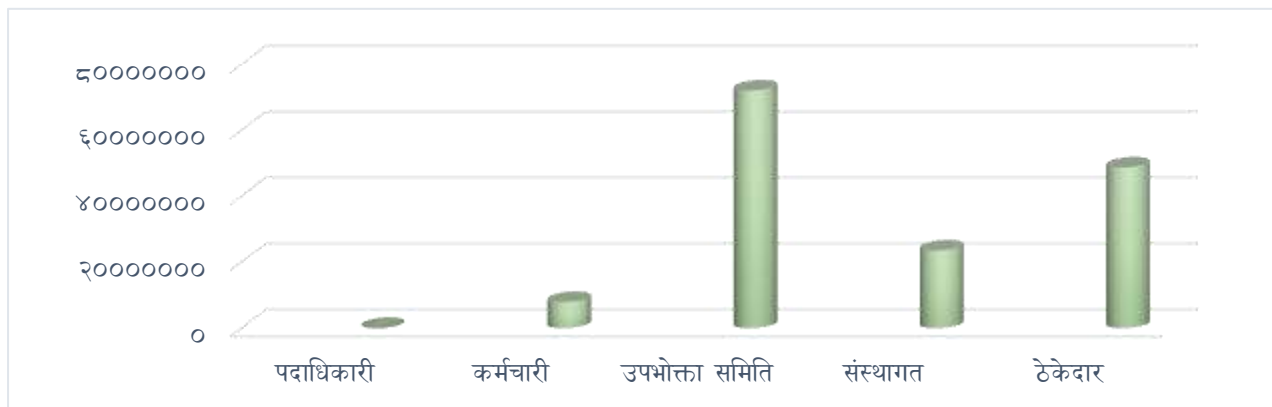
बेरुजु र समपरिक्षणको अवस्था

रु हजारमा

आर्थिक वर्ष	बेरुजु	सपरिक्षण	बांकी बेरुजु
२०७३।०७५	६४८०६९	१४०६६८	५०७४०१
२०७४।०७५	१११५५३	५१९२५	५९६२८
२०७५।०७६	१४७४३६	७९२४	१३९५१२
२०७६।०७७	४६१२५५	२४३५९४	२१७६६१
२०७७।०७८	७११५४१		७११५४१
जम्मा	२०७९८५४	४४४१११	१६३५७४३

आ.व. २०७८।०७९ को पेशकी बाँकीको विवरण

सि.नं.	विवरण	पेशकी रकम
१	पदाधिकारी	२५०००
२	कर्मचारी	७८९८३२३
३	उपभोक्ता समिति	७२०४९५१३
४	संस्थागत	२३५३६७१३
५	ठेकेदार	४८७०४९१७
	जम्मा	१५२२१४४६६

३. राजस्व व्यवस्थापन

३.१ राजस्वसँग सम्बन्धित कार्यविधी तथा ऐनहरु:

कर तथा राजस्व संकलनका लागि सभाबाट निर्णय गरी प्रत्येक आ.व.मा आर्थिक ऐन जारी गरी कर तथा राजस्व संकलन गरिन्छ ।

क. कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धि ऐन २०७८

३.२ राजस्व संकलन केन्द्र

- विराटनगर महानगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ।
- १९ वटा कार्यालयमा स्थापना गरिएको राजस्व संकलन काउण्टर ।

३.३ राजस्व दाखिला

विराटनगर महानगरपालिका नगरकार्यपालिकाको कार्यालयमा बैंकमा दाखिला भएको भौचरलाई आधारमानि आम्दानी राख्ने गरेको र सबै वडा कार्यालयमा बैंक भौचर चेक तथा नगद मार्फत कर संकलन गरि कृषि विकास बैंकले वडामा गई नगद संकलन गर्ने गरेको छ ।

३.४ राजस्व संकलनका लागि भएका प्रयासहरु:

विराटनगर महानगरपालिकाबाट आन्तरिक आय वृद्धिका लागि देहायका प्रयासहरु भएका छन ।

- साग्निलासँग सम्झौता गरि अनलाईन मार्फत कर तथा राजस्व संकलन भैरहेको ।
- स्वयसेवक परिचालन गरि करदाता शिक्षा अभियान सञ्चालन गरिएको ।
- सबै वडामा अनलाईन माध्यमबाट कर संकलन भैरहेको ।
- कर संकलन कार्यमा खटिएका कर्मचारीहरुलाई क्षमता विकास तालिम दिएको ।
- स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट कर सम्बन्धमा सुचना प्रवाह गरेको ।
- निश्चित समय भित्र कर बुझाउने करदातालाई छुटको व्यवस्था गरेको ।

३.५ आव ०७४।०७५ देखि ०७८।०७९ सम्मको कुल

सि.न.	आव	अनुमान	यथार्थ रु.	वार्षिक आय प्रतिशत
१	०७४।०७५	२७१४४००००	२३३७२१५६८	८६.१०
२	०७५।०७६	५४०३०००००	३२२४२२२३५	५९.६७
३	०७६।०७७	५९५८१५०००	३४९७०३५८४	५८.६९
४	०७७।०७८	९५७५५४८५१	४०४९८३२४२	४२.२९
५	०७८।०७९	९९९०३५९२५	४९७८९०४५४	४९.८३

आव ०७८।०७९ सम्मको विवरण

क्र.स.	शीर्षक	जम्मा दर्तावाल कारदाता संख्या	कर बुझाउने करदाता संख्या	बुझाउन बाँकी	कैफियत
१.	सम्पति कर	७३३२७	३८५६९	३४७५८	
२.	व्यवसाय कर	३०२७६	७८५४	२२४२२	
३.	वहालकर	३७०८	२५१७	११९१	
ईरिक्शा अनुमानित दर्ता ८८३ वटा					

राजस्व महाशाखा अर्न्तगत कार्यरत जनशक्ति

क्र.स.	पद	संख्या
१.	अधिकृतस्तर आठौ	१
२.	अधिकृतस्तर छैठौ	१
३.	पाचौ तह	१
४.	चौथो तह	१
५.	का.स.	१

४. शहरी पूर्वाधार विकास

४.१ सडक तथा अन्य पूर्वाधार विकास

यस विराटनगर महानगरपालिकामा विगत आ.व. हरमा भएका भौतिक पूर्वाधार तर्फ विभिन्न उपलब्धीहरू हासिल गरिएको छ । यस अवधिमा मुख्यरूपमा गरिएका पूर्वाधार निर्माणमा रेडियो नेपालको सहयोगमा विराटनगर-४ मा तारणी प्रसाद कोइराला संचार ग्राम भवन निर्माण भएको छ । त्यसैगरी भारतीय दूतावासको सहयोगमा विराटनगर-८ मा गुरुकुल आरोहणको अडिटोरियम हलको निर्माण सम्पन्न भएको छ भने यस महानगरपालिकाको वडा नं. ३ ११ १२ १४ १५ १६ १७ र १९ नं. वडा कार्यालय भवनहरू नयाँ निर्माण भएका छन् । वडा नं. १० वडा कार्यालय भवनकालागि निर्मित भवन खरिद गरिएको छ । यसै अवधिमा विराटनगर महानगरपालिकाले नगरविकास कोषको ऋण सहयोगमा आधुनिक बसपार्क निर्माण गरी सञ्चालनमा रहेको छ । त्यसै गरी विराटनगर ७ मा इको पार्कको निर्माण सम्पन्न भई सकेको छ ।

विराटनगरको डुवान समस्या निराकरणका लागि S7 र A1 जस्ता ठूला नालाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न भई सकेको, नगर विकास कोषको ऋण सहयोगमा विराटनगर ७ स्थित वीरेन्द्र सभागृहको सवलीकरण तथा जिर्णोद्धारको काम तिव्र गतिमा अघि बढी रहेको छ सम्भवत यसै आ.व.मा सम्पन्न हुने अनुमान गरिएको छ । त्यस्तै विराटनगर-९ स्थित हिमालय रोडको सौन्दर्यिकरणका लागि निर्माण कार्य पनि तिव्र रूपमा जारी छ । त्यसै गरी नेपाल सरकारको अनुदान सहयोगमा विराटनगर ७ मा यस महानगरपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माणका लागि पनि ठेक्का व्यवस्थापन भई निर्माण व्यवसायीसँग सम्झौता समेत भइसकेको छ ।

हालसम्मको भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धी तथ्याङ्कगत विवरण

क्र.सं.	विषय क्षेत्र	उपक्षेत्र	ईकाइ	भौतिक प्रगति
१	सडक (परियोजना र कोशी राजमार्ग बाहेक)	कालोपत्रे	कि.मी.	१०८.१६
		ग्राभेल	कि.मी.	१५०.७४
		ढलान	कि.मी.	१७.७९
		इन्टरलक ब्लक	कि.मी.	२.५१
		कच्ची सडक	कि.मी.	५५.३१
२	कलभर्ट	बक्स	वटा	७.००
		स्ल्याब (२-६ मि. स्पान)	वटा	२०६.००
३	पार्क निर्माण		वटा	६.००
४	नदी नियन्त्रण	ग्यावियन बक्स जाली	कि.मी.	०.४०
५	पोखरी/तालतलैया		वटा	१२.००
६	भवन निर्माण	सरकारी	वटा	५८.००
		सामुदायिक	वटा	७०.००
		सार्वजनिक	वटा	६०.००
		सभागृह	वटा	१.००
		बस टर्मिनल	वटा	१.००
		आरोहण गुरुकुल	वटा	१.००
		तारणी प्रसाद कोइराला संचार ग्राम	वटा	१.००

आ.व. २०७४/०७५ देखि २०७८/०७९ सम्मको स्वीकृत वडास्तरीय र नगरस्तरीय योजना विवरण

आ.व.	वडास्तरीय योजना		नगरस्तरीय योजना	
	संख्या	विनियोजित रकम	संख्या	विनियोजित रकम
०७४/०७५	४७७	९६६०००००	८५	१५८४७५०००
०७५/०७६	४४२	२३०८२५०००	२९३	४९७००००००
०७६/०७७	५४७	२६२७०३२५०	१९७	१९४७०००००
०७७/०७८	५७४	२६२२०००००	१५६	१९०००००००
०७८/०७९	५३२	२९८००००००	२९०	३९९९३५०००

४.२ भू-उपयोग तथा वस्ती विकास

विराटनगर महानगरपालिका, सहरी पूर्वाधार विकास महाशाखा अन्तर्गत रहेको भू उपयोग तथा वस्ती विकास शाखा २०७८ मा व्यवस्थित वस्ती विकास सम्बन्धि नीति कार्वान्वयन तथा तर्जुमा , Land Pooling, व्यवस्थित भू-उपयोग नीति कार्वान्वयन तथा तर्जुमा आदि उदेश्यका साथ स्थापना भएको छ।

हालसम्म संचालित सम्बन्धित योजनाहरु:

१. महानगर आवास योजना वार्ड नं- १९
२. महानगर आवास योजना वार्ड नं- ५
३. महानगर आवास योजना वार्ड नं- १२
४. सुरक्षित नागरिक आवास योजना

४.३ भवन निर्माण तथा संहिता

भवन निर्माण सम्बन्धी नयाँ दर्ता तथा निर्माण सम्पन्न भएका विवरण र राजस्व:

आ.व.	नयाँ दर्ता	निर्माण सम्पन्न	राजस्व	राजस्व वृद्धिदर
०७४।०७५	१३०७	१३६२	३,५०,००,०००	
०७५।०७६	१३०५	१४६३	४,२९,७३,०००	
०७६।०७७	१४१८	९७४	३,६०,७४,०००	
०७७।०७८	१२१८	९१०	३,९८,५०,०००	
०७८।०७९	१३१२	९९२	५,५१,९०,०००	
जम्मा	६५६०	५७०१	२०,९०,८७,०००	

- मिति २०७९।०३।३२ सम्म नक्शा पास निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र- ३५,४५४ मात्र ।
- मिति २०७४।१०।०३ देखि २०७९।०३।३२ सम्म भवन निर्माण सम्बन्धी दर्ता उजुरी संख्या-५७४ मात्र ।
- मिति २०७२।०४।०१ गते बाट भवन निर्माण संहिता पुर्ण रुपमा पालना गरिएको साथै संहिता पालनाका लागि स्थलगत अनुगमन गरी कडाईका साथ पालना गराउन जोड दिइरहेको ।
- मिति २०७८।१२।३० सम्म पुराना नक्शा पास नभएका घरहरुलाई करको दायरामा ल्याउनको लागी अभिलेखिकरण गरिएको। महानगरपालिका सबै वडाका जम्मा ८२९ वटा अभिलेखिकरणका लागि दर्ता भई ६२३ वटा अभिलेखिकरण प्रमाण पत्र प्रदान गरिएको साथै बाकी प्रकृत्यामा रहेको छ ।

वडा नं.	दर्ती	अभिलेखिकरण प्रमाण पत्र (सम्पन्न)
१	६०	५३
२	२७	२०
३	७८	४४
४	१३६	८८
५	५९	५१
६	८७	५४
७	४०	४०
८	३३	२२
९	२५	२२
१०	४१	३३
११	३२	२५
१२	४७	३४
१३	४३	३८
१४	४८	४३
१५	२०	२०
१६	१२	११
१७	१४	६
१८	२	२
१९	२५	१७
जम्मा	८२९	६२३

- भवन निर्माण संहिता पूर्ण रूपमा पालना गर्नका लागि डकर्मी तालिम आ.व. ०७३।०७४ देखी ०७७।०७८ सम्ममा १६० जनालाई यस कार्यालयबाट प्रदान गरिएको छ ।
- आ.व. ०७८।०७९ मा ४४ जना कन्सलटेन्सी तथा डिजाइनरहरु यस शाखामा सुचिकृत भइ कार्य गरिरहेको छ।

४.४ STIUEIP/RUDP

मझौला शहरको एकिकृत शहरी वातावरणिय सूधार परियोजना (STIUEIP) तर्फः

- विराटनगर, विरगंज, बूटवल र काभ्रे भ्याली समेटेर सन २००८ मा यो परियोजनाको परिकल्पना भयो ।
- Report November २००९ मा पेश गरेको ।
- परियोजनाको लागत साझेदारी तर्फ परियोजनाकालागि आवश्यक जग्गा प्राप्तीकालागि नेपाल सरकार ९०% र नगरपालिका १०% प्रशासनिक खर्च तर्फ नेपाल सरकार/एडिभि ७०% अनूदान र नगरपालिका ३०%, परामर्शदाता तर्फ १००% एडिभि र निर्माण कार्य तर्फ ८१% अनूदान नेपाल सरकार/एडिभि, नगरपालिका म्याचिड ८% र नगरपालिकाको ऋण ११% नगर विकास कोष (TDF) मार्फत रहेको । ऋणको हकमा ५% ब्याजदरको सहूलियतपुर्ण ऋण निर्माण अवधि पश्चातको २० वर्षे समय अवधिमा तिर्नुपर्ने रहेको ।

- PPTA Report वमोजिम विराटनगर १४ जतूवामा १३ विगाहा १० कठ्ठा र विराटनगर १७ छाला फ्याकट्रीमा १ विगाहा १० कठ्ठा जग्गा प्राप्त गरेको। उक्त जग्गाको निर्धारित मूआब्जा रकम रु.९,११,५३,०००।०० भूक्तानी भएको ।
- दातृ निकाय एडिवि को मापदण्ड वमोजिम परियोजना निर्माण कार्यको Detailed Design & Supervision (DSC) गर्न अन्तराष्ट्रिय परामर्शदाता SMEC Australia and Associates छनौट भै २२ December २०१९ मा सम्झौता भएको ।
- DSC ले Detail Design र Estimate गर्दा PPTA मा भएको Scope अनुसारको निर्माण कार्य गर्न गराउन करिव ७ अर्ब लाग्ने Draft Final Report बूझाए पछि तत्काल उपलब्ध हुने बजेट २ अर्ब २५ करोडमा एडिवि बाट १ अर्ब भन्दा बढि रकम थप गरि रु.३,२७,८१,४०,०००।०० रकम लागतको मात्र परियोजना तयारी गर्न सकिएको ।
- DSC ले DPR तयार गर्दा निर्माणको गूणस्तर सुनिश्चित हुने गरि को Specification; Quality Assurance Plan, Environmental Safeguard, Social safeguard, Safety; project को Operation and Maintenance हुने गरि को Business Plan लगायतमा दातृ निकायको मापदण्ड वमोजिम गरेको । DPR को Review PCO र ADB मा समेत गरेर मात्र स्विकृत भएको ।
- अन्तराष्ट्रिय स्तरको बोलपत्र मार्फत CTCE-Kalika JV, Kathmandu छनौट भई December 2, 2013 मा 26 May, 2016 मा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरि रु.२,३९,१३,३२,११७।०६ (भ्याट तथा प्रोभिजनल सम समेत) को सम्झौता भएको ।
- निर्माण ब्यवसायीले ढल प्रणाली परिक्षण पश्चात एक वर्षसम्म मर्मत संभार र फोहोरपानी प्रशोधन तथा ढल प्रणाली संचालन गरि 25 May, 2020 मा परियोजना सम्पूर्ण रुपमा हस्तान्तरण गरेको ।
- परियोजना निर्माण कार्यको जम्मा भूक्तानी रु.३,१९,६२,७२,७९८।४८ (भ्याट, प्रोभिजनल सम र मूल्य समायोजन समेत) भएको ।
- परियोजनावाट सम्पन्न भएको मुख्य कार्यहरुमा ३६.६८ कि.मि. ठूला नाला निर्माण गरि शहरको मुख्य डूवान समस्या समाधान गरिएको । ३६.०५ कि.मि. सडक छेउको नाला निर्माण, ४३.२६ कि.मि. ढल प्रणाली जडान गरि १४३४ वटा मेनहोल, १७९५ वटा सिवर ईनलेट, १८४७ वटा हाउस कनेक्सन चेम्बर निर्माण गरिएको । मेनरोड पूष्पलालचौक देखि पानीटंकी खण्डको ३.३२ कि.मि. फूटपाथ सहित ४० एम एम एसफाल्ट कंक्रीट पिच नमुना सडक लगायत थप ४१.३६ कि.मि. सडक सूधार गरिएको । ६.५७५ कि.मि. नयां खानेपानी पाईपलाईन जडान गरिएको । वडा नं. १४ जतूवामा करिव १३ विगाहा १० कठ्ठा क्षेत्रफलको जग्गा खरिद गरि फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र निर्माण र संचालन गरिएको । ढल प्रणाली संचालनकोलागि आवश्यक सवारी साधन र उपकरण समेतको ब्यवस्था गरिएको ।
- क्षेत्रिय शहरी विकास परियोजना (RUDP) को रुपमा दोश्रो चरणकोलागि रु.३,००,३०,४७,८६७।८४ लागत अनुमानको परियोजना कार्यान्वयनकालागि अगाडी वढेको ।
- परामर्शदाता (DSC) को सम्झौता 28 February 2019 सम्म रहेको र उक्त अवधिमा DSC तर्फ जम्मा भूक्तानी रु.१४,४१,५६,६९२।९८ भएको ।
- यस परियोजना अन्तर्गत नै शहरको मुख्य क्षेत्र बाहेक गरिव वस्तिहरुमा समेत परियोजनाको सकारात्मक प्रभाव होस् भनेर सामाजिक विकास कार्यक्रम Community Development Program (CDP) रहेको ।

- Fri- PAD ले 31 Dec 2016 सम्म सम्झौता वमोजिमको कार्य गरेको र उक्त अवधिमा Fri-PAD लाई रु.१,९७,४०,५०७।३८ भूक्तानी गरिएको । CDP कार्यक्रम तर्फको जम्मा खर्च रु.९,७३,१५,५८७।०७ भूक्तानी भएको ।
- CDP वाट सम्पन्न भएको मुख्य कार्यको रूपमा गरिव वस्तिहरूमा ९.५ कि.मि. ग्राभेल सडक, १७.३४ कि.मि. नाला, ५२४ वटा पारिवारिक शौचालय, १० वटा टयुव वेल, ७७ वटा टयुव वेलको चौताल, लैङ्गिक र अपाङ्गमैत्री ६ वटा सार्वजनिक शौचालय निर्माण, एउटा मोवाईल टवाईलेट खरिद, र वडा नं. १५ हडतालि हाटमा रहेको पुरानो शौचालय को वरिपरिको वातावरण सूधार हुन । २६२ जनालाई CTEVT वाट मान्यता प्राप्त क्षमता अभिवृद्धि तालिम समेत प्रदान गरिएको । टोल संगठन, महिला, दलित समेटेर सचेतनामुलक तालिम र सुचना प्रवाह भएको ।
- नाला सफाईमा सहजता होस भनेर रु.३३,९०,०००।०० को Ditch cleaning Machine खरिद गरेर नगरपालिकालाई हस्तान्तरण गरेको ।
- परियोजनाकोलागि प्रशासनिक खर्च रु.६,३९,२१,११२।९२ भएको ।

क्षेत्रिय शहरी विकास परियोजना (RUDP) तर्फ:

- परियोजनाको संरचनागत ढांचा साविकको STIUEIP जस्तै रहेको र परियोजनाको लागत साझेदारीमा प्रशासनिक खर्च तर्फ नेपाल सरकार/एडिभि ७०% अनूदान र नगरपालिका ३०%, परामर्शदाता तर्फ १००% एडिभि र निर्माण कार्य तर्फ ९३.८% अनूदान नेपाल सरकार/एडिभि, महानगरपालिका म्याचिड ६.२% रहेको ।
- Design and Supervision (DSC) गर्न Building Design Authority, (P) Ltd., in JV with B.N. Consultancy Pvt. Ltd, and Plus Engineers and Architects (P) Ltd, Nepal छनौट भै 28 August 2017 मा सम्झौता भएको र DSC ले 6 September, 2017 देखि कार्य आरम्भ गरेको ।
- निर्माण कार्यकोलागि अन्तराष्ट्रिय स्तरको बोलपत्र मार्फत ZHONGHENG Construction Group International Engineering Co. Ltd., Beijing, China छनौट भै 10 October, 2017 मा 1 November, 2019 मा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने गरि रु.२,६१,१०,८८,३९०।६० (भ्याट र प्रोभिजनल सम समेत) सम्झौता भएको ।
- परियोजना सम्पन्न गर्न थप काम गर्नुपर्ने Site Condition ले ३ पटक Variation आदेश जारी भै संशोधित सम्झौता रकम रु.३,०५,८४,८८,१९५।४३ (भ्याट र प्रोभिजनल सम नयां खानेपानी पाईप लाईन विस्तार तर्फ महानगरको १००छ ब्यहोर्ने रु.३,९९,९९,९६६।९४ समेत) भएको ।
- मूनासिव कारणले परियोजनाको म्याद ४ पटक थप गरि 11 February, 2021 मा सम्पन्न गरिएको
- ११ फेब्रुअरी २०२१ मा निर्माण सम्पन्न भै २८ फेब्रुअरी २०२२ मा मर्मत संभार अवधि समेत समाप्त भएको र २०७९ असार मसान्त सम्म निर्माण कार्य तर्फ रु.३,४४,०४,९०,९९६।२८ (भ्याट, प्रोभिजनल सम र मुल्य समायोजन समेत), परामर्श तर्फ रु.१२,०३,६९,७११।८३ र प्रशासनिक तर्फ रु.५,५१,५१,३२८।९९ खर्च भूक्तानी भएको एवं मुख्य उपलब्धीमा ०.५८५ किमि. ठूला नाला, ४४.५० किमि. सडक छेउको नाला, १८.५६ कि.मि. ढल प्रणाली जडान गरि ६०६ वटा मेनहोल, ६९१ वटा सिवर ईनलेट, २९०६ वटा हाउस कनेक्सन चेम्बर निर्माण सम्पन्न गरिएकोस ७९ कि.मि. एसफाल्ट कंक्रीट पिच र १९ कि.मि. फूटपाथ निर्माण गरिएकोस नगरपालिकाले १००छ खर्च ब्यहोर्ने गरि १७.७० कि.मि. नयां खानेपानी पाईपलाईन समेत विस्तार गरिएको छ । ४७५० घरधूरीलाई ढल

प्रणाली जडान गर्ने सूविधा प्रदान गरिएकोमा हालसम्म करिब २००० भन्दा बढी घरहरूमा ढल जडान भै ढल प्रणाली र फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र ब्यवस्थित रूपमा संचालन भै रहेको

परियोजनाको दिगोपनाकालागि चालिएका पहलहरू:

१. ढल प्रणालिले कभरेज गरेको क्षेत्रमा मासिक सुल्क र ढल जडानको दररेटमा परिमार्जन भएको
२. ढल प्रणालि नभएका स्थानहरूको De-sludging गर्ने सम्बन्धी :
 - ढल प्रणाली मा जोडन नसकिने घरहरूको सेफटी टैंक सफा गर्न सक्सन मेसिन (ठुरलो १००० लि.) वाट प्रति पटक रु ५०००।०० को दरले शुल्क लिईने छ ।
 - ढल प्रणाली मा जोडन नसकिने घरहरूको सेफटी टैंक सफा गर्न सक्सन मेसिन (सानो ४००० लि.) वाट प्रति पटक रु २५००।०० को दरले शुल्क लिईने छ ।
 - ढल प्रणाली मा जोडन नसकिने घरहरूको सेफटी टैंकसफा गर्न नीजि क्षेत्रले संकलन गरेको फोहोर अनिवार्य रूपमा फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्रमा विसर्जन गर्नु पर्नेछ र सोे वापत वाट प्रति पटक रु ५००।०० को दरले शुल्क लिईने छ ।
३. हाउस कनेक्सन जडानकालागि प्रोत्साहन:
 - कम्तिमा १५/१५ दिन पुन माईकिङ्ग गरिएको ।
 - ढल जडान शुल्क वापतको रकम रु३०००।०० छुट गरिएको ।
 - वडा समितिहरूवाट कर लिदा अनिवार्य रूपमा आर्थिक वर्ष २०७७/२०७८ वाट ढल सेवा शुल्क लिने गरिएको ।
 - ढल जडान कार्यका लागि सहजकर्ता परिचालन (महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूलाई) गरिएको ।
 - ढल प्रणालिमा पर्ने वडाका जनप्रतिनिधिज्यूहरूलाई आधा दिवसिय ढल जडानका विषयमा कार्यशाला गोष्ठी गरिएको ।
 - ढल प्रणालिमा पर्ने वडाका सचिव, समुदाय परिचालिकाहरू र महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई आधा दिवसिय ढल जडान तथा शुल्क संकलनका विषयमा कार्यशाला गोष्ठी गरिएको ।
 - ढल प्रणाली भएको तर प्राविधिक रूपमा घरमा ढल जडान गर्न नसकिएका ग्राहकहरूको शौचालयबाट समेत फोहरपानी तानेर फोहरपानी प्रशोधन केन्द्रमा विशर्जन गर्ने व्यवस्था मिलाएकाले आ.व. २०७७/२०७८ बाट ढल प्रणाली भएका सबैको स्वीकृत ढल शुल्क अनिवाई रूपमा अन्य कर संग जोडेर लिने व्यवस्था मिलाईएको ।
४. परियोजना संचालन तथा दीर्घकालिन व्यवस्थापन गर्न आवश्यक कर्मचारी, सडक सफाईकर्मी, सडक सुन्दरिकरणका लागि: नव निर्मित सडक तथा फुटपाथ सफा राख्.बोट विरुवाको संरक्षण गर्न तपशिल बमोजिम Length Worker महानगरपालिकाले परिचालन गराउनुपर्ने ।

क्र.सं.	वडा नं.	आवश्यक Length Worker (जनशक्ति)
१	१, २ र ३	२ जना
२	४ र ५	१ जना
३	६	१ जना
४	७, ८ र ९	३ जना
५	१०	२जना

क्र.सं.	वडा नं.	आवश्यक Length Worker (जनशक्ति)
६	११ र १२	१ जना
७	१५ र १७	१ जना
		कुल ११ जना

५. कर्मचारी व्यवस्थापन

समग्र परियोजनाको व्यवस्थापन/संचालनका लागि आवश्यक कर्मचारी व्यवस्थापन ।

क. परियोजना कार्यान्वयन ईकाई ।

क १, परियोजना व्यवस्थापक	१ जना कार्यरत रहेको
क २, परियोजना उप व्यवस्थापक	१ जना कार्यरत रहेको
क ३, सिभिल, र ईलेक्ट्रिकल ईन्जिनियर	२ जना कार्यरत रहेको
क ४, लेखा अधिकृत	१ जना कार्यरत रहेको
क ५, सामाजिक विकास अधिकृत	१ जना कार्यरत रहेको
क ६, प्रशासन सहायक	१ जना कार्यरत रहेको
क ७, कार्यालय सहयोगी	२ जना कार्यरत रहेको

ख) ढल प्रणाली तथा फोहरपानी प्रसोधन केन्द्र

१. व्यवस्थापन ईन्जिनियर	१ जना (न.पामा कार्यरत जनशक्तीलाई थप जिम्मेवारी दिईएको)
२. ईन्भारोमेण्ट ईन्जिनियर	१ जना (न.पामा कार्यरत जनशक्तीलाई थप जिम्मेवारी दिईएको)
३. माईक्रो बायोजोजिष्ट (अधिकृत)	१ जना (नयां नियुक्ति)
४. प्रशासन सहायक	१ जना (न.पामा कार्यरत जनशक्तीलाई थप जिम्मेवारी दिईएको)
५. ईलेक्ट्रिसियन	२ जना (कार्यरत कर्मचारीबाट व्यवस्थापन गरिएको)
६. सम्पवेल जेनेटर अपरेटर	१ जना (नया नियुक्ती गरिएको)
७. जेसिभि अपरेटर	१ जना(नया नियुक्ती गरिएको)
८ जेटिंग अपरेटर	१ जना(नया नियुक्ती गरिएको)
९. सक्सन अपरेटर	१ जना (नया नियुक्ती गरिएको)
१०. टेम्पो ड्राईभर	१ जना (नया नियुक्ती गरिएको)
११. ट्रक/ट्रिपर/क्रेन अपरेटर	२ जना (नया नियुक्ती गरिएको)
१२. ट्राक्टर ड्राईभर	१ जना (नया नियुक्ती गरिएको)
१३. मेकानिक	१ जना (नया नियुक्ती गरिएको)
१४. मिस्त्रि लेवर ईन्चार्ज	१ जना (नया नियुक्ती गरिएको)
१५. सुरक्षा गार्ड	२ जना (नया नियुक्ती गरिएको)
१६. दैनिक ज्यालादारी मजदुर	७ जना (परिचालन गरिएको)

ग) ढल प्रणाली जडान:

आवश्यक सहजिकरण गरिएको

४.५ फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र (WWTP) तथा ढल प्रणाली

STIUEIP/RUDP परियोजनाहरू मार्फत फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र निर्माणको लागि जग्गा खरिदमा रु.९,११,५३,०००।०० र निर्माण कार्यमा जम्मा रु.६,५९,३७,०७,८३४।२६ खर्च भइ तपशिल अनुसारका पुर्वाधार निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ।

सि.नं.	पुर्वाधार विकास	क्षेत्रफल	इकाई
१.	फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र निर्माण (WWTP) जग्गा खरिद	१३.१०.००	विगाहा
२.	एस्पल्ट पिच सडक निर्माण	८२.३२	कि.मि.
३.	ग्राभेल सडक CDP मार्फत	९.५	कि.मि.
४.	ठूला नाला (Strom Water Drainage)	३७.२६५	कि.मि.
५.	सडक छेउका नाला	८०.५५	कि.मि.
६.	फुटपाथ	२६	कि.मि.
७.	ढल प्रणाली जडान	६१.८२	कि.मि.
८.	मेनहोल ढल प्रणालीको	२०४२	वटा
९.	सिवर इनलेट ढल प्रणालीको	२४८६	वटा
१०.	हाउस कनेक्सन चेम्बर	४७५०	वटा
११.	नया खानेपानी पाइप लाइन जडान	२३.५७५	कि.मि.
१२.	सार्वजनिक शौचालय CDP मार्फत	६	वटा
१३.	पारिवारिक शौचालय CDP मार्फत	५२४	वटा

निर्माण सम्पन्न भएका उपरोक्त पुर्वाधारहरू मध्ये महत्वपूर्ण र महत्वकाक्षि योजनाको रूपमा रहेको नगरको ढल प्रणाली (Sewer System) संचालन व्यवस्थापन गर्न विराटनगर महानगरपालिका वडा नं. १४ स्थित जतुवाको पुर्वी क्षेत्रमा रहेको सिंगियाही नदि पश्चिम किनारामा ढल प्रणालीको अन्तिम निकास हुने स्थान (Outlet) रहेको ठाउँमा सम्पूर्ण पुर्वाधारहरू समेतको फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र (Waste Water Treatment Plant) निर्माण भइ मिति २०७७ साल साउन महिना देखि नगरपालिका आफैले संचालन गरि सेवा विस्तारको कार्यलाई समेत निरन्तरता दिइरहेको छ ।

३.विराटनगर महानगरपालिका ढल प्रणाली संचालन इकाईको मुख्य संरचनाहरूको वर्तमान अवस्था **(Summary of present Status of all major Components of the Unit)**

३.१.१ पुर्वाधार हरू - विराटनगर महानगरपालिका फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र तथा ढल प्रणाली अन्तरगत रहेका मुख्य संरचनाहरू (Components of the Plant)

सि.नं.	मुख्य संरचना	अन्तरगत संरचना/विवरण	क्षेत्रफल/परिमाण
१.	फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र WWTP (बृद्धारोपण समेतको घेरावारा भएको)	सुरक्षाकर्मि बस्ने भवन—१ सम्पवेल्—१ जेनेरेटर घर—१ पोखरी (Oxidization Ponds)-६ Sludge Dying Bed —१ प्रसाशनीक भवन—१	१३—१०—०० विगाहा

सि.नं.	मुख्य संरचना	अन्तरगत संरचना/विवरण	क्षेत्रफल/परिमाण
		क्यान्टिन घर—१ ग्यारेज—१ सवारी पार्किंग ओपन सेड—२	
२.	सिवर लाइन Sewer Line	HDPE/RCC	६१.८२ कि.मि.
३.	मेनहोल ढल प्रणालीको		२०४२ वटा
४.	सिवर इनलेट ढल प्रणालीको		२४८६ वटा
५.	हाउस कनेक्सन चेम्बर		४७५० वटा
६.	ढल प्रणाली संग नगरवासिलाइ सेवा Household Connection		२००० घर/होटल/बैंक/कार्यालय/सार्वजनिक भवनहरु

३.१.२ सवारी साधन तथा उपकरणहरु - विराटनगर महानगरपालिका फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र तथा ढल प्रणाली अन्तरगत रहेका मुख्य सवारी साधन तथा उपकरणहरु

सि.नं	विवरण	इकाई	कैफियत
१.	टाटा सूमो जिप	१	प्र.१-०२-००१झ०७८०
२.	सक्सन टैंकर सानो (४००० लि.)	१	प्र.१-०२-००१ग १७२
३.	सक्सन टैंकर ठूलो (९००० लि.)	१	प्र.१-०२-००१ग १८०
४.	जेटिड टैंकर सानो (६००० लि.)	१	प्र.१-०२-००१ग १७५
५.	जेटिड टैंकर ठूलो (१२००० लि.)	१	प्र.१-०२-००१ग १७६
६.	टाटा युनिक्रेन	१	प्र.१-०२-००१ग १७४
७.	जेसिभि	१	प्र.१-०२-००१ग १७३
८.	टिपर	१	प्र.१-०२-००१ग १७७
९.	ट्रायाक्टर	२	प्र.१-०२-००१द ११८ र ११९
१०.	अटो रिक्सा	१	
११.	डिच क्लिनिङ मसिन	१	
१२.	मोवाइल टवाइलेट	१	
१३.	ब्रुमर	१	ना. १ ग ८१५
१४.	मोटर साईकल	१०	
१५.	पिकअप स्कर्पियो	१	प्र.१-०२-००१झ०७९८

३.२ सरसफाइ, स्वास्थ्य सुरक्षा र वातावरणीय पक्ष

सरसफाइ, स्वास्थ्य सुरक्षा र वातावरणीय सूधार सम्बन्धी मुख्य कार्यहरु

सि.नं.	कामको विवरण	परिमाण/क्षमता	स्थान
१.	बृक्षारोपण	३०००	प्रशोधन केन्द्र परिसर

सि.नं.	कामको विवरण	परिमाण/क्षमता	स्थान
२.	नर्सरी केन्द्रको स्थापना (बन कार्यालयको समन्वयमा)	१ -१०००० विरुवा)	प्रशोधन केन्द्र परिसर
३.	फोहोर व्यवस्थापनमा कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि स्नानगृह र शौचालय निर्माण	२ वटा	प्रशोधन केन्द्र परिसर
४.	औजार र उपकरण गोदाम (Equipment Store Yard)	१ वटा	प्रशोधन केन्द्र परिसर
५.	व्यक्तिगत सुरक्षाका औजारतथा सामग्रीहरू (Safety Measures)- ज्याकेट, मास्क, सावून, वूट, ग्लोभ्स, हेल्मेट, सुरक्षा चस्मा, फष्टएड सामान आदि	प्रयास	कार्यालय

३.३ वित्तीय अवस्था

ई.सं. २०११ मा Comprehensive Financial Management Improvement Plan (CFMIP) तयार भई विराटनगर महानगरपालिकाको वित्तीय व्यवस्थापन सूधारको लागि विभिन्न ९ (Nine Areas for Improvement in Municipality's Financial Management System) पहिचान गरि सूधारको लागि समेत सिफारिस गरेको र महानगरपालिकाले पनि सिफरिस अनुसार तपशिलका ९ क्षेत्र अन्तरगत ६५ वटा कृयाकलापहरू मध्ये ३८ कृयाकलाप हरु पुर्ण रुपमा र १३ कृयाकलापहरू आंशिक रुपमा सम्पन्न गरि वित्तीय व्यवस्थापन सूधारको क्षेत्रमा सन्तोषजनक सूधार गरेको छ ।

Improvement Areas	No of Identified Activities	Completed	Partially Completed	Not Done
Accounting System	10	10	0	0
Accrual Ac. System	9	0	0	9
Budgeting	8	5	3	0
Revenue Collection	16	6	7	3
Internal Audit	7	5	2	0
External Audit	7	7	0	0
Inventory & Procurement	6	3	1	2
PPP	1	1	0	0
Staff Training	1	1	0	0
Total	65	38	13	14
Percentage		58%	20%	22%

यसरी ७८ प्रतिशत कृयाकलाप मार्फत केहि कामहरू भएर विराटनगर महानगरपालिकाको आर्थिक सुचाङ्कहरू सूधारोन्मुख भएता पनि महानगरले हालको बदलिदो परिस्थितिमा वित्तीय व्यवस्थापनमा देखिएका नया चुनौतिहरूको सामना गर्न यस क्षेत्रमा बाकी रहेको २२ प्रतिशत कृयाकलापहरू समेत अझ बढि काम गर्नु पर्ने अवस्था रहेको छ ।

विराटनगर महानगरपालिकाले आ.व. २०७७/०७८ श्रावण देखि CFMIP को वित्तीय मुल्याङ्कनको सूझाव अनुसार सम्पति कर सग जोडेर लिइरहेको ढल जडान तथा सेवा शुल्क लाइ आ.व. २०७८/०७९ मा समेत भवनको वर्गिकरण अनुसार आर्थिक ऐनको अनुसुचि १० मार्फत निर्दिष्ट गरेका दररेटहरू लागू गर्दै निरन्तरता दिएको छ ।

३.३.२ आ.व. २०७७।०७८ र २०७८।०७९ को २०७९ साल बैशाख मसान्त सम्मको ढल सेवा शूलक वाट भएको अनुमानित तथा यथार्त आम्दानी र फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र संचालनको खर्च:

आम्दानी				खर्च			
२०७७।० ७८ को अनुमान	२०७७। ०७८ को यथार्त	२०७८।० ७९ को अनुमान	२०७८। ०७९ को यथार्त	२०७७।० ७८ को अनुमान	२०७७। ०७८ को यथार्त	२०७८।० ७९ को अनुमान	२०७८। ०७९ को यथार्त
२२५९५० ००।००	११२५४ ०००	२०६५५० ००।००	११६११ ४७८	१९०३६० ००।००	१२७११ ८९८	२०६५५० ००।००	१८४२६ ४०८

३.५.१ नगरको ठोस फोहोरमैला व्यवस्थापन संगको समन्वय (Coordination with Municipality's Solid Waste Management)

विराटनगर महानगरपालिकाको ठोस फोहोरमैला उत्सर्जनको कूरा गर्दा नगरक्षेत्रमा मुख्यत व्यापार व्यवसाय, उधोग तथा कलकारखाना, अस्पताल र घरपरिवार वाट निस्कने जैबिक (Compostable), अजैबिक (No compostable) र जोखिम फोहोर (Hazardous) समेत ३ प्रकारका फोहोरहरु उत्सर्जन हुने गरेको जसमध्ये व्यापार व्यवसायवाट १०५ मे.टन, र घरायसी फोहोर ५० टन समेत मासिक जम्मा करिव १५५ मे.टन (एकिकृत नगर प्रोफाइल विराटनगर, २०६४, उधोग र अस्पतालजन्य फोहोरको आकडा बाहेक) फोहोरको उत्पादन भएको देखिन्छ । वर्गिकरणको रुपमा राखदा व्यापार व्यवसायवाट निस्कने फोहोरको ४१.९०% (४४ मे.टन.) जैबिक र बाकी ५८.१०% (६१ मे.टन) अजैबिक फोहोर रहेको र घरायसी फोहोरको ठूलो मात्रा करिव ८०% भन्दा ज्यादा जैबिक फोहोर रहेको छ । यसरी निस्किएको फोहोरमैलाको विसर्जन/व्यवस्थापन लाइ हेर्ने हो भने व्यापार व्यवसायवाट निस्कने फोहोरको ३७% (३८.८५ मे.टन.) फोहोर त्यसै सडक नालामा फयाकिने र बाकी ६३% फोहोर संकलनकर्ता (न.पा.को ठेकेदार) र स्वमं व्यापार व्यवसायी मार्फत फोहोरको अन्तिम व्यवस्थापन गरेको देखिन्छ । त्यस्तै घरायसी फोहोरको भने करिव ४१.४% फोहोर सडक, नाला, खोल्सा, र फोहोर थूपाणिको ठाउमा जथाभावी रुपमा प्यालिने गरेको एकिकृत नगर प्रोफाइल विराटनगर, २०६४ को सर्वेक्षणले देखाएको छ । वातावरणीय र मानव समेतको स्वास्थ्यको हिसावले अतिनै संवेदनशिल रहेको जोखिम फोहोरमैला को अन्तिम बैज्ञानीक विसर्जन र व्यवस्थापनको सम्बन्धमा नगरपालिकाको कूनै ठोस निति तथा कार्यक्रम नभएको परिप्रेक्षमा अस्पताल तथा कलकारखानाहरुले आ-आफ्नो तबरवाट फोहोर न्युनिकरणको क्षेत्रमा केहि पहलकदमी भएता पनि प्रयास भएको देखिन्दैन ।

यसरी उत्सर्जित फोहोरको ठूलो मात्रालाइ जथाभावि फ्याक्दा शहरको एकिकृत फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि निर्माण भएका पुर्वाधारहरु- सडक पेटी, नाला, सतह ढल, हाउस कनेक्सन चेम्बर, सिवरलाइनको म्यानहोल हूदै अन्ततत्वगत्वा फोहोरपानी प्रशोधन केन्द्र सम्म आइ फोहोर व्यवस्थापन कार्यमा बाधा उत्पन्न भएकोले फोहोर उत्पादनको चरण वाटनै बैज्ञानीक फोहोर व्यवस्थापनको लागि सबै पक्षसग समन्वय गरि ठोस निति निर्माण गर्नु पर्ने आवश्यकता टट्कारो रुपमा देखिएको छ ।

३.६ गूनासो ब्यवस्थापन

गूनासो ब्यवस्थापन तर्फ आ.व.२०७८।०७९ मा नगरवासीवाट प्राप्त २३४ गूनासाहरुको संवोधन गरिएको छ । ढल प्रणालीमा रहेका तर प्राविधिक रुपमा ढल प्रणालीमा जोडिन नसकेका २०५ घरधूरीको ढल संकलन गरिएकोछ भने ढल प्रणाली नपूगेका क्षेत्रहरुको २ घरधूरीको ढल संकलन गरिएको छ ।

४. प्रमुख समस्या/निष्कर्ष तथा सूधारका योजनाहरू (Key Issues and Improvement Plan)

क्षेत्र (Sector)	समस्या (Key Issues)	सूधारको योजना (Improvement Plan)
(क)पुर्वाधार एवं जिन्सि सम्पती ।	<p>१.प्लान्ट संरक्षणको लागि सूरक्षा व्यवस्था फितलो रहेको ।</p> <p>२.प्लान्टलाइ सिंगियाही नदीवाट बाढीको खतरा ।</p> <p>३.सवारी साधन तथा उपकरणहरूको सूरक्षा र संरक्षण फितलो रहेको ।</p> <p>४.सम्पवेल संचालनमा बिधूत प्रशारण अवरोध ।</p> <p>५. निर्माण सम्पन्न भएका सडक, ढल, नाला समेत पुर्वाधारहरूको मर्मत सम्भार</p>	<p>१. प्लान्ट परिसर घेरावारमा काडेतार जडान गर्नु पर्ने ।</p> <p>१.१कम्तिमा ३ जना सूरक्षाकर्मीको व्यवस्था गर्नुपर्ने र हाल भएका सूरक्षाकर्मी समेत थप ३ जना सूरक्षाकर्मीको नियुक्ति गर्ने ।</p> <p>१.२ प्लान्ट परिसरमा थप सिस्टिभि क्यामेरा जडान गर्ने ।</p> <p>२.नदि नियन्त्रणको उपाय अवलम्बन गर्ने (Fencing/Retaining/Plantation etc.)</p> <p>३.निर्माणाधिन ग्यारेज तथा सवारी साधन पार्किङ स्थल निर्माण सम्पन्न गर्ने ।</p> <p>४.क्यापासिटि बैक जडान गर्ने ।</p> <p>५.नियमित मर्मत सम्भारको लागि अनूगमन, समस्या पहिचान र बजेट तर्जुमा गरि नियमानूसार मर्मत सम्भारको कार्य गर्ने ।</p>
(ख)स्वास्थ्य सरसफाई र वातावरणीय सूरक्षा (Occupational Health Safety, Social and Environmental Safeguards)	<p>१.सफाइमा कार्यरत कर्मचारीको व्यवसायीक पेशागत सूरक्षा ।</p> <p>२.सफाइ कर्मचारी हरुलाइ Health, Hygiene & Safety सम्बन्धि तालीम तथा सचेतनाको कमि ।</p> <p>३.गूनासो ब्यवस्थापन (Grievance Redress Mechanism)</p> <p>४. मर्मत गर्नुपर्ने भत्किएका संरचना वाट हुने जोखिम ढत्वबाष्अ क्वातथण् ।</p> <p>५. जथाभावी खूल्ला ठाउमा फोहोर बिसर्जन गर्दा सडक,सडकपेटीको छेउमा रहेको नाला, बर्षाको पानि बग्ने ठूला नालाहरू, सिवर इनलेटहरू जस्ता ठाउहरूमा देखिएका फोहोरको थूप्रोहरू र त्यसको परिणाम स्वरुप उत्पन्न भएका समस्याहरू जस्तै शहरको दूर्गन्ध,</p>	<p>१. Professional Safety Measures को प्रयोगलाइ महत्व दिन प्रयास मात्रामा सूरक्षा समायोहीहरूको खरिद गर्ने ।</p> <p>१.१ चेकलिष्ट समेतको Safeguards Monitoring Guidelines(SMG) प्लान्ट संचालन व्यवस्थापन निर्देशिका मार्फत लागू गर्ने ।</p> <p>२.सम्बन्धित सचेतना तालिम कार्यक्रमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>३. Grievance Redress Desk (GRD) को स्थायी व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>४. Traffic Signboards, Safety boards आदि राखी सचेत गर्नु पर्दछ ।</p> <p>५.घरायसी, औधोगिक तथा अस्पतालजन्य फोहोरको बिसर्जनको लागि सबै पक्षहरूसग समन्वय गरेर एकिकृत फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि कार्यगत एकता गर्ने, संघ संस्था तथा समूदाय स्तरमा समेत फोहोर मैला व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम कार्यक्रमहरूको आयोजना गर्ने गराउने साथै एक्सरे,केमिकल्स,तथा ग्रिनहाउस ग्यास आदिको न्युनिकरणका उपाय अवलम्बन गर्ने र गर्न लगाउने ।</p> <p>Trainings: On Household Level SWM . On Mitigation of Greenhouse Gases, etc.</p>

क्षेत्र (Sector)	समस्या (Key Issues)	सूधारको योजना (Improvement Plan)
	<p>महामारी, खतरनाक केमिकल तथा ग्लिनहाउस ग्यासको उत्सर्जन ।</p> <p>६. सार्वजनिक तथा घूमि शौचालयहरूको फितलो संचालन व्यवस्थापन ।</p>	<p>५.१ जथाभावी फोहोरमैला फ्याक्ने कार्यलाइ नियन्त्रण गर्न सूपरभिजन कार्यको लागि प्रत्येक वडाहरूमा सूपरभाइजर र Length Workers राख्ने ।</p> <p>६.Public Private Partnership (PPP) अवधारणालाइ प्रोत्साहन गर्दै शार्वजनिक शौचालयहरूको संचालन व्यवस्थापनमा प्राइभेट सेक्टर परिचालन गर्नु पर्दछ ।</p>
(ग)सेवा विस्तार	<p>१.ढल प्रणाली संजाल भित्र रहेका घरहरू समेत सेवा वाट बन्चित भएको ।</p> <p>२. ढल प्रणाली सेवाप्रति नगरवासिहरू निरुत्साहीत देखिनु ।</p> <p>३. ढल प्रणालीको दिगोपन ।</p> <p>४. ढल सेवा विस्तार</p>	<p>१. बनेका भौतिक पुर्वाधारहरूमा क्षती नपूग्ने गरि हाउस कनेक्सन गरि सेवा विस्तार गर्ने तथा प्राविधिक रुपमा ढल प्रणालीमा जोडिन नसक्ने भएमा सक्सन मेसिनवाट ढल सफागर्ने र ढल प्रणाली नपूगेका क्षेत्रहरूमा समेत तोकिएको सेवा शूलक लिई हज सफागर्ने कार्यलाइ निरन्तरता दिने ।</p> <p>२ ढल प्रणालीवाट नगरवासिको स्वास्थ्यमा पूग्ने फाइदा सगैँ यसको परिणाम स्वरुप नगरवासि तथा नेपाल सरकार समेतको स्वास्थ्य क्षेत्रमाहूने खर्चको कटौती जस्तो आवश्यकता तथा औचित्यको विषयमा नगरवासिलाइ जागरुक बनाउन सचेतना कार्यक्रमहरूको -सेमिनार, गोष्ठी, रेडियोएफएम तथा टलिभिजन) आयोजना गरी ढल जढान बिस्तार गर्ने कार्यलाइ समेत उत्साहित गर्ने ।</p> <p>३. GIS based House Numbering System विकास गरि यसलाइ न.पा. को घरजग्गाकर तथा अन्य राजस्वको Database सग जोड्नु पर्दछ ।</p>
(घ)मानव संसाधन (Human Resources)	<p>१. आवश्यकता अनुरूप प्रयास जनशक्तीको अभाव ।</p> <p>२. जनशक्ती प्रशिक्षण (Staff Training)</p>	<p>१. उत्तरदाईत्व समेत अधिकार सम्पन्न कर्मचारीहरूको परिचालन गर्ने</p> <p>२.कार्यरत कर्मचारीहरूलाइ आवश्यक प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू द्वारा प्रशिक्षित गर्ने</p>

४.१ वर्तमान ढल सेवा शूलकका दरहरूले समग्र ढल प्रणालीको संचालन खर्च धान्न सक्ने अवस्था नदेखिएको हुंदा ढल प्रणाली कभरेज एरियाको विस्तार गर्नपर्ने, एवं ढल प्रणाली नपूगेका क्षेत्रहरूलाई समेत यस केन्द्रवाट ढल संकलन गर्न सकिने विषयमा नगरवासीहरूलाई पर्याप्त जानकारी नहुंदा नगरवासीहरूले बढि शूलक तिरी नीजि क्षेत्रवाट ढल सफा गराईरहेको एवं नीजि क्षेत्रले उक्त ढलको वैज्ञानिक व्यवस्थापन नगरी जथाभावी खूल्ला क्षेत्रहरू एवं नदिनालामा फाली वातावरण प्रदूषण गरिरहेको हुंदा आर्थिक ऐन २०७९ को व्यवस्था वमोजिम नीजि क्षेत्रले संकलन गरेको ढललाई अनिवार्य रुपमा फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्रमा विसर्जन गर्नु पर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागू गर्नपर्ने एवं सहज रुपमा कम शूलकमा मा नगरवासीहरूको ढल संकलन गर्ने गराउने व्यवस्था गरेमा समग्र ढल सेवा शूलकको दायरा विस्तार भई ढल प्रणाली संचालन खर्चको व्यवस्थापन समेत हुने देखिन्छ ।

५. शैक्षिक प्रशासन

५.१ शिक्षा

विराटनगर महानगरपालिका एक शैक्षिक हबको रूपमा विकास भइरहेको छ। उच्चशिक्षा तर्फ त्रिभुवन विश्वविद्यालय र पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालयका आर्गिक र सम्बन्धन प्राप्त शैक्षिक संस्थाहरूका साथै प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषदबाट सम्बन्धन प्राप्त प्राविधिकधारका शिक्षण संस्थाहरू विराटनगरमा रहेका छन् ।

१.कानूनी व्यवस्था: स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ 'ज' ले स्थानीय तहलाई शिक्षा सम्बन्धी २३ वटा काम गर्ने गरी अधिकार हस्तान्तरण गरेको छ । विद्यालय शिक्षाको व्यवस्थापनको जिम्मेवारी कानूनले स्थानीयतहलाई दिएको हुदा सो को कार्यान्वयनका लागि विराटनगर महानगरपालिकाले वि.सं. २०७४ मा विराटनगर महानगरपालिकामा विद्यालय शिक्षा संचालन ,व्यवस्थापन तथा नियमन कार्यविधि २०७४ जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको र २०७६ मा महानगरपालिका शिक्षा ऐन २०७६ बनाई कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । संघीय कार्यान्वयन भएता पनि हाल सम्म शिक्षा सम्बन्धी संघीय ऐन कानून नबनेका कारणले स्थानीय तहलाई प्राप्त शिक्षा सम्बन्धी अधिकार कार्यान्वयनमा भने समस्या रहेको छ । यस महानगर पालीकामाऐन नियमको कार्यान्वयन गरी शिक्षाका गतिविधि सन्चालन र व्यवस्थापनका लागि निम्नानुसारका समितिहरू रहेकाछन् ।

१. नगर शिक्षा समिति
२. समावेशी शिक्षा तथा स्रोत कक्षा अनुगमन समिति
३. दिवा खाजा व्यवस्थापन तथा अनुगमन समिति
४. छात्रा सेनीटरी प्याड व्यवस्थापन तथा अनुगमन
५. सस्थागत विद्यालय छात्रवृत्ती व्यवस्थापन समिति
६. सस्थागत विद्यालय शुल्क निर्धारण सिफारिस समिति
७. बहुप्राविधिक शिक्षालय सञ्चालन समिति
८. वडा शिक्षा समिति
९. विद्यालय व्यवस्थापन समिति

२.विद्यालय संख्या: IEMIS रिपोर्ट २०७८ अनुसार यस विराटनगर महानगरपालिकामा देहाय बमोजिमका विद्यालयहरू रहेका छन् ।

क्र.स.	विद्यालयको विवरण	जम्मा विद्यालय संख्या
१	सामुदायिक विद्यालय	५६
२	धार्मिक विद्यालय	२०
३	संस्थागत विद्यालय	९९

३.शिक्षक संख्या:

तह	स्वीकृत त दरब न्दी	राहत दरब न्दी	प्राविधिक धार तर्फ कक्षा ११ र १२	कक्षा ११- १२ प्रशिक्षक/स हायक	संघी य अनु दान	विशेष शिक्षा परिष द	महानगर पालिका आन्तरिक श्रोत	साविक उ.मा.वि. शिक्षक	कुल जम्मा
माध्यमिक	८६	८	८	१६	५	२	६	१४	१४५
आधारभूत-	१०४	६	-	-	१०	१	१	-	१२२
प्राथमिक	३२३	७०	-	-	-	-	-	-	३९३

तह	स्वीकृत दरबन्दी	राहत दरबन्दी	प्राविधिक धार कक्षा ११ र १२	कक्षा ११-१२ प्रशिक्षक/सहायक	संघीय अनुदान	विशेष शिक्षा परिषद	महानगर पालिका आन्तरिक श्रोत	साविक उ.मा.वि. शिक्षक	कुल जम्मा
जम्मा	५१३	८४	८	१६	१५	३	७	१४	६६०

४. विद्यालय कर्मचारी तथा बालविकास सहजकर्ता संख्या:

विवरण	संख्या
बालविकास सहजकर्ता	१५०
विदरयालय सहायक कर्मचारी -लेखा सम्बन्धी काम गर्ने)	२१
विद्यालय सहयोगी कर्मचारी	५६
जम्मा	२२७

५. विश्वविद्यालय तथा क्याम्पस

शिक्षालाई प्रतिसपर्धी, प्रविधिमैत्री, रोजगारमुलक र उत्पादनमुखी बनाई देशको आवश्यकता अनुरूपको मानव संशाधन विकास गर्ने उद्देश्य विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्रभित्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गतको आंगिक/सम्बन्धन प्राप्त क्याम्पस, पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय अन्तर्गतका आङ्गिक/सम्बन्धन प्राप्त क्याम्पस, प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा प्रदायक क्याम्पसहरू संचालनमा रहेका छन्। प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा प्रोत्साहनको नीति बमोजिम दक्ष इन्जिनियर उत्पादनका लागि समेत क्याम्पस स्थापना गरिएको छ। विराटनगर महानगरपालिका नगरक्षेत्र भित्र देहायबमोजिम क्याम्पस रहेको छ।

क्रं सं	शिक्षण संस्थाको नाम	क्याम्पस संख्या
१	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	१२
२	पूर्वाञ्चल विश्वविद्यालय	१५

६. साक्षरताको अवस्था : राष्ट्रिय नीति, शैक्षिक योजनाकार्यक्रम र दिगो विकासका लक्ष्य पुरा गर्न अपरिहार्य भएकोले ९५ % नागरीक साक्षर भएपछि साक्षर जिल्ला घोषणा गर्ने लक्ष्य अनुरूप मोरङ जिल्ला साक्षर घोषणा भएको हुदा यो महानगरपालिकाका पनि साक्षर नगर घोषणामा परिसकेको छ। वाह्यबाट बसाइसराइ गरी आउनेको संख्या यस पालिकामा धेरै नै भएको र रोजगारीको लागि आउने जनसंख्या पनि रहेको हुदा साक्षर हुनबाँकी रहेका नागरिकहरू पनि अझै रहेका छन्। पालिकास्तरीय साक्षरता सर्वेक्षण नभएको हुदा वर्तमान अवस्थामा नगरमा के कति व्यक्तिहरू साक्षर हुन बाँकी छन् यकिन हुन सकेको छैन।

७. शैक्षिक सूचकको तुलनात्मक वर्तमान अवस्था : शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रको शैक्षिक सूचना राष्ट्रिय पणाली Flash report २०७८ अनुसार यस विराटनगर महानगरपालिकाका शैक्षिक सूचकहरूको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ।

क्र.स.	शैक्षिक सूचकहरू	राष्ट्रिय	प्रदेशानं. १	विराटनगर महानगरपालिका	कैफियत
१	प्रारम्भिक बालविकासको सहजै देखिने भर्नादर (GER)	९१.९१	८८	८६.९२	
२	प्रारम्भिक बालविकासको खद देखिने भर्नादर (NER)	६९.८८	६७.१९	७६.०१	
३	कक्षा (१-५) को कल भर्नादर (GER)	१२१.७९	११८.७९	११८.३१	
४	कक्षा (१-५) कोखद भर्नादर (NER)	९६.९०	९६.९०	९६.८३	
५	कक्षा (६-८) को कल भर्नादर (GER)	१११.४८	१००.५९	१०२.९७	
६	कक्षा (६-८) कोखद भर्नादर (NER)	९४.२०	८२.९५	८३.४९	
७	आधारभूत तहको कल भर्नादर (GER)	११६.६३	१०९.६८	११०.६४	
८	आधारभूत तहकोखद भर्नादर (NER)	९५.५५	९०.७०	९०.१६	
९	कक्षा (९-१०) को कल भर्नादर (GER)	९८.९०	९५.३२	१०४.३०	
१०	कक्षा (९-१०) कोखद भर्नादर (NER)	७६.०८	८१.१३	८१.२१	
११	कक्षा (११-१२) को कल भर्नादर (GER)	६५.४३	६६.७६	३७.१६	
१२	कक्षा (११-१२) कोखद भर्नादर (NER)	३५.८८	३६.५७	३४.६२	
१३	कक्षा १ को सहजै देखिने भर्नादर	१२७.३४	१२६.२०	१२०.९६	
१४	कक्षा १ को खद भर्नादर	९६.३१	९८.९५	९९.१३	

८.शैक्षिक बजेट कार्यान्वयनको अवस्था : यस विराटनगर महानगरपालिकाबाट विनियोजित शैक्षिक बजेटको विवरण तपसिल बमोजिम रहेको छ ।

क्र.सं.	आ.ब.	विनियोजित बजेट			
		आन्तरिक श्रोत (वडाबाट विनियोजित बाहेक)	खर्च रकम	संघीय सशर्त तर्फ	खर्च रकम
१	आ.ब.२०७४/०७५	१०१००००		-	
२	आ.ब.२०७५/०७६	३२१४४०००		-	
३	आ.ब.२०७६/०७७	७९०५२५००		४०६११३०००	
४	आ.ब.२०७७/०७८	९५८७५०००		५१६११९०००	
५	आ.ब.२०७८/०७९	९६८६९०००	३३३८५९४४	५६४५३००००	५००२२३०००

९.सार्वजनिक विद्यालयको विद्यार्थी विवरण:

शैक्षिक सत्र	विद्यार्थी संख्या	विद्यार्थी बढ्दै गएको संख्या
२०७४	१९४४१	
२०७५	२१०८५	१६४४
२०७६	२२३०७	१२२२
२०७७	२४२४७	१९४०
२०७८	२७१०५	२८५८

माथिको तथ्याङ्क अनुसार विराटनगर महानगरपालिका अन्तर्गतका सार्वजनिक विद्यालयहरूमा प्रत्येक शैक्षिक सत्रमा विद्यार्थी संख्या बढेको देखिन्छ ।

१०.सार्वजनिक विद्यालयको भौतिक अवस्थाको विवरण:

क) सामुदायिक विद्यालयको भौतिक अवस्था:

विद्यालय भवन			फर्निचर संख्या	खानेपानी फिल्टर प्लान्ट	छात्र शौचालय संख्या	छात्रा शौचालय संख्या	कम्प्युटर संख्या	पुस्तकालय संख्या
पक्की	ट्रस्ट	कक्षा कोठा संख्या						
१०८	११०	६६३	६७५७	३३	८१	७८	४७६	१९

ख) विद्यालयको भौतिक प्रगति विवरण (आ.ब.२०७५/७६ देखि आ.ब.२०७९/७९ सम्मको)

योजनाको प्रकार	आर्थिक वर्ष २०७५/७६		आर्थिक वर्ष २०७६/७७		आर्थिक वर्ष २०७७/७८		आर्थिक वर्ष २०७८/७९	
	आन्तरिक अनुदान	सशर्त अनुदान	आन्तरिक अनुदान	सशर्त अनुदान	आन्तरिक अनुदान	सशर्त अनुदान	आन्तरिक अनुदान	सशर्त अनुदान
चारकोठे		०	४	०	३	३	०	२
२ कोठे	०	२	१	०	०	८	०	१
Wash	०	३	१	३	०	४	०	०
शुद्ध	०	०	६	०	०	०	०	०
पुस्तकालय	०	४	०	४	०	४	०	४
ICT ल्याब	०	३	०	३	०	३	०	३
विज्ञान	०	३	०	३	०	३	०	३

११.विद्यालय अनुमती तथा कक्षा थपको विवरण (शैक्षिक सत्र २०७५ देखि २०७९ सम्म):

विद्यालयको विवरण	शैक्षिक सत्र २०७५	शैक्षिक सत्र २०७६	शैक्षिक सत्र २०७७	शैक्षिक सत्र २०७८	शैक्षिक सत्र २०७९
सामुदायिक विद्यालय	०	१ वटा विद्यालय (बालसुधार गृह मा.वि.) स्थापना,कक्षा थप भएका ५ वटा	५ वटा विद्यालयमा कक्षा थप	५ वटा विद्यालयमा कक्षा थप	५ वटामा कक्षा थप
धार्मिक विद्यालय	१ (कक्षा ८ थप)	०	२ वटा विद्यालयलाई स्थापना	१ वटा विद्यालयमा कक्षा थप	२ वटामा कक्षा थप
संस्थागत विद्यालय	६ वटामा कक्षा १ अनुमती, ९ वटामा कक्षा थप	११ वटा विद्यालयमा कक्षा थप अनुमती	१६ वटा विद्यालयमा कक्षा थप	९ वटा विद्यालयमा कक्षा थप	१३ वटामा कक्षा थप
इसिडी/मन्टेश्वरी	५ वटा	०	०	५ वटालाई अनुमती	१ मा नयाँ अनुमती
जम्मा	२१	१७	२३	२०	२१

१२.सार्वजनिक विद्यालयमा दिवा खाजा व्यवस्थापन: विराटनगर महानगरपालिकाका सार्वजनिक विद्यालयहरूमा दिवा खाजा तपसिल बमोजिम व्यवस्थापन गरिएको छ ।

क्र.सं.	आ.ब.	खाजा खाने विद्यार्थी संख्या	
		आन्तरिक श्रोत	संघीय सशर्त अनुदान
१	आ.ब.२०७६/०७७	११९० जना	०
२	आ.ब.२०७७/०७८	०	११७६७
३	आ.ब.२०७८/०७९	०	११२८१

१३. शैक्षिक प्रशासन महाशाखाको दरबन्दी तथा पदपूर्तीको अवस्था:

दरबन्दी	संख्या	पदपूर्ती भएको साल	कैफियत
उपसचिव दशौं तह	१	२०७५ चैत्रबाट	दरबन्दी
अधिकतस्त	३	२०७६ बाट	दरबन्दी
अधिकतस्त छैठौं	३	२०७८ बाट	दरबन्दी
प्राविधिक सहायक	३	२०७७ मा १ जना, २०७८ मा १ जना	रिक्त पद १, २ जना दरबन्दी पूर्ती
कार्यालय सहयोगी	२		
सबइन्जिनियर	१		
शिक्षक (काज)	२	१ जना २०७४ बाट, १ जना २०७९	

१४.महानगर बहुप्राविधिक शिक्षालयको स्थापना: विराटनगर महानगरपालिका र CTEVT को साझेदारीमा महानगर बहुप्राविधिक शिक्षालय बि.स.२०७७ मा स्थापना भई ४ वटा विधा अन्तर्गत कक्षा सञ्चालन गर्दै आएको छ । आफ्नै भवनको अभावमा श्री जनता माध्यमिक विद्यालयमा Diploma in Architecture Engineering र Diploma in Civil Engineering को कक्षा सञ्चालन हुदै आएको छ भने Diploma in Geomatic engineering श्री आदर्श बालिका मा.वि. र Diploma in Electrical Engineering श्री महेन्द्र मा.वि.मा सञ्चालन हुदै आएको छ । महानगर बहुप्राविधिक शिक्षालयमा हाल तपसिल बमोजिमका विद्यार्थी अध्ययनरत रहेका छन् ।

तपसिल

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	सञ्चालित मोडल			विषय	सिट संख्या	अध्ययनरत विद्यार्थी संख्या	कैफियत
		आंगिक	निजी	साझेदारी				
३	महानगर बहुप्राविधिक शिक्षालय			√	1.Diploma in Architecture Engineering	४८	1 st semester - 8 3 rd semester - 7	विराटनगर म.न.पा.र CTEVT को साझेदारी
					2.Diploma in Civil Engineering	४८	1 st semester - 43 3 rd semester - 47	
					3.Diploma in Electrical Engineering	४८	1 st semester - 24 3 rd semester - 24	
					4.Diploma in Geomatic engineering	४८	1 st semester - 48 3 rd semester - 45	

१५.स्थानीटरी प्याड व्यवस्थापन:केन्द्रीय सशर्त अनुदानबाट प्राप्त स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा यस विराटनगर महानगरपालिकाले सबै सार्वजनिक विद्यालयमा(सामुदायिक र धार्मिक) अध्ययनरत छात्राहरुलाई स्यानिटरी प्याड वितरण गर्दै आएको छ ।

१६.कोभिड-१९ प्रकोपको समयमा गरिएको शैक्षिक व्यवस्थापन:विराटनगर महानगरपालिकाले कोभिड १९ प्रकोपको अवस्थामा निम्नानुसारका कार्यक्रम सञ्चालन गरेको ।

क) शैक्षिक सत्र २०७७ :

- कक्षा ४ देखि १० सम्मका विद्यार्थीहरुको सिकाई निरन्तरताका लागि ३ वटा स्थानीय एफ.एम.रेडियो र १ स्थानीय टेलिभिजनबाट पाठको प्रत्यक्ष प्रसारण गरिएको ।
- सबै सार्वजनिक विद्यालयमा स्वास्थ्य सुरक्षा सामाग्री वितरण
- पाठ्यबस्तु समायोजन ढाँचा २०७७ निर्माण र कार्यान्वयन

ख) शैक्षिक सत्र २०७८:

- बैकल्पिक सिकाई व्यवस्थापन -CUG सिम, Zoom कक्षा, Google meet बाट कक्षा,टोलटोलमा सिकाई र सम्पर्क कक्षा सञ्चालन)
- सबै सार्वजनिक विद्यालयमा स्वास्थ्य सुरक्षा सामाग्री वितरण

१७. स्थानी पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक विकास : कक्षा १—५ को स्थानी पाठ्यक्रम तयार गरि विद्यालयमा कार्यान्वयनमा ल्याईको छ र कक्षा १—५ को स्थानी पाठ्यक्रमको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न कक्षा १—३ को सन्दर्भ सामाग्री विकास भईसकेकोछ । कक्षा ४—५ को सन्दर्भ सामाग्रीको मस्यौदा तयार भइ भइसकेकोछ भने कक्षा ६ —८ को स्थानी पाठ्यक्रम तयारीको काम शुरु गरीएको छ ।

१८. कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रिया : महानगरपालिकाबाट सम्पादन हुने कार्यक्रमहरु सङ्घीय शशर्त अनुदानबाट हस्तान्तरण भइ आएका कार्यक्रमका लागि शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रबाट प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाका आधारमा तथा महानगरपालिकाका आन्तरिक कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका (आन्तरिक), नगर शिक्षा समितिको निर्णय, नगर प्रमुख/उपप्रमुखस्तरीय, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतस्तरीय निर्णय तथा महाशाखा प्रमुखस्तरीय निर्णय बमोजिम कार्यान्वयन हुँदै आएको छ ।

१९.शिक्षाका मुद्दाहरु:

१.समतामूलक पहुँच, सहभागिता तथा सिकाइ उपलब्धि सुनिश्चित : पहुँच, सहभागिता तथा सिकाइ उपलब्धिका दृष्टिले शिक्षा प्रणालीमा पछाडि परेका समुदायको सहभागीता सुनिश्चित गर्न ।

२. गुणस्तर: गुणस्तरीयतामा अभिवृद्धि गराई विद्यार्थीको सिकाइ सुधारमा सुनिश्चितता प्रदान गर्नु । गुणस्तरसग सिकाइको वातावरण, पाठ्यक्रम, शिक्षण सिकाइ सामग्री , शिक्षण विधि, मूल्याङ्कन तथा परीक्षाको सान्दर्भिकताको सम्बन्ध रहेको हुदा यी सबैमा समयानुकूल विकास हुन आवश्यक छ ।

३. सक्षमता: सिकाइ वातावरण तथा शिक्षण सिकाइ पद्धतिका न्यूनतम र सर्वस्वीकार्य मापदण्ड स्थापित गरी सुशासन तथा व्यवस्थापकीय पद्धतिको सुदृढीकरणबाट विद्यालय शिक्षा प्रणालीलाई सुधारगर्न स्थानीय सरकारलाई उत्तरदायी बनाउन ।

४. सुशासन तथा व्यवस्थापन: विद्यालयमा स्थानीय सरकार र अभिभावक सहभागीतामा लागत साझेदारीको अवधारणा अनुरूप दिगो र सुदृढ आर्थिक व्यवस्थापन सुनिश्चित गर्नु ।

५. विद्यालय सुरक्षा तथा विपत् जोखिम न्यूनीकरण गर्दै विद्यालयतहको शिक्षालाई विपत्का अवस्थामा सिकाइलाई निरन्तरत दिन ।

५.२ युवा तथा खेलकुद

१.कानुनी व्यवस्था: विराटनगर महानगरपालिका खेलकूद ऐन २०७९ जारी भएको ।

२.सहिद रंगशाला: राष्ट्रिय खेलकूद परिषद र विराटनगर महानगरपालिकाका बीच सहिद रंगशाला सञ्चालन व्यवस्थापनका लागि द्विपक्षीय सम्झौता भइ हस्तान्तरण भइ आएको ।

३.महानगरपालिकाका खेलकूदसँग सम्बद्ध गतिविधि तथा कार्यक्रमहरु

(क) साफ महिला च्याम्पियनसीप सम्पन्नताका लागि सहयोग

(ख) विराट गोल्ड कप सञ्चालनका लागि सहयोग

(ग) महानगरपालिका भित्रका ए डिभिजन फुटबल क्लबहरुलाई सहयोग

(घ) विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्रभित्र हुने विभिन्न खेलकूद प्रतियोगितामा सहयोग

(ङ) प्रदेश तथा राष्ट्रियस्तरका खेलकूद प्रतियोगितामा महानगरपालिकाको सहभागिता

(च) उपमेयर किशोरी आत्मरक्षा खेलकूद प्रशिक्षण

(छ) राष्ट्रिय महिला लिग प्रतियोगिता -फुटबल) मा सहभागिता

(ज) उप मेयर कप राष्ट्रिय महिला प्रतियोगिता (फुटबल) सहभागिता

(झ) विराटनगर महानगरपालिका तथा मोफसलमा हुने खेलकूदसँग सम्बन्धित कृयाकलापका लागि सहयोग

४.युवा तथा खेलकूद शाखाबाट सम्पादित हुने खेलकूद सम्बन्धि कार्य विवरण

- युवा तथा खेलकुद शाखाको कार्य विवरण वमोजिम नीति,कानुन,मापदण्ड,योजना तर्जुमा,कार्यान्वयन अनुगमन,मुल्याङ्कन र नियमन गर्ने ।
- महानगरपालिका भित्रको खेलकुद संरचनाको पूर्वधार निर्माण , सञ्चालन तथा विकास
- महानगरपालिका स्तरीय खेलकुद प्रशासन तथा संघ संस्थाको नियमन र समन्वय
- खेलकुदको विकास र प्रवर्धन तथा सह क्रियाकलाप
- खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना र सहभागिता

५.विराटनगर महानगरपालिका भित्र सञ्चालित युवा तथा खेलकूद शाखामा अभिलेखीकरण भएका खेलकुद गतिविधि गर्ने संस्था/ क्लबहरुको विवरण २०७८

क्र.स.	क्लबको नाम	ठेगाना	स्थापना
१.	मिल्स गोल्डकप फुटबल ट्रष्ट	रानी मिल्स एरिया विराटनगर १६	२०७२
२.	मिल्स युथ क्लव	विराटनगर १६ रानी	२०७८
३.	झटियाथी युवा क्लव	विराटनगर १८	२०७६
४.	पूर्वाञ्चल क्रिकेट एकेडेमी	विराटनगर-३	२०७४
५.	पुष्पलाल स्पोर्टिङ क्लव	विराटनगर ३	२०७५
६.	राजधानी युवा क्लव	विराटनगर ३	२०७५
७.	होराईजन क्रिकेट क्लव	विराटनगर ४	२०७८
८.	विराटनगर क्रिकेट क्लव	विराटनगर -८	२०१८

क्र.स.	क्लवको नाम	ठेगाना	स्थापना
९.	मदन भण्डारी स्पोर्ट्स एकेडेमी	प्रदेश नं १	२०६७
१०.	परिवर्तनका लागि हातेमालो	विराटनगर ३	२०७५
११.	प्रदेश नं. १ ITF तेक्वान्दो संघ	विराटनगर १	२०५६
१२.	मोतिराम स्पोर्टिङ क्लव	विराटनगर -७	२०५२
१३.	नेपाल तेक्वान्दो संघ	विराटनगर ७	२०६३
१४.	साईनो स्पोर्टिङ क्लव	विराटनगर १६	२०७६
१५.	नेपाल हक्की संघ मोरङ	विराटनगर १२	२०११
१६.	Life Vision Samudayik Rehabilitation Center	विराटनगर १	२०६४
१७.	मोरङ जिल्ला फुटवल संघ	विराटनगर -७	२०५२

६.यस विराटनगर महानगरपालिका अन्तर्गत रहेका केहि खेल मैदानहरुको विवरण:

क्र.स.	खेलमैदानको नाम	ठेगाना	कैफियत
१	सहिद रंगशाला	विराटनगर म.न.पा.-७	
२	पुरानो हवाइफिल्ड खेल मैदान	विराटनगर म.न.पा.-	
३	हाटखोला मैदान	विराटनगर म.न.पा.-	
४	बैजनाथपुर सत्र विगाहा	विराटनगर म.न.पा.-१९	
५	रानी प्रहरी खेलमैदान	विराटनगर म.न.पा.-	
६	मदननगर कबडहल	विराटनगर म.न.पा.-३	

६. जनस्वास्थ्य

नेपालको संविधानको अनुसुची-८ मा आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई सम्बन्धी अधिकार स्थानीय तहलाई प्राप्त भएसँगै स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ दिएका २२ वटा अधिकारहरू मध्ये आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई अन्तर्गत महानगरपालिकाले आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई सबैको पहुँच सम्म पुर्‍याउने उद्देश्यलाई प्रमुख प्राथमिकतामा राखी सेवा संचालन गरिरहेको छ । नेपाल सरकारको सशर्त अनुदान र महानगरको आन्तरिक श्रोतबाट स्वास्थ्य क्षेत्रका कार्यक्रमहरू संचालन भईरहेका छन् । कोभिड-१९ संक्रमण साथै अन्य महामारी रोकथाम तथा नियन्त्रण लाई प्रमुख समेत प्राथमिकतामा राखेर महानगरले स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरेको देखिएको छ । कोभिड-१९ विरुद्धको खोप अभियानका विभिन्न समयहरूमा विराटनगर महानगरपालिकाका १९ वटै स्वास्थ्य संस्थाहरू, निजी तथा सामुदायीक विद्यालयहरू, जिल्ला प्रशासन कार्यालय एवम् नेपाल परिवार नियोजन संघबाट खोप सेवा संचालन गरि अनुमानित ८५% नगरवासिलाई कोभिड-१९ विरुद्धको खोपको पुर्ण मात्रा प्रदान गरि सकिएको छ र खोप सेवा लिएका कुल नगरवासीहरू मध्ये आवश्यकताका आधारमा अनुमानित १५००० जनालाई QR Code सहितको प्रमाण पत्र समेत उपलब्ध गराईएको छ ।

शहरी स्वास्थ्य महाशाखा अन्तर्गत कर्मचारीहरूको विवरण					
सि.नं.	तह	स्थायी	अस्थायी	जम्मा	कैफियत
१	अधिकृतस्तर आठौँ	१	२	३	
२	अधिकृतस्तर सातौँ	१	२	३	
३	अधिकृतस्तर छैठौँ	१७	०	१७	
४	सहायकस्तर पाचौँ	२१	८	२९	
५	सहायकस्तर चौथो	१९	२७	४६	
७	सहायकस्तर चौथो	०	९	९	हाल अपाङ्गता रोकथाम तथा नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यरत ।
६	सहायकस्तर श्रेणी विहिन	१	०	१	
जम्मा				१०८	

विराटनगर महानगरपालिकाको शहरी स्वास्थ्य महाशाखा, प्रा.स्वा.के. रानी र बैजनाथपुर स्वा.चौ.मा मात्र नेपाल सरकारको स्वीकृत दरबन्दी रहने व्यवस्था रहेको छ । जस मध्ये १ जना जन-स्वास्थ्य प्रशासक सहित ४ जना अधिकृत स्तरका कर्मचारीहरू शहरी स्वास्थ्य महाशाखामा, १ जना मे.अ. सहित ९ जना प्रा.स्वा.के. रानीमा रहने र १ जना अधिकृत स्तरको कर्मचारी सहित ६ जना बैजनाथपुर स्वा.चौकीमा गरि २१ जनाको मात्र दरबन्दी रहेको छ भने अन्य आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा १ जना पारामेडिक्स र १ जना नर्सिङ्ग कर्मचारी गरि ३४ जना प्राविधिक कर्मचारीहरू आन्तरिक श्रोतबाट करार गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ साथै रानी भन्सार नाकामा १ जना मे.अ. र १ जना ल्या.अ. सहित ५ जनाको दरबन्दी रहने व्यवस्था अनुरूप जम्मा स्थयी र करार गरी वि.म.न.पा.मा जम्मा स्वास्थ्य तर्फका जम्मा ५९ जनाको दरबन्दी रहेकोमा हाल दरबन्दी, फाजिल र करार सहित १०८ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका छन् । दरबन्दी भन्दा बढी कर्मचारी रहेकाले जनशक्ति परिचालनमा समस्या भई लक्ष्यानुरूपको प्रगती हासिल गर्न सकिएको छैन ।

विराटनगर महानगरपालिका का आफ्नै स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण निम्नानुसार छ।

सि.नं.	स्वास्थ्य संस्था नाम/प्रकार	संख्या	वडा नं.	कैफियत
१	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	१	१५	
२	स्वास्थ्य चौकी बैजनाथपुर	१	१९	
३	आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र	१७	अन्य सबै वडाहरू	
४	आधारभूत आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	१	११	
५	रानी नाका हेल्थ डेस्क	१	१६	

विराटनगर महानगरपालिकामा नियमानुसार दर्ता भई संचालनमा रहेका निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूको विवरण निम्नानुसार छ ।

सि.नं.	स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	संख्या	कैफियत
१	निजी अस्पताल तथा क्लिनिक	५७	
२	ल्याब	२७	
३	डायग्नोस्टिक सेन्टरहरू	९	
४	पुनस्थापना गृहहरू	७	
५	अन्य -परिवार नियोजन, सुनौलो परिवार नेपाल आदी)	४	

महानगरपालिका मातहतमा रहेका माथी उल्लेखित स्वास्थ्य संस्थाहरूले नगरवासीहरूलाई प्राथमिक स्वास्थ्य उपचार सेवा प्रदान गरिरहेका छन्, जस मध्ये प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र रानी मार्फत स्वास्थ्य विमा सेवा समेत संचालनमा रहेको देखिएको छ । विगतका वर्षहरूमा स्थापना भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा प्राविधिक जनशक्तिहरूको व्यवस्था भएको देखिएको छ र ३ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूको मात्र आफ्नै भवन रहेको छ भने अन्य स्वास्थ्य संस्थाहरूका लागि सामुदायीक भवन एवं भाडाका घरहरूको प्रयोग भईरहेको देखिएको छ । भाडाका घरहरूमा पर्याप्त कोठाहरू नहुने र थोरै कोठाहरूमा साधुरो समेत हुने हुँदा सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको स्थायी भौतिक संरचनाको विकाश गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

महानगर क्षेत्र भित्र १ संधिय अस्पताल (कोशी अस्पताल), १ प्रदेश सरकारबाट संचालित अस्पताल (कोशी कोभिड-१९ उपचार केन्द्र) र १ मेडिकल कलेज (नोवेल शिक्षण अस्पताल) रहेकोले महानगर क्षेत्र भित्र प्रतिकारात्मक, प्रवर्धनात्मक र उपचारात्मक गरि तिनै किसिमको स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध देखिएको छ ।

महानगरले स्वास्थ्य क्षेत्रमा नविनतम अभ्यास गर्ने क्रममा लिङ्ग पहिचान र भ्रुण हत्या रोकथामका लागि “छोरी बचाउ, छोरी पढाउ” कार्यक्रम, संस्थागत प्रसुतीलाई प्रोत्साहित गर्न “निशुल्क प्रसुती सम्बुलेन्स सेवा”, अपाङ्गता रोकथामका लागि विभिन्न कार्यहरू गर्ने एवं अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई समुदायमा पुनर्स्थापना गर्ने उद्देश्यले प्रदेश सरकार, करुणा फाउण्डेसन नेपाल र स्थानिय सरकारको त्रिपक्षिय साझेदारीमा “अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम” संचालनमा रहेको छ । महानगरवासी लाई रक्त संचार सेवा मार्फत सहयोग गर्ने उद्देश्यले “महानगरवासी हरूका लागि निशुल्क रक्त संचार सेवा” संचालनमा ल्याएको छ ।

कार्यक्रम तथा सेवाको विवरण

सि.नं.	सेवाको विवरण	सेवा पाएको संख्या	कैफियत
१	छोरी बचाउ छोरी पढाउ कार्यक्रम	प्रथम र दोस्रो गरि २२६	
२	निसुल्क प्रसुती एम्बुलेन्स सेवा	२९	

सि.नं.	सेवाको विवरण	सेवा पाएको संख्या	कैफियत
३	अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम	३६०० भन्दा बढी	
४	निशुल्क रक्त संचार सेवा	१७४	

विपन्न नागरिकहरूलाई स्वास्थ्य उपचारमा सहूलियत प्रदान गर्न सरकारले “विपन्न नागरिक औषधी उपचार कोष निर्देशिका २०७५” मा तोकेका आठ वटा रोगका विरामीहरूका लागि उपचार सिफारिस सेवा प्रदान गर्ने गरेको छ ।

विपन्न उपचार सेवा अन्तर्गत सिफारिस सेवा लिएका व्यक्तिहरूको विवरण ।

आ.ब २०७८/७९ असार मसान्त सम्मको विवरण

रोगको नाम	महिला	पुरुष	जम्मा	कैफियत
Heart Disease	९९	६६	१६५	
Kidney	५३	२७	८०	
Cancer	४९	५३	१०२	
Head injury	१७	१४	३१	
Spinal injury	६	७	१३	
Parkinson's Disease	०	१	१	
कुल जम्मा			३९२	

महानगरले महिलाहरूको प्रजनन स्वास्थ्य सुधारका लागि परिवार नियोजन क्याम्प साथै पाठेघरको मुखको क्यान्सर स्क्रिनिङ्ग क्याम्प जस्ता कार्यक्रमहरू समेत संचालन गर्ने गरेको देखिएको छ । साथै लागु औषध दुर्व्यसन रोकथाम तथा पुनर्स्थापनामा समेत सहकार्य गर्ने गरेको देखिएको छ ।

१.१ कोभिड-१९ व्यवस्थापन साथै अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना

कोभिड-१९ संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणका क्रममा महानगरले राहत वितरण, क्वारेन्टाईन सेन्टर तथा आफ्नै आईसोलेसन सेन्टरहरू समेत संचालनमा ल्याएको देखिएको छ, साथै कोभिड-१९ संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणमा अग्रपंतीमा रहि कार्य गर्ने स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी एवम् अन्य कर्मचारीहरूलाई जोखिम भत्ता समेत उपलब्ध गराएको देखिएको छ र RT-PCR मेसिन खरिद गरि कोशी अस्पताललाई हस्तान्तरण समेत गरेको देखिएको छ । कोभिड-१९ संक्रमण निदानका लागि नियमित स्वाब संकलन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिएको देखिएको छ । साथै कोभिड-१९ संक्रमण उपचारमा सहयोग गर्ने उद्देश्यले प्लाज्मा दानका लागि प्लाज्मा संकलनका लागि Plasma Bank नामक APP स्थापना गरि ४८ पिन्ट प्लाज्मा संकलन गरि संक्रमितहरूको उपचारमा सहयोग गरिएको देखिएको छ ।

कोभिड-१९ विरुद्धको खोप सेवा सम्बन्धि विवरण ।

सि.नं.	विवरण	महिला	पुरुष	जम्मा	कैफियत
१	कोभिड-१९ विरुद्धको खोप लिएका	९९०५०	८९३७५	१८८४२५	

जम्मा कोभिड-१९ संक्रमण नियन्त्रण तथा रोकथाम संग सम्बन्धित विवरण

सि.नं.	विवरण	Positive	Negative	जम्मा परिक्षण	कैफियत
१	PCR परिक्षण का लागि स्वाब संकलन	१९४४१	७६९७३	९६४१४	
२	Antigen परिक्षण	६२४	२२१६२	२२७८६	

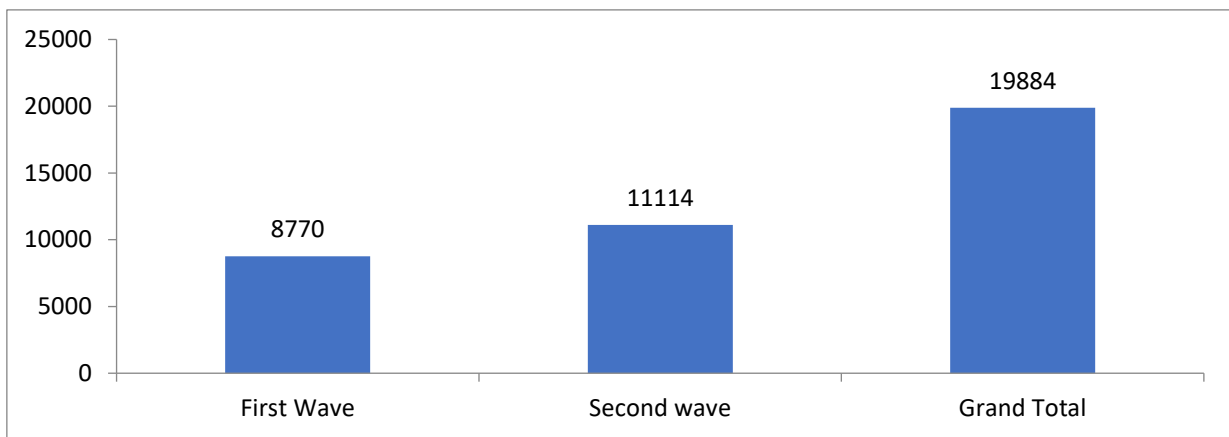
रानी नाका (Point of entry) मार्फत कोभिड-१९ को परिक्षण

सि.नं.	विवरण	Positive	Negative	जम्मा परिक्षण	कैफियत
१	Antigen परिक्षण	२८३	१६८९३	१७१७६	

विराटनगर महानगरपालिकाले संचालन गरेको क्वारेन्टाईन र आईसोलेसन मार्फत सेवा लिएको/दिएको विवरण

सि.नं.	विवरण	जम्मा परिक्षण	कैफियत
१	महानगरका ५ वटा क्वारेन्टाईन सेन्टरहरू बाट सेवा लिएको	१०५७	
२	महानगरका आईसोलेसनहरू मार्फत सेवा	५०३	

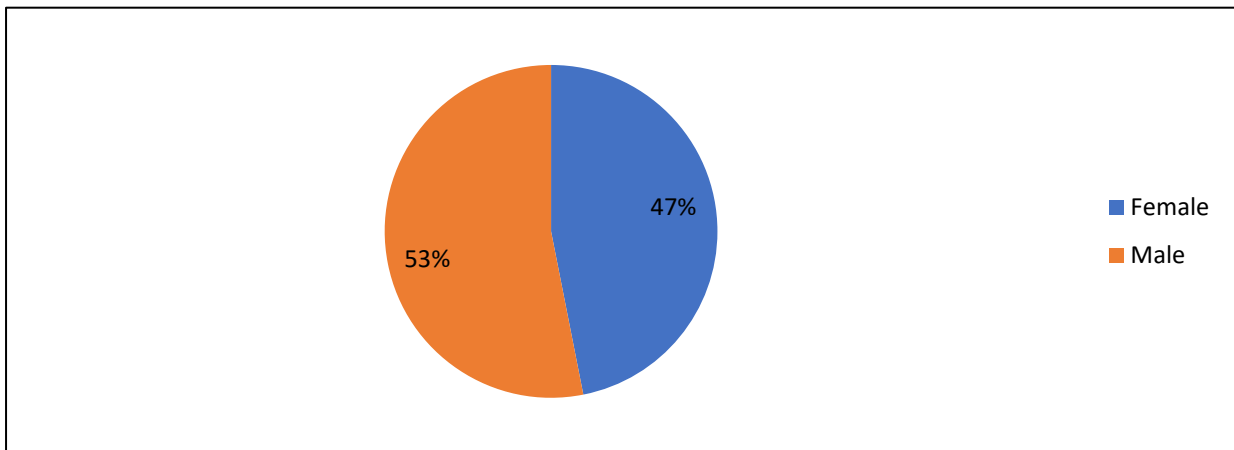
कोभिड १९ को संक्रमण अवस्था तथा रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि गरिएका क्रियाकलापहरू विश्वमा नै कोभिड १९ संक्रमण भएको वेला विराटनगर महानगरपालिकामा कोभिड १९ संक्रमणको पहिलो र दोस्रो लहर गरी यसको अवस्थाहरूको बारेमा वर्णन गरिएको छ ।

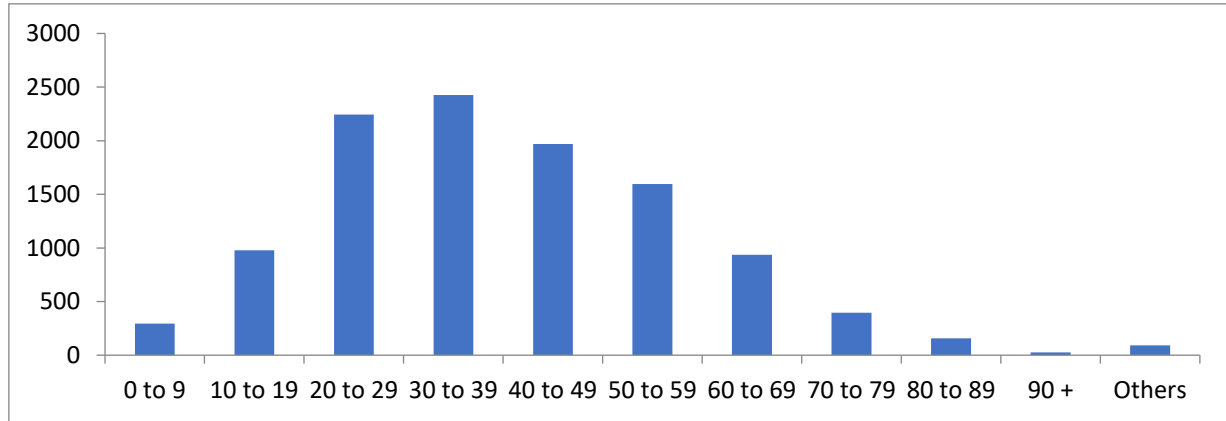
पहिलो वेभमा ८७७० र दोस्रो वेभको असार मसान्त सम्ममा ११११४ गरी जम्मा २२३४६ मा संक्रमण देखिएको छ भने दोस्रो वेभमा दिन प्रतिदिन नयाँ विरामी थपिने क्रम नरोकिएको देखिएको छ ।

लिङ्ग अनुसार कोभिड १९ संक्रमण

महिला भन्दा बढी पुरुष संक्रमित देखिएको छ । पुरुष ५३ प्रतिशत रहेको छ भने महिला ४७ प्रतिशत रहेकोछ । माथिको तथ्याङ्क अनुसार कोभिड १९ संक्रमणमा महिला र पुरुषमा हुने संक्रमणमा खासै अन्तर देखिएको छैन ।

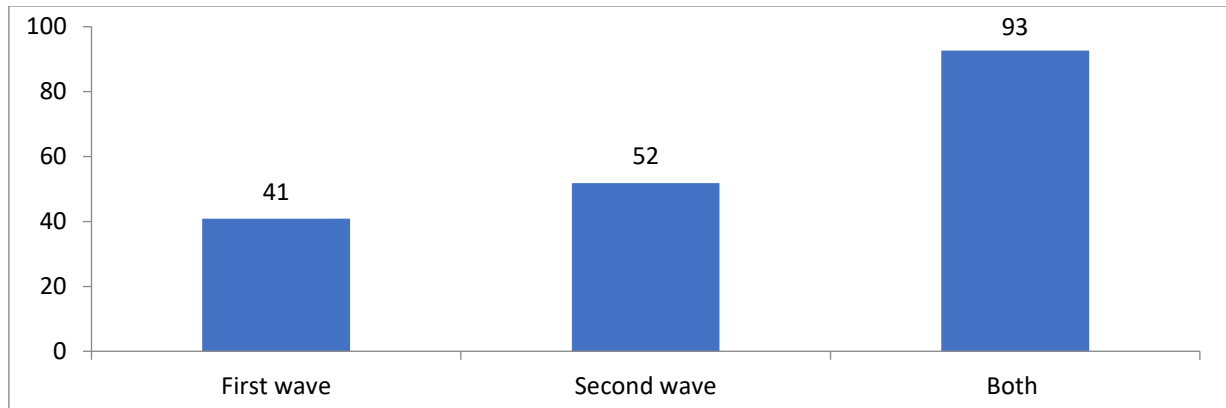

उमेर अनुसार कोभिड १९ विरामीहरुको वर्गीकरण

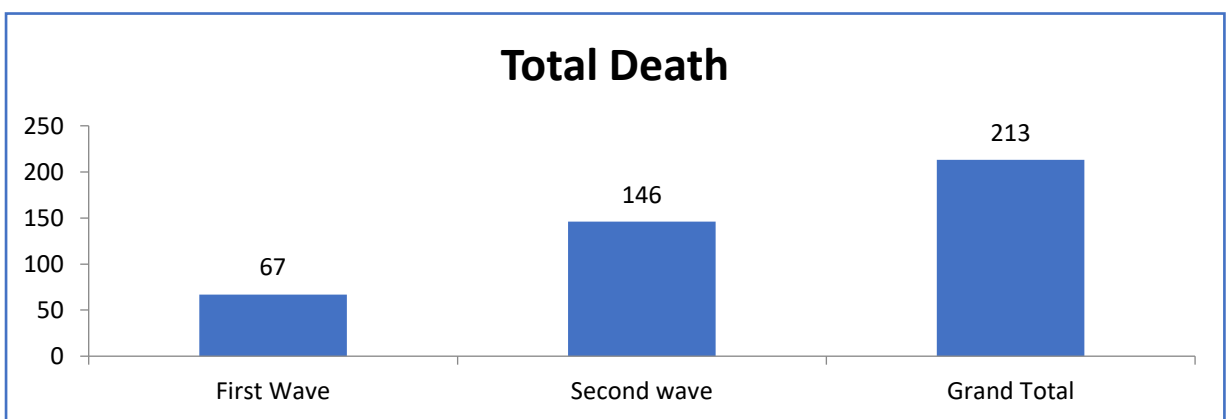
उमेर अनुसार सबै भन्दा बढी विरामी ३० देखि ३९ उमेर समुहका २४२७ जना देखिएको छ भने क्रमशः २० देखि २० उमेर समुहको २२४३ जना र ४० देखि ४९ उमेर समुहका १९६८ जना देखिएको थियो ।

संक्रमण दर प्रति हजारमा

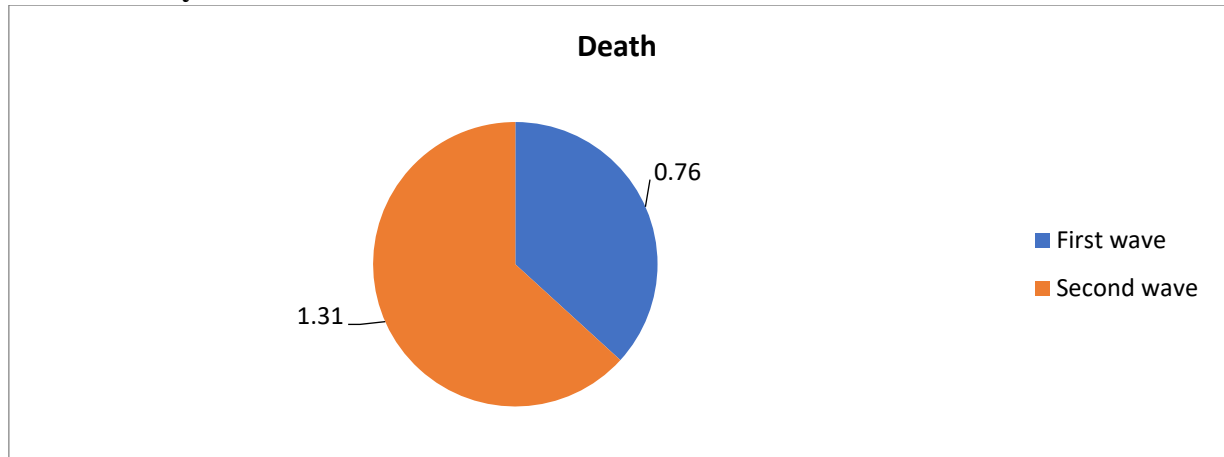
पहिलो लहरमा प्रति हजार ४० जनालाई देखिएको थियो भने दोस्रो लहरमा प्रतिहजार ५१ थियो भने कुल जम्माको हकमा प्रतिहजार ९० जनालाई संक्रमण देखिएको थियो ।

मृत्यु दर

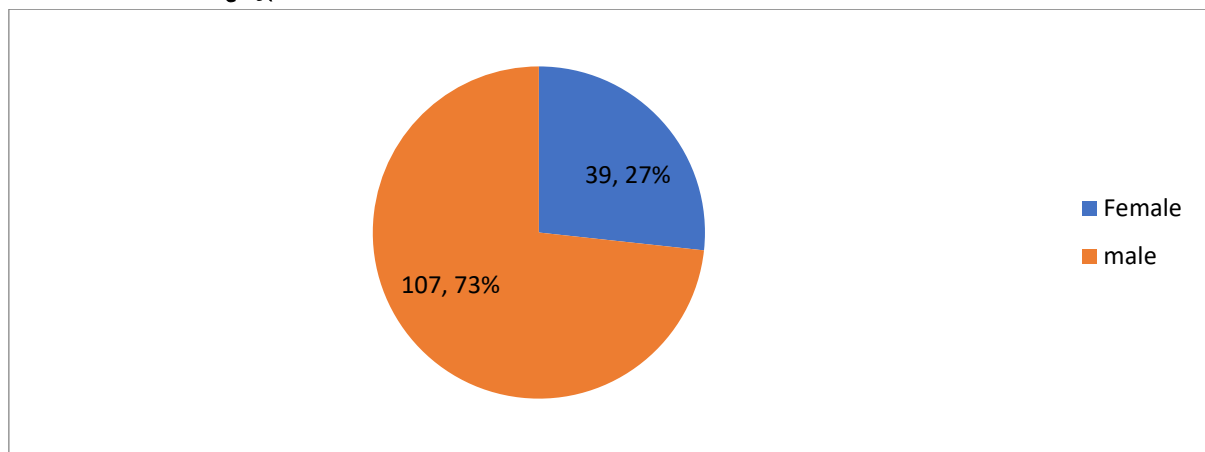
पहिलो लहरमा ६७ जनाको मृत्यु भएको थियो भने दोस्रो लहरमा १४६ जना गरी जम्मा २१३ जनाको मृत्यु कोभिड १९ को कारणले मृत्यु भएको थियो । सबै भन्दा बढी मृत्यु २०७८।०२।०६ गते ९ जनाको भएको थियो भने क्रमशः २०७८।०२।११ गते ७ जना र बैशाख ३० गते ६ जनाको मृत्यु भएको थियो भने औषतमा प्रतिदिन १.८७ (लगभग २ जना) को मृत्यु भएको देखिएको थियो ।

Case Mortality Rate

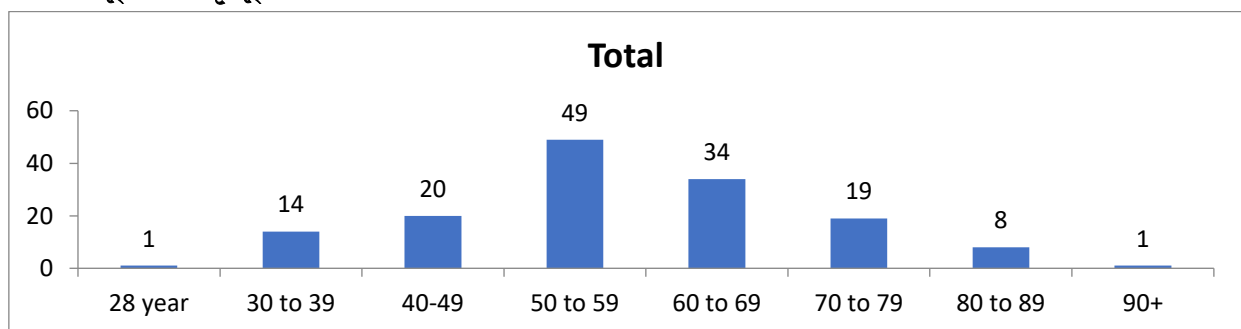
पहिलो लहरमा ०.७६ प्रतिशत केश मोर्टलिटी रहेकोमा दोस्रो वेभमा यो प्रतिशत बढेर १.३१ भएको थियो । यसको कारण दोस्रो वेभमा संक्रमण दर तथा अस्पतालको विरामी भर्नादर पनि बढी भएर हुन सक्छ ।

लिङ्गको आधारमा मृत्यू विवरण

झण्डै चार जना पुरुषमा (७३ %) १ जना महिलाको (२७ %) मृत्यू भएको देखिन्छ ।

उमेर अनुसारको मृत्यू विवरण

उमेर अनुसार मृत्यू विवरण हेर्दा ५० देखि ५९ उमेर समूहको सबै भन्दा बढी ४९ जनाको मृत्यू भएको थियो भने सबै भन्दा कम उमेर २८ वर्षको १ जनाको मृत्यू भएको देखिन्छ भने सबै भन्दा बढी उमेर समूह ९० वर्षको १ जनाको मृत्यू भएको देखिन्छ ।

मोबाईल स्वाब भेन मार्फत स्वाब तथा एन्टिजेन परिक्षण

ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती तथा सूत्केरी साथै अशक्त अपाङ्गहरूका लागि मोबाईल स्वाब भेन मार्फत घर घरमा गई कोभिड १९ परिक्षणका लागि पिसीआर स्वाब नमूना संकलन तथा एन्टिजेन परिक्षण गरिएको थियो । असार मसान्त १६९१ जनाको मोबाईल स्वाब भेन मार्फत घरमा नै गईकन सेवा प्रदान गरेको देखिएको थियो ।

वेड अकूपेन्सी रेट

महानगरपालिका क्षेत्र तथा वरिपरि रहेका कोभिड अस्पतालहरु कोशी कोभिड अस्पताल, कोशी अस्पताल, विराट मेडिकल कलेज तथा न्यूरो अस्पतालमा गरी जम्मा विरामी भर्ना दर ६६ प्रतिशत रहेको देखिएको छ ।

प्रत्येक वडाबाट केश ईन्भेसटिगेसन तथा कन्ट्याक्ट ट्रेसिंग

महानगरपालिका भित्र रहेको १९ वटै वडामा रहेका स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई एक एक जना फोकल पर्सन तोकिएकी तिनीहरुलाई तालिमको व्यवस्था गरिएको र सो स्वास्थ्यकर्मीले आफ्नो वडामा भएको सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरु सिकाई आ आफ्नो वडामा पोजेटिभ देखिएको विरामीहरुको कन्ट्याक्ट ट्रेसिंग गर्ने व्यवस्था गरेको देखिएको छ ।

पिसीआर जाँचको परिणाममा एस एम एस मार्फत जानकारी

महानगरपालिकाबाट पिसीआर स्वाब नमुना संकलन गरिएको व्यक्तिहरुलाई एस एम एस तथा फोन मार्फत पिसीआरको नमुना परिक्षणको रिजल्टको बारेमा जानकारी गराउने व्यवस्था मिलाएको देखिएको छ ।

घरबाट अस्पताल सम्म जान निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा

कोभिड १९ लागेका व्यक्तिहरुलाई घर देखि अस्पताल सम्म जानको लागि महानगरपालिका द्वारा ३ वटा निःशुल्क एम्बुलेन्सको व्यवस्था गरेको देखिएको थियो ।

शव व्यवस्थापन

अस्पताल तथा घरमा कोभिड १९ संक्रमित भई मृत्यु भएका लागि नगर प्रहरी निरीक्षकको नेतृत्वमा शव व्यवस्थापन टोली परिचालन गरी सेवा प्रदान गर्ने गरेको थियो ।

अस्पतालहरुमा भएको वेड सम्बन्धी विवरण दैनिक रुपमा सार्वजनिक

विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्र भरिका कोभिड अस्पतालहरुको दैनिक वेड भर्ना, खाली रहेको वेड तथा सम्पर्क व्यक्तिहरुको बारेमा दैनिकी रुपमा सार्वजनिक गरी विरामी भर्ना प्रक्रियामा सहजीकरणको व्यवस्था मिलाईएको थियो ।

टोल समिति गठन

विराटनगर महानगरपालिका भित्र २० देखि २५ घरलाई समेटेर युनिट एक्सन टिम बनाई होम आईसोलेसनमा भएका विरामीहरुलाई आवश्यक सहयोगको व्यवस्था मिलाईएको थियो ।

संस्थागत आईसोलेसन

२०७७ श्रावण २५ गते देखि यस महानगरपालिका द्वारा आईसोलेसन संचालन भएको थियो । अक्सिजन सहितको २५ वेडको आईसोलेसन विराटनगर १९ मा रहेको स्वास्थ्य चौकी बैजनाथपुरमा र अक्सिजन सहितको ५१ वेडको आईसोलेसन वडा न. १ स्थित आर आर भवनमा संचालन गरिएको साथै उतम ठाउमा चिकित्सक सहितको स्वास्थ्यकर्मीहरुको व्यवस्था मिलाईएको थियो ।

निःशुल्क प्रसुती एम्बुलेन्स सेवा

कोभिड १९ महामारीको समय देखिनै गर्भवती महिलाहरुलाई सुत्केरी गराउन अस्पताल सम्म जानको लागि निःशुल्क डेडिकेटेड एम्बुलेन्सको व्यवस्था गरिएको छ ।

होम आईसोलेसनमा भएकाहरुलाई अक्सिजन सेवामा सहजीकरण

होम आईसोलेसनमा भएका विरामीलाई अस्पताल लैजानु पर्दाको समय सम्म अक्सिजन अभाव हुन नदिनको लागि अक्सिजनको व्यवस्था मिलाईएको थियो ।

परामर्श सेवा

नेपाल चिकित्सक संघ संग समन्वय गरी फोन मार्फत निःशुल्क परामर्शको लागि ३० जना चिकित्सकहरूको नामवली र सम्पर्क नम्बर सार्वजनिक गरिएको र सो सेवा मार्फत होम आईसोलेसन रहेको विरामीलाई कोभिड १९ नियन्त्रणका लागि फोन परामर्श सेवा प्रदान गर्ने गरिएको थियो ।

डिसईन्फेकसन सेवा

कोभिड १९ संक्रमित भएका व्यक्तिहरूको घरमा विरामी निको भैसकेपछि वा विरामी अस्पताल भर्ना हुन गएको खण्डमा विरामीको घरमा डिसईन्फेकसनको व्यवस्था मिलाईएको थियो ।

कोभिड १९ ओपिडी सेवा

कोभिड १९ को विरामीहरूलाई चिकित्सक संग समन्वय गरी शुरुवाती अवस्था देखि नै महानगरपालिका भित्र ३ वटा ठूला अस्पतालहरूमा ओपिडी सेवा संचालनमा ल्याई अस्पताल भर्ना नहुने विरामी तथा होम आईसोलेसन रहेका विरामीहरूलाई ओपिडी मार्फत सेवा सेवाको व्यवस्था मिलाईएको थियो ।

अस्पताल संग समन्वय गरी वेड क्षमता बनाउन पहल

विरामीको चाप बढ्दै गएको अवस्था र अस्पतालमा सबै वेड प्याक भएको बेलामा सबै अस्पताल संग समन्वय गरी वेड क्षमता बडाईएको थियो ।

अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम

त्यसैगरि अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रमका लागि ९ जना प्राविधिक कर्मचारीहरू व्यवस्था गरि कार्यक्रम संचालन भईरहेको देखिएको छ । यस कार्यक्रम मार्फत अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई उपचार सहयोग, अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूका लागि शैक्षिक सहयोग भएको देखिएको छ । कार्यक्रम मार्फत अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको प्रारम्भिक स्वास्थ्य परिक्षणको लागि स्वास्थ्य शिविर संचालन भएको र शिविरमा १६०० जनाको परिक्षण गर्दा ९८० जना विभिन्न प्रकृतीका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू पहिचान भएको देखिएको छ । अपाङ्गता रोकथामका लागि समयमै अपाङ्गता पहिचान गर्न निशुल्क भिडियो एक्सरे सेवा संचालन भईरहेको र १९ नं वडा स्थित बैजनाथपुर स्वास्थ्य चौकीमा बर्थिङ्ग सेन्टर संचालनको लागि तयारी अन्तिम चरणमा पुगेको देखिएको छ ।

हात्तीपाईले रोग विरुद्ध आम औषधी सेवन कार्यक्रमको प्रगति:

आ.व.२०७५।०७६ मा हात्तीपाईले रोग विरुद्ध आम औषधी सेवन कार्यक्रममा औषधि खानेको प्रगति ७७.२३ प्रतिशत रहेको थियो भने आ.व. २०७६।०७७ मा यो प्रगति ५८.३३ प्रतिशत रहेको थियो भने आ.व. ०७७।०७८ मा यो प्रगति प्रतिशत ६६.६७ रहेको र ०७९।०८९ आएर यो ८२ प्रतिशत पुगेको देखिन्छ ।

क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम

सबै प्रकारको क्षयरोगी पत्ता लगाउने दर (TB Case Notification Rate)

यस म.न.पा. मा आ.व. २०७५।०७६ मा TB Case Notification Rate २१७.३ थियो भने आ.व. २०७६।०७७ मा १५३.२ थियो भने आ.व. २०७७।०७८ मा ९९.३ पुगेको छ र आ.व. २०७८।०७९ मा आएर यो ९० प्रतिशत मा झरेको देखिएको छ ।

उपचार सफल हुने दर (Treatment Success rate)

माथिको तालिकामा देखाएअनुसार यस म.न.पा. मा विरामी निकोहुने दर यस आ.व.मा ९३.२ प्रतिशत देखिन्छ भने आ.व.२०७६।०७७ मा ९४ प्रतिशत र आ.व. २०७५।०७६ मा २२.७ प्रतिशत रहेको थियो ।

कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम

नयाँ रोगी पत्ता लगाउने दर/१०,००० (New case Detection Rate)

आ.व. २०७५।०७६ मा लक्ष्म्व०.२९ रहेकोमा आ.व. २०७६।०७७ मा १.६ थियो भने आ.व. २०७७।०७८ मा २ प्रतिशत रहेको थियो भने गत आ.व. मा आएर यो १.८ रहेको छ ।

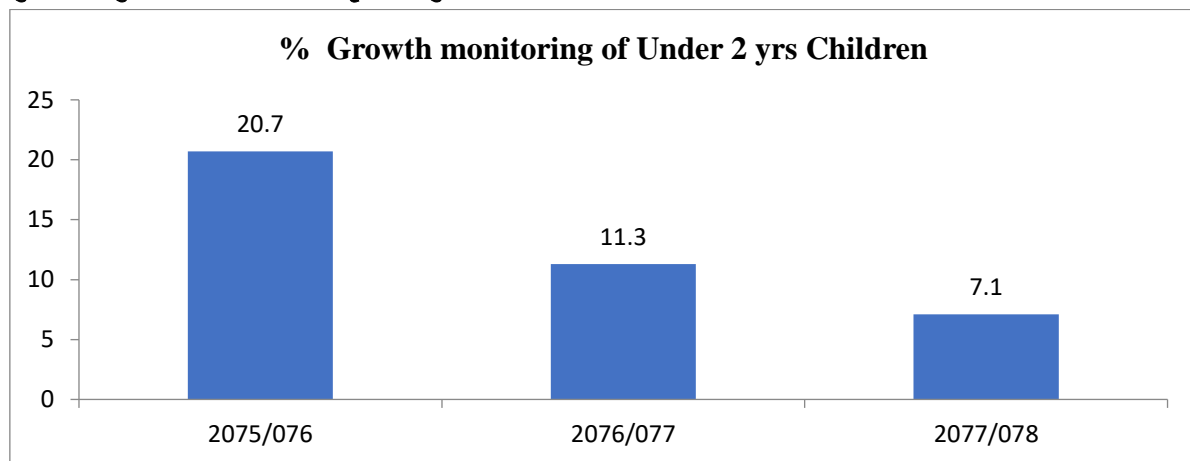
कुष्ठरोगीको जम्मा बिरामी संख्या

विगत ३ आ.व.मा कुष्ठरोगीको जम्मा बिरामी संख्या बढ्दो क्रममा देखिएको छ । आ.व. २०७५।०७६ मा ७ जना थियो भने आ.व. २०७६।०७७ मा ४० जना थियो भने आ.व. २०७७।०७८ मा ५० जनामा कुष्ठरोग देखिएको थियो ।

पोषण कार्यक्रम (Nutrition Programme)

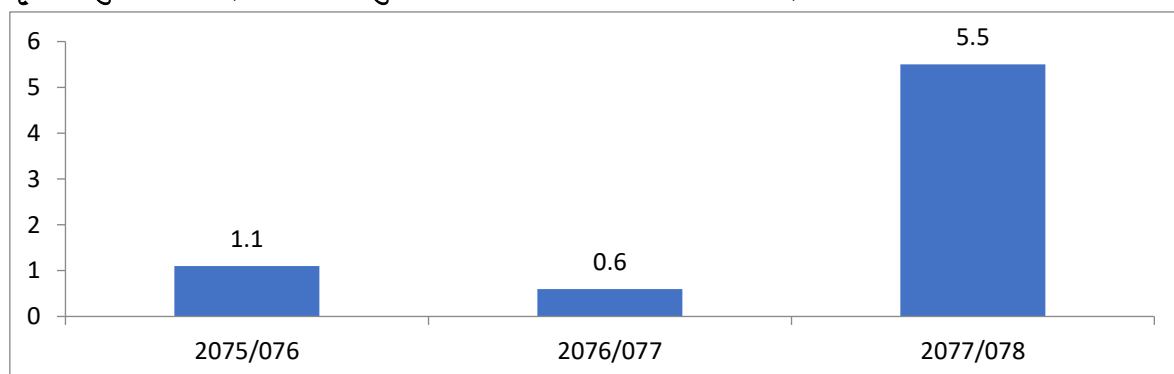
SDG तथा Global Health Assembly for Nutrition को आधारमा नेपालले देहाय अनुसारको लक्ष्य लिएको छ ।

दुई वर्ष मुनिका बच्चाहरूको वृद्धि अनुगमन

विगत ३ आ.व.मा वृद्धि अनुगमनको प्रगती प्रतिशत दर घट्दो क्रममा देखिएको छ । आ.व. २०७५।२०७६ मा २०.७ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०७६।०७७ मा दुई वर्ष मुनीका ११.३% बच्चाहरूको वृद्धि अनुगमन गरिएको थियो भने आ.व. ०७७।०७८ मा ७.१ % मा झरेको छ । कोभिड १९ को व्यापक संक्रमणले गर्दा समेत वृद्धि अनुगमन घटेको हुन सक्ने देखिन्छ ।

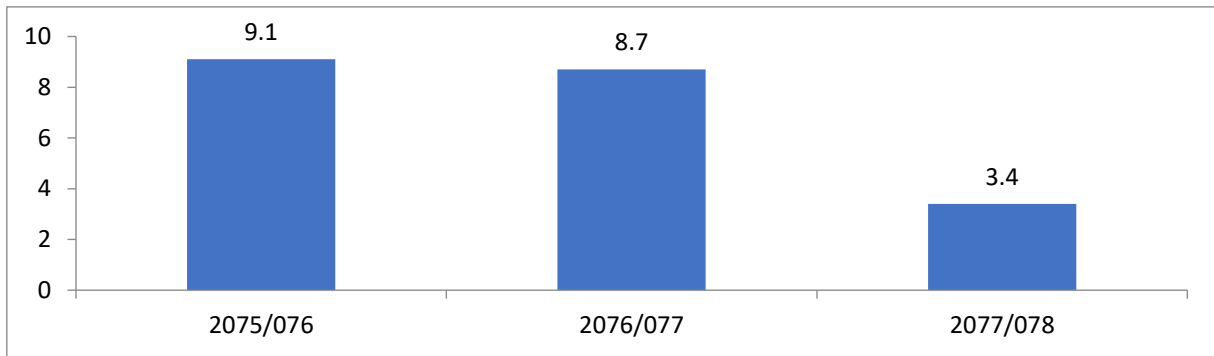
वृद्धि अनुगमन गरिएको २ वर्ष मुनीका बच्चाहरू मध्ये कम तौल भएका बच्चाहरूको प्रतिशत

विगत वर्षहरूको तुलनामा उमेर अनुसार कम तौल भएका बच्चाहरूको प्रतिशत दर बढेको पाईन्छ । आ.व. २०७५/०७६ मा १.१ प्रतिशत, आ.व. २०७६/०७७ मा ०.६ प्रतिशत र आ.व. २०७७/०७८ मा ५.५

प्रतिशत रहेको छ । यसरी कम तौल भएका बालबालिकाहरूको पहिचान समुदाय स्तर सम्म पुगेर पनि यो दर वृद्धि भएको हुन सक्छ । यस विषयमा थप अध्ययनको आवश्यक रहेको देखिएको छ ।

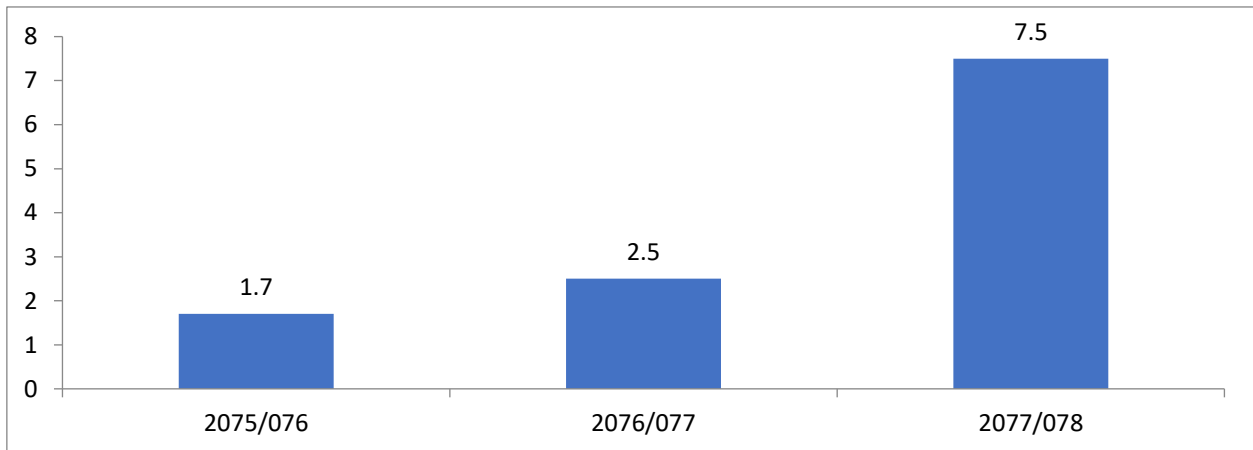
शिशु तथा बाल्यकालीन पोषण तथा सुक्ष्म पोषकतत्व (बालभिटा) समुदाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम

६-२३ महिना उमेर समूहमा ३ पटक बालभिटा वितरण गरिएको विवरण

६ महिना देखि २३ महिना उमेर समुहका बालबालिकाहरूलाई ३ साईकल बाल भिटा वितरण तथा प्रयोग गर्ने प्रतिशत पनि घटदो क्रममा पाईएको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा ९.१ % रहेको थियो भने आ.व.२०७६/०७७ मा ८.७ % र आ.व २०७७/०७८ मा यो प्रतिशत घटेर ३.४ % पुगेको देखिएको छ ।

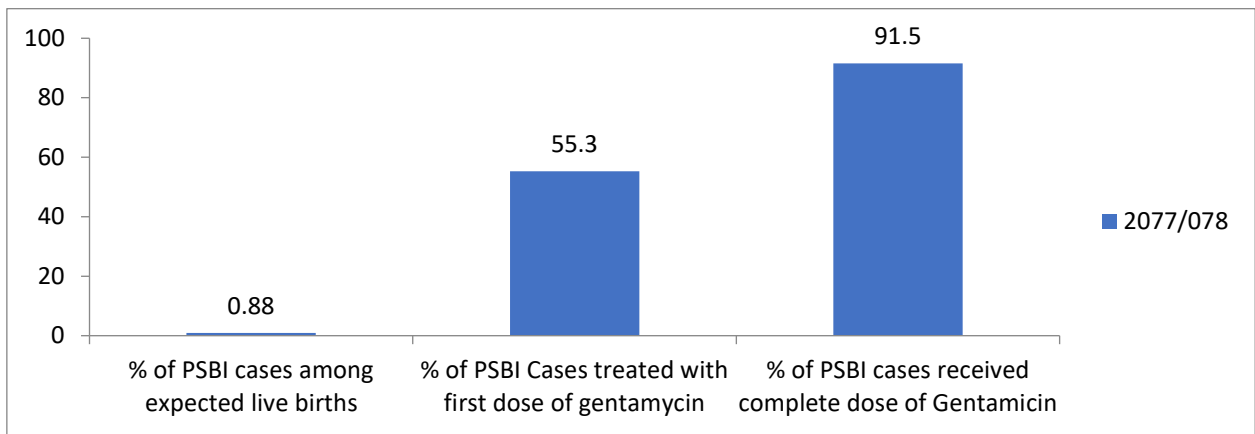
पूर्ण स्तनपान

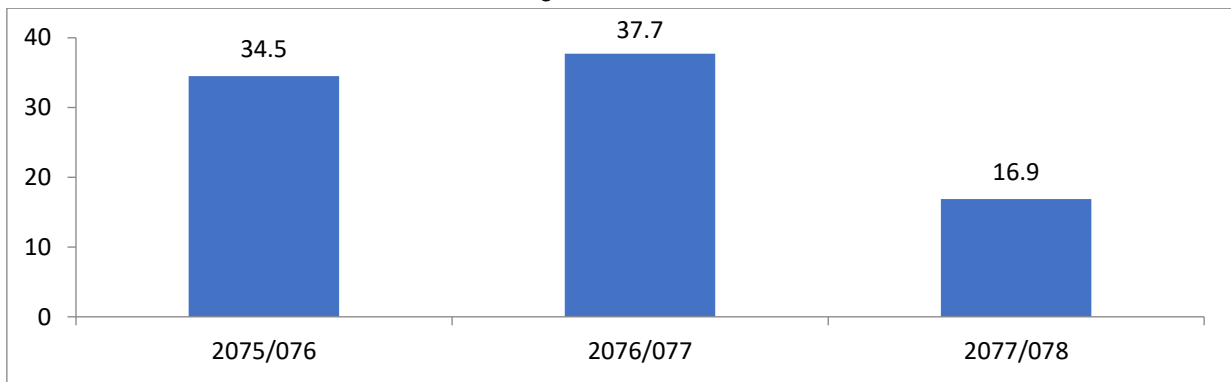
वृद्धि तथा अनुगमनका लागि आएका ० देखि २३ महिनाका बालबालिकाहरू मध्ये पूर्ण रूपमा स्तनपान गरिएको प्रतिशत बढदो क्रममा देखिएको छ । आ.व. २०७५/७६ मा १.७ प्रतिशत, आ.व. २०७६/०७७ मा २.५ र आ.व. २०७७/०७८ मा ७.५ प्रतिशत पुगेको देखिएको छ ।

समुदायमा आधारित नवजात तथा बालरोगको एकिकृत व्यवस्थापन (CB-IMNCI)

नवजात शिशुहरूमा ब्याक्टेरियाको संभावित गम्भिर संक्रमण तथा उपचार

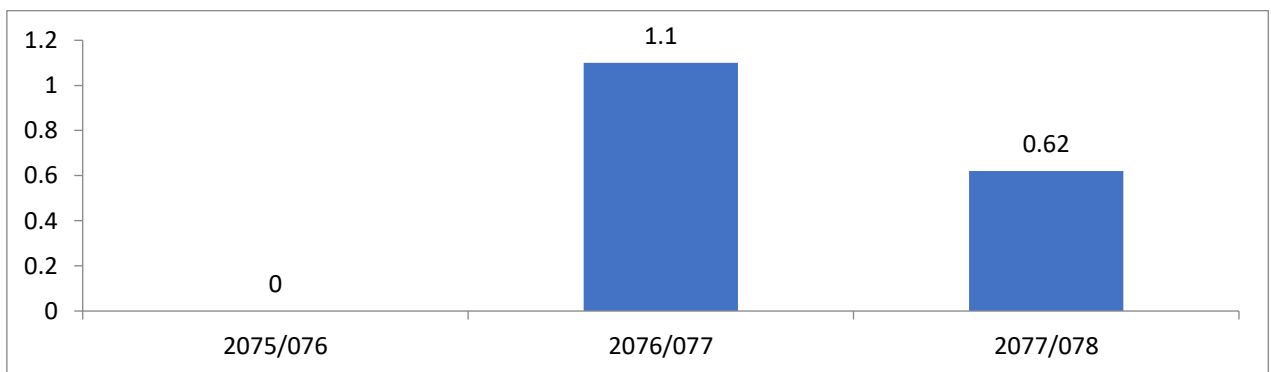

आ.व. २०७७/०७८ मा अनुमानित जीवित जन्म भएकाहरू मध्ये ०.८८ प्रतिशत नवजात शिशुहरूलाई ब्याक्टेरियाको संभावित गम्भीर संक्रमण देखिएको थियो । त्यस्तै ब्याक्टेरियाको संभावित गम्भीर संक्रमण भएकाहरू मध्ये ५५.३ प्रतिशत नवजात शिशुहरूलाई जेन्टामाईसिनको पहिलो मात्रा द्वारा उपचार गरिएको थियो भने पूर्ण रूपमा जेन्टामाईसिन सुई द्वारा उपचार गरिएको बालबालिकाको प्रतिशत ९१.५ रहेको पाईएको छ ।
निमोनियाको ईन्सिडेन्स दर /१००० (५ वर्ष मुनिका बच्चाहरूमा)

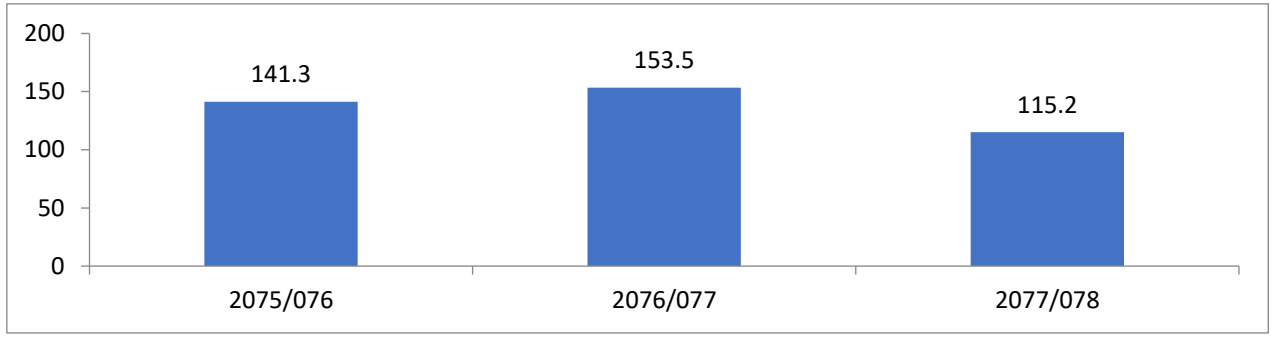
आ.व. २०७५।०७६ मा यस म.न.पा.मा ५ वर्ष मुनिका प्रति १००० बच्चाहरूमा ३४.५ जनालाई निमोनिया देखिएको थियो भने आ.व. २०७६।०७७ मा प्रति १००० मा ३७.७ जना लाई निमोनिया देखिएको थियो भने आ.व. २०७७/०७८ मा प्रति १००० बच्चाहरूमा लगभग १७ जनालाई निमोनिया देखिएको थियो ।

नयाँ निमोनिया भएकाहरू मध्ये कडा निमोनियाको भएको प्रतिशत

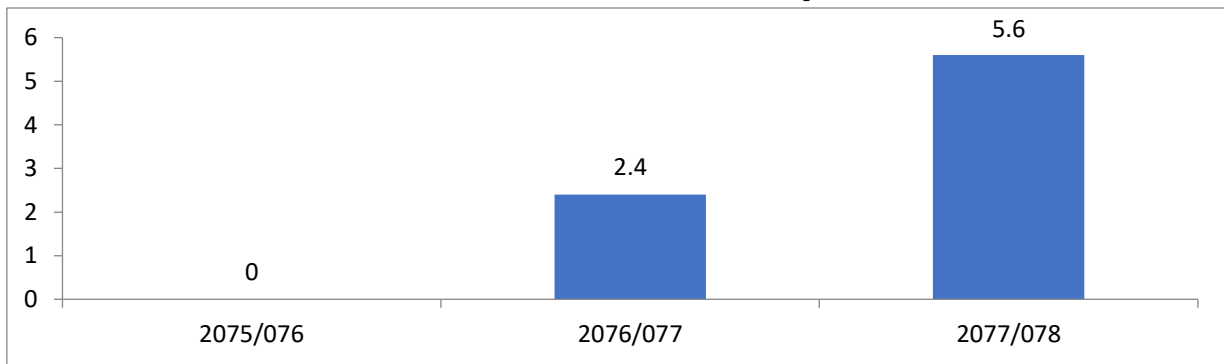
निमोनिया भएका बालबालिकाहरू मध्ये कडा निमोनिया भएको प्रतिशत आ.व. २०७६/०७७ मा १.१ प्रतिशत र आ.व. २०७७/०७८ मा ०.६२ प्रतिशत रहेका देखिएको थियो ।

झाडापखाला रोगको ईन्सिडेन्स दर/१००० (५ वर्ष मुनिका बच्चाहरुमा)

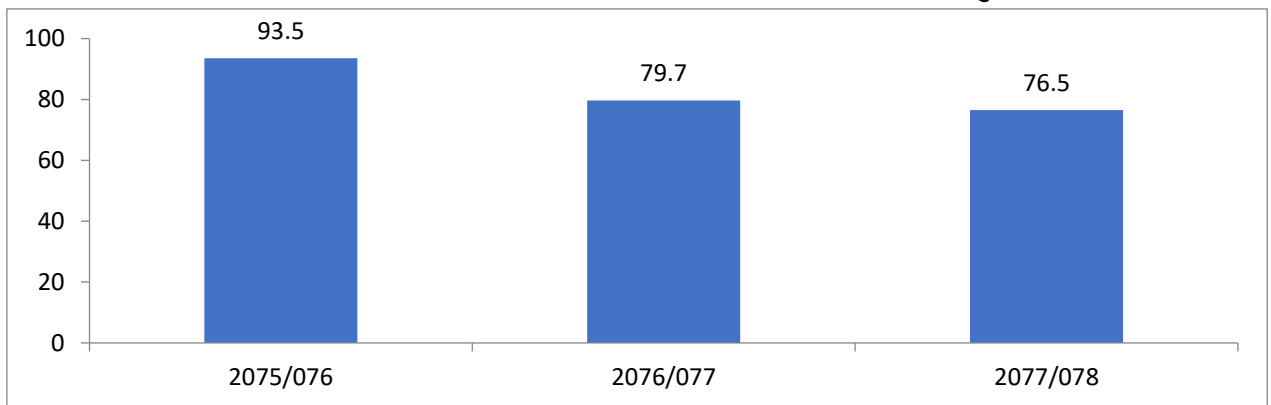
आ.व. २०७५/०७६ मा पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुमा १००० जनामध्ये १४१ जनामा र आ.व. २०७६/०७७ मा १००० जना मध्ये १५३ जनामा र आ.व. २०७७/०७८ मा पाँच वर्ष मुनिका प्रति १००० बच्चाहरुमा ११५ जनालाई Diarrhoea भएको देखिन्छ ।

झाडापखालाका विरामी मध्ये कडा जलविनियोजन भएको % (५ वर्ष मुनिका बच्चाहरु)

आ.व. २०७६/०७७ मा ५ वर्ष मुनिका बच्चाहरुमा Severe Dehydration २.४% थियो भने आ.व. २०७७/०७८ मा यो प्रतिशत बढेर ५.६ मा पुगेको पाईएको छ ।

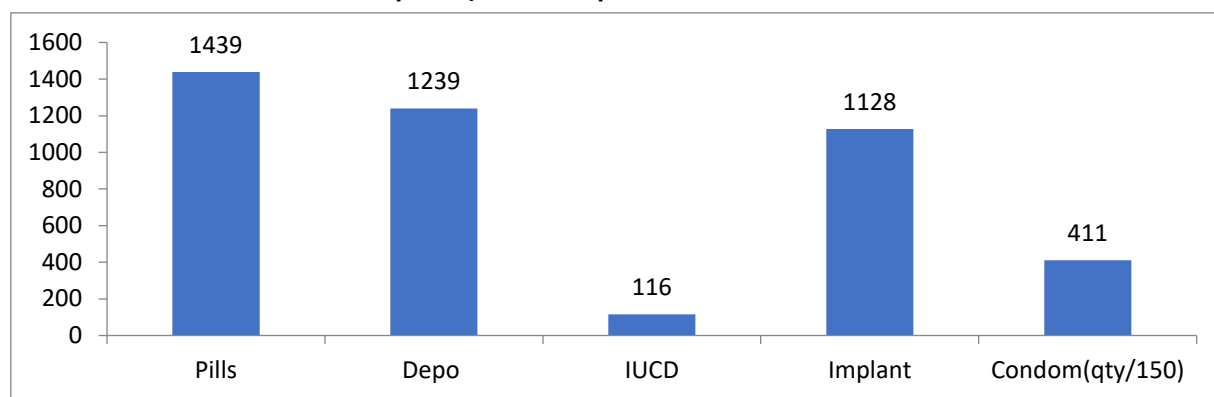
जिक र ओ.आर.एस. बाट उपचार गरिएका झाडापखालाको विरामी प्रतिशत (५ वर्ष मुनिका बच्चाहरुमा)

आ.व. २०७७/०७८ मा ५ वर्ष मुनिका झाडापखाला लागेका बच्चाहरु मध्ये ७६.५% बच्चाहरुको उपचार जिक चक्री तथा पुनर्जलिय झोलबाट गरेको देखिन्छ जुन गत आ.व. २०७६/०७७मा ७९.७ % र आ.व. २०७५/०७६ मा ९३.५ प्रतिशत रहेको थियो ।

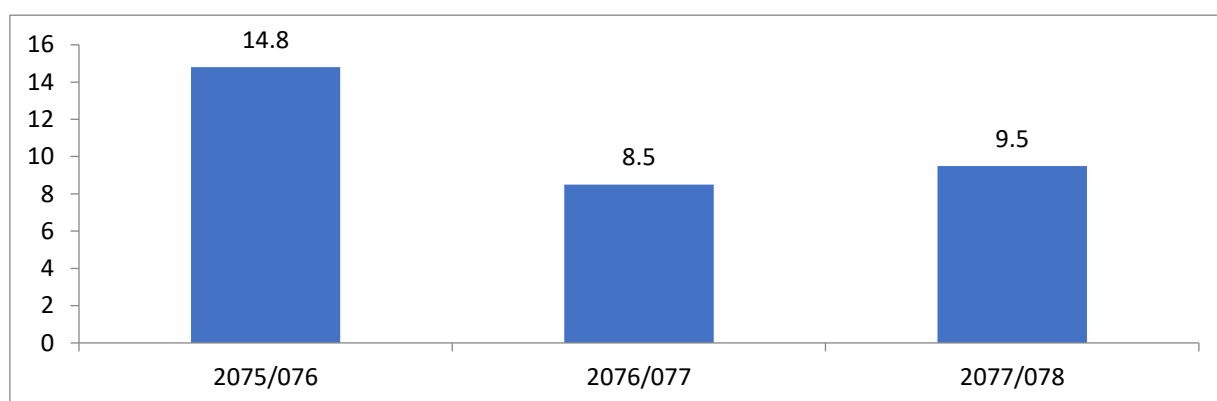
परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रम (Family Health Programme)

Method wise (modern contraceptives) new accepters

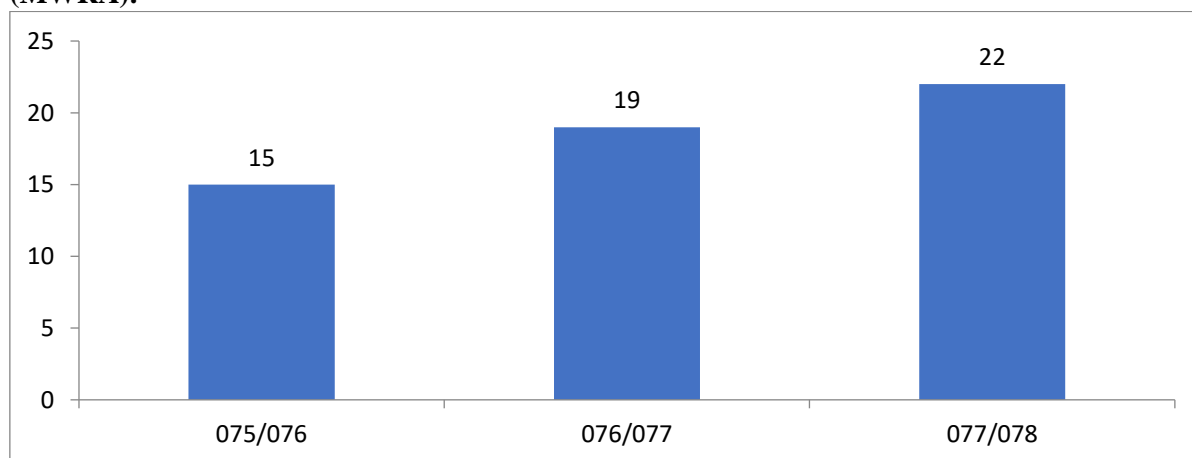
आ.व.२०७७।०७८ मा **Method Wise New Acceptor** मा सबै भन्दा बढी १४३९ प्रयोगकर्ता पिल्स प्रयोग गरेको देखिएको छ । त्यस्तै १२३९ जना डिपोप्रोभेरा र ११२८ जना ईम्प्लान्ट सेवा प्रयोग गरिएको कण्डम प्रयोगकर्ता ३८८ देखिएको र IUCD नयाँ प्रयोगकर्ताको संख्या १६४ देखिएको छ ।

% of New Acceptors (All Methods-MWRA)

आ.व.२०७५।०७६ मा परिवार नियोजनको नयाँ प्रयोगकर्ताको प्रतिशत १४.८ प्रतिशतबाट आ.व. २०७६।०७७ मा घटेर ८.५ प्रतिशतमा झरेर आ.व. २०७७।०७८ मा गत आ.व.को तुलनामा बढेर ९.५ प्रतिशतमा पुगेको छ ।

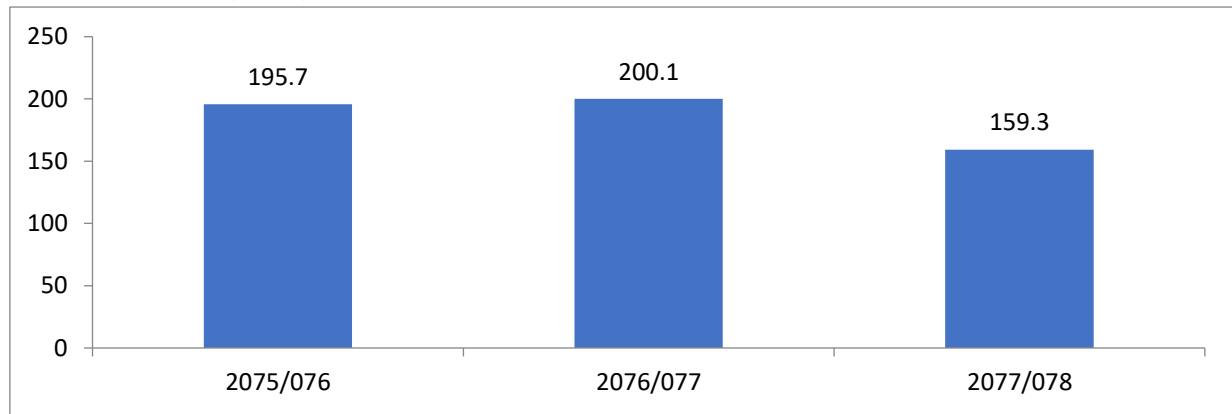
Contraceptive prevalence rate (CPR) (modern spacing methods) among women of reproductive age (MWRA):

विगतको आ.व. को तुलनामा यस आ.व. २०७७।०७८ मा परिवार नियोजन प्रयोगकर्ता दर (modern spacing methods) केही बढेर २२% पुगेको छ ।

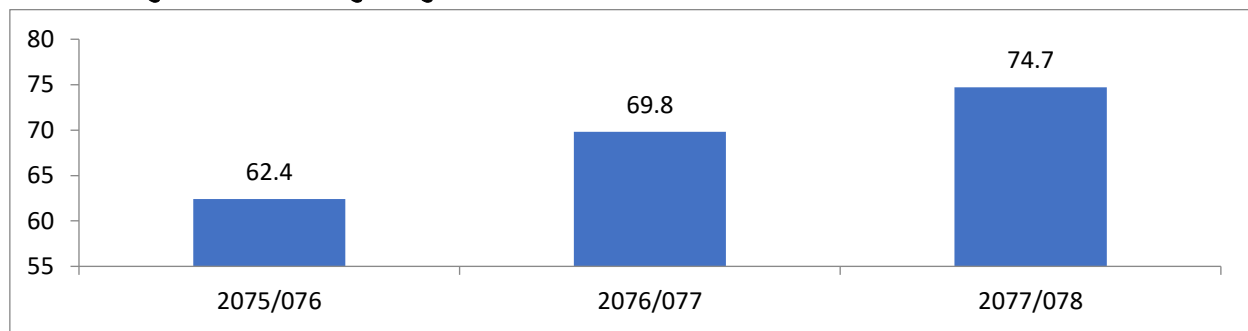
सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम (Safe motherhood Programme)

कुनै पनि समयमा पुर्व प्रशुती सेवा लिने महिलाहरूको प्रतिशत

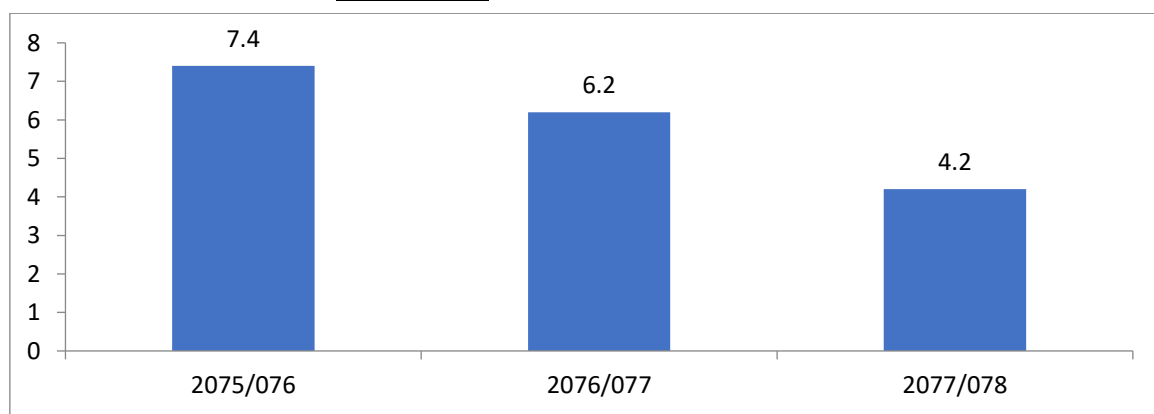
यस म.न.पा.मा कुनै पनि समयमा उत्तर प्रशुति सेवा लिन आउने महिलाहरूको सरदर प्रतिशत शत प्रतिशत रहेको छ ।

प्रोटोकल अनुसार चार पटक पुर्व प्रशुती सेवा लिने महिलाहरूको प्रतिशत

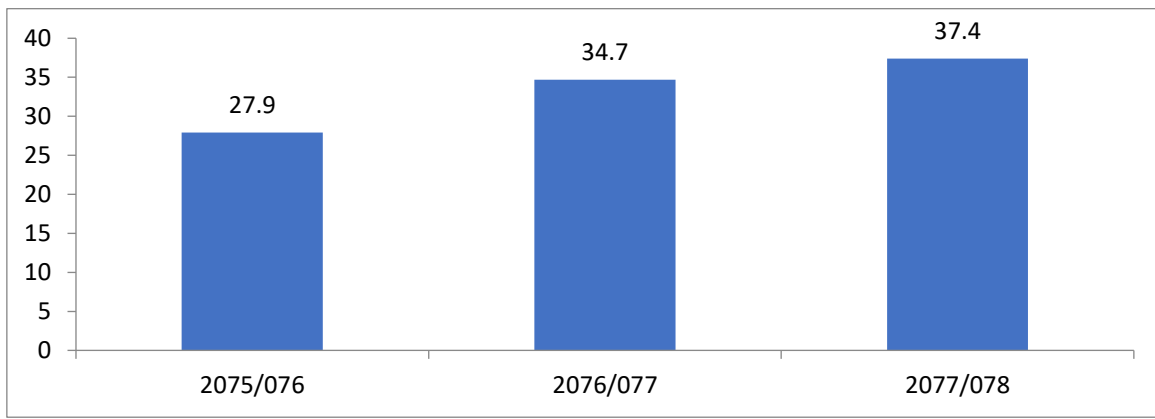
माथिको ग्राफमा यस म.न.पा.मा गर्भवती महिलाहरू मध्ये गत ३ आ.व. मा प्रोटोकल अनुसारको चार पटक गर्भवती जाँचको दर क्रमशः बढ्दो क्रममा देखिएको छ । आ.व. २०७५।०७६ मा ६२.४ प्रतिशत, आ.व. २०७६।०७७ मा ६९.८ प्रतिशत र आ.व. २०७७।०७८ मा ७४.७ प्रतिशत रहेको छ ।

गर्भवती महिला मध्ये १८० **IFA Tablet** लिने प्रतिशत

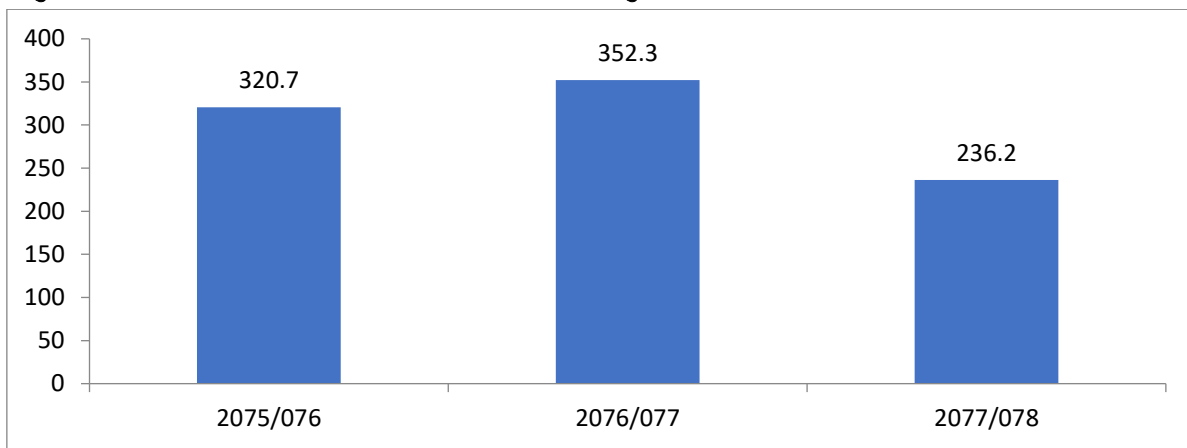
माथिको ग्राफमा यस म.न.पा मा गर्भवती महिलाहरू मध्ये गत आ.व. २०७५/०७६ मा १८० IFA Tablet खाने ७.४ प्रतिशत थियो भने आ.व. २०७६/०७७ मा घटेर ६.२ प्रतिशत रहेको छ भने आ.व. २०७७।०७८ मा घटेर ४.२ प्रतिशतमा झरेको छ । यसको मुख्य कारण शहरी क्षेत्रमा बसोबास गर्ने गर्भवती महिलाहरू निजी क्लिनिकमा गएको र सोको अभिलेख HMIS मा समावेश नभएको पनि हुन सक्छ ।

सुत्केरी महिलाहरू मध्ये भिटामिन ए खाने महिलाहरूको प्रतिशत

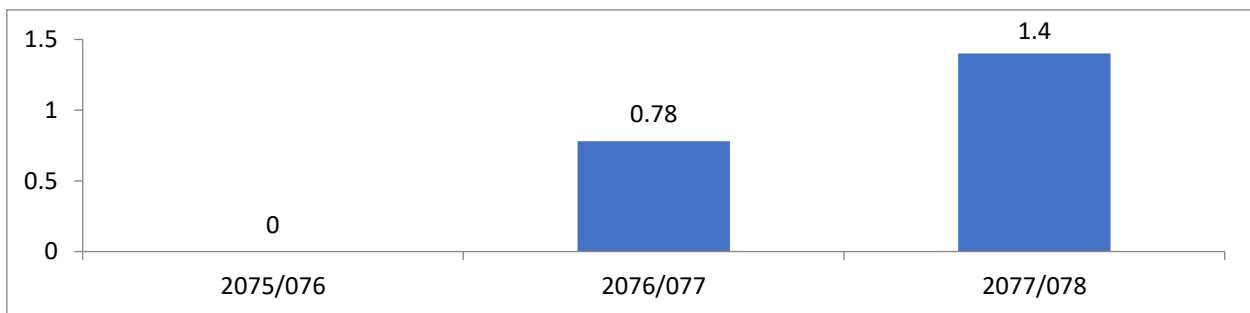

माथिको ग्राफमा सुत्केरी महिलाहरू मध्ये भिटामिन A खाने महिलाहरू गत आ.ब.हरू भन्दा बढ्दो क्रममा देखिएको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा २७.९ प्रतिशत, आ.व. २०७६/०७७ मा ३४.७ प्रतिशत थियो भने आ.व. २०७७/०७८ मा यो प्रतिशत बढेर ३७.४ मा पुगेको छ ।

अनुमानीत जिवित जन्म मध्ये दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट प्रशुती गराउने महिलाहरूको प्रतिशत

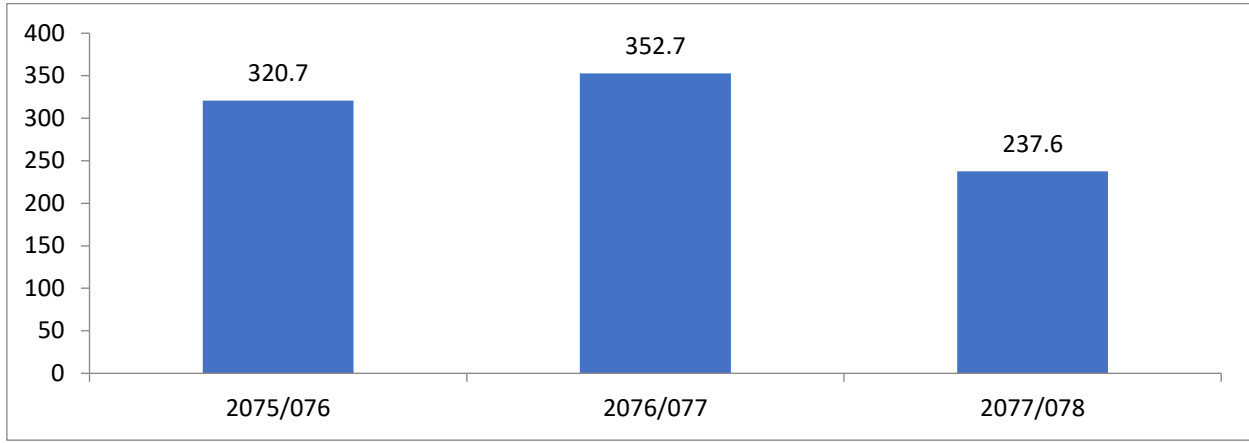

यस म.न.पा. मा हुने सम्भावित जिवित जन्म मध्ये दक्ष स्वास्थ्यकर्मी हुने सुरक्षित प्रसुती सेवा शत प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७५/०७६ मा ३२०.७ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०७६/०७७ मा ३५२.३ प्रतिशत रहेको थियो भने आ.व. २०७७/०७८ मा २३६.२ प्रतिशत रहेको छ । प्रदेश न.१ को बिरामीहरू यस महानगरपालिका भित्रका रेफरल अस्पतालमा आई प्रसुती गराउने भएर पनि यो संख्या धेरै भएको हुन सक्छ । अनुमानीत जिवित जन्म मध्ये दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट बाहेक अन्य स्वास्थ्यकर्मीबाट प्रशुती गराउने महिलाहरूको प्रतिशत

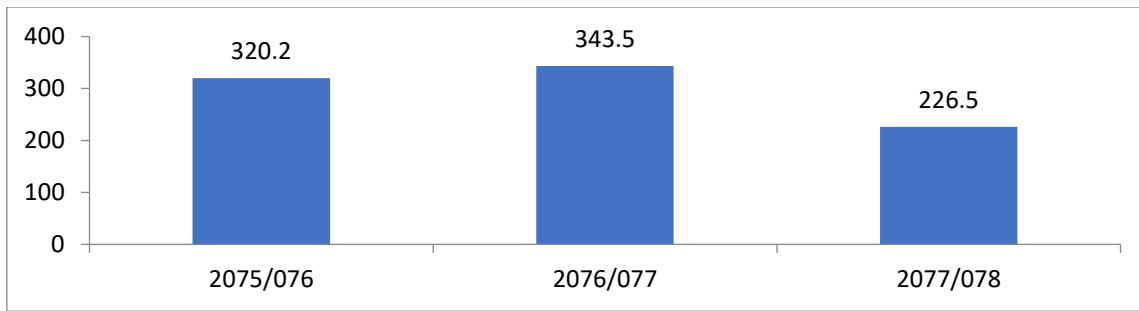
राष्ट्रिय लक्ष्य अनुसार एस.बि.ए. बाहेकका अन्य स्वास्थ्यकर्मीहरूबाट गराईने प्रसुती सेवा १ प्रतिशत भन्दा कम हुनु पर्ने छ जस अनुसार यस आ.व. आ.व. २०७५/०७६ र २०७६/०७७ मा १ प्रतिशत भन्दा कम रहेकोमा आ.व. २०७७/०७८ मा १.४ प्रतिशत रहेको छ ।

स्वास्थ्य संस्थामा प्रशुती गराउनेहरूको प्रतिशत (Institutional Deliveries)

यस म.न.पा. मा संस्थागत प्रशुती गराउनेको प्रतिशत आ.व. २०७५।०७६ मा ३२०.७ प्रतिशत, आ.व. २०७६/०७७ मा ३५२.७ प्रतिशत रहेको छ र आ.व. २०७७/०७८ मा २३७.६ प्रतिशत रहेको छ । विराटनगर महानगरपालिका भित्र रेफरल अस्पताल रहेको र प्रदेश भरीका सेवाग्राहीहरू महानगरपालिका भित्रका रेफरल अस्पतालहरूमा सेवा लिन आएको हुनाले पनि यो प्रतिशत धेरै भएको हुन सक्छ ।

२४ घण्टा भित्रमा उत्तर प्रशुती (PNC Visit) सेवा लिने प्रतिशत

सम्भावित जिवित जन्म मध्ये यस म.न.पा. अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा हुने उत्तर प्रसुती सेवा शत प्रतिशत रहेको छ । आ.व.२०७५।०७६ मा ३२०.२ प्रतिशत, आ.व. २०७६।०७७ मा ३४३.५ प्रतिशत र आ.व. २०७७।०७८ मा २२६.५ प्रतिशत रहेको छ । अस्पतालमा नै सुत्केरी हुने भएको हुनाले यो प्रतिशत बढेको हुन सक्ने देखिएको छ ।

७. सामाजिक विकास

७.१ महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण

७.१.१ बालमैत्री स्थानीय शासन (CFLG) प्रवर्द्धन एवं दिगोपना

परिभाषा

बाल वचाउ, बाल विकास, बाल संरक्षण र अर्थपूर्ण बाल सहभागिता जस्ता बाल अधिकारका सवाललाई स्थानीय तहको नीति, संरचना, प्रणाली र कार्य प्रकृया र व्यवहारमा संस्थागत गर्ने शासकीय पद्धति नै बालमैत्री स्थानीय शासन हो । सामान्य भाषामा बालबालिकाको लागि नीति तथा योजना बनाउनु, बालबालिकाको लागि बजेट विनियोजन र लगानी सुनिश्चितता, बालबालिकाको आवाज सून्न र उनीहरूको अर्थपूर्ण सहभागिता वृद्धि गर्नु एवं बालअधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नु हो ।

विषय प्रवेश

- विराटनगर महानगपालिकाले तत्कालिन उपमहानगपालिका हूँदै २०६४ बाट पहिलो बालमैत्री नगर अवधारणा पत्रको विकास गरेको ।
- २०६६ सालमा एकीकृत कार्यमुलक योजना बनाई त्यसको कार्यान्वयन गरेको
- नेपाल सरकारले जारी गरेका राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्यान्वयन कार्यविधि २०६८ र बालमैत्री नगर घोषणा मापदण्ड २०७० बमोजिम ३९ वटा सुचकमा रहेर कार्य गरेको ।
- २०७३ साल वैशाख ३१ गते नेपालकै दोस्रो बालमैत्री नगर घोषणा भएको ।
- त्यस पश्चात बालमैत्री स्थानीय शासन दिगोपना र प्रवर्द्धनको कार्य नियमित हुँदै आएको छ ।
- यस बीचमा विराटनगर महानगरमा रूपान्तरण हुँदा नयां वडाको रूपमा वडा नं. १८ र १९ थप क्षेत्र समेटिएको र ति २ वडालाई समेत लक्षित गरी कार्य भैरहेको छ ।
- हाल राष्ट्रिय रणनीति परिमार्जन भई बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ जारी भए बमोजिम सुचकहरू र घोषणा मापदणहरू समेत परिमार्जन भएको छ ।

परिमार्जित सुचकहरू जम्मा ५१ वटा (तत्कालिन सुचकहरू: ३९)

सेवाको प्रवह क्षेत्र	सूचक संख्या विगत	परिमार्जित(वर्तमान) सूचक संख्या
बाल वचाउ	१०	१४
बाल संरक्षण	५	१०
बाल विकास	६	६
बाल सहभागिता	६	६
संस्थागत विकास	१२	१५
	३९	५१

बालमैत्री स्थानीय शासनको लागि भएका प्रमुख नीतिगत व्यवस्थाहरू:

- निकृष्ट बालश्रम विरुद्धको आचार संहिता २०६२
- वि.सं. २०६४ मा बालमैत्री अवधारणा पत्रको विकास
- एकीकृत नगर प्रोफाइल २०६६
- बालमैत्री नगर एकीकृत कार्यमुलक योजना २०६६ र परिमार्जित कार्यमुलक योजना २०७१, बालमैत्री नगर घोषणा तथा दीर्घकालिन रणनीतिक योजना २०७२ (घोषणा पश्चातको लागि

- आवधिक नगर बिकास योजना २०६९
- बालबालिकाको लागि लगानी योजना २०६९ र बालबालिकाको लगानी योजना २०७२ (घोषणा पञ्चातको लागि)
- बाल सहभागीता निर्देशिका २०६६
- बालक्लव संचालन निर्देशिका २०६९
- बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्यान्वयन कार्यविधि २०६९ । (राष्ट्रिय)
- विद्यालयहरुकालागि बालमैत्री आचारसंहिता २०६८
- बाल संरक्षण नीति २०७२ ।
- बालबालिकाको वस्तुगत विवरण २०७२ र स्थिति प्रतिवेदन २०७२
- बालबालिका सम्बन्धि ऐन २०७५ । (राष्ट्रिय)
- बालअधिकार संरक्षण तथा सम्बद्धन कार्यविधि २०७८
- बालक्लव तथा बालक्लव सञ्जाल गठन तथा सञ्चालन निर्देशिका २०७८ परिमार्जित
- बाल उद्यान तथा बालमैत्री स्थानीय शासन अध्ययन केन्द्र सञ्चालन कार्यविधि, २०७८
- बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका २०७८ । (राष्ट्रिय)

विराटनगर महानगरपालिकाको बालमैत्री स्थानीय शासन यात्रा र दीगोपना

- पुर्व तयारी चरण (२०६२ -२०६४) :अध्ययन,सिकाई, अवधारणा बिकास
- प्रारम्भिक चरण(२०६५-२०६६): सहज वातावरण र आधारशीला तयार, नीति तथा योजना निर्माण, संस्थागत बिकास
- कार्यान्वय चरण(२०६७ -२०६८): योजनाको कार्यान्वयन, समन्वय र सहकार्य, श्रोत व्यवस्थापन (राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्यविधि निर्माण २०६८ मा)
- नतिजा उन्मुख र अनूगमन चरण (२०६९-२०७०): अनूगमन, समिक्षा, निरन्तर सिकाई र आवश्यक नीति बिकास एवं परिमार्जन (राष्ट्रिय बालमैत्री घोषणा मापदण्ड २०७० निर्माण)
- घोषणा चरण: दीगोपनाको लागी(२०७१-२०७३) :बालमैत्री नगर घोषणा तथा दीर्घकालिन रणनीतिक योजना र लगानी योजना निर्माण र निरन्तर कार्यान्वयन, बालमैत्री नगर घोषणाको तयारी, मन्त्रालयको अनूगमन र अनूमति प्राप्त र अन्तत बालमैत्री नगर घोषणा २०७३ वैसाख ३१ गते शूक्रवार
- दीगोपना र प्रवर्द्धन चरण (२०७४-२०७८): दीगोपनाका नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा, नियमित फलोअप अनुगमन,नया वडा लक्षित समेत बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन कार्यक्रम तर्जुमा र नियमित कार्यान्वयन

संस्थागत संरचना निर्माण एवं परिचालन भएको

क्र.सं.	संरचना	संख्या	विवरण
१	बालमैत्री स्थानीय शासन नगर तथा वडा समितिहरू गठन	२०	नगर समिति १, वडा समिति १९
२	बाल अधिकार संरक्षण नगर तथा वडा समितिहरू गठन	२०	नगर समिति १, वडा समिति १९
३	महानगरपालिका बालकल्याण अधिकारी तोकिएको	१	बालबालिका सम्बन्धि ऐन २०७५ले व्यवस्था गरे वमोजिम
४	विद्यालय बालक्लव गठन परिचालन	१३२	१९ वटै वडामा गठनभएको
५	नगर तथा वडा बालक्लव संजाल गठन तथा परिचालन	२०	नगर बालक्लव संजाल १ वडा बालक्लव संजाल १९ (पूनर्गठनको तयारीमा रहेको)
६	बल उद्यान तथा बालमैत्री स्थानीय शासन अध्ययन केन्द्र व्यवस्थापन समिति	१	विराटनगर १ मा संचालनमा रहेको बालउद्यान तथा बालमैत्री स्थानीय शासन अध्ययन संचालनको लागि
७	खगोल तथा अन्तरिक्ष विज्ञानको अध्ययन अनुसन्धान समिति	१	बल उद्यान तथा बालमैत्री स्थानीय शासन अध्ययन केन्द्र संचालन कार्यविधि २०७८ मा व्यवस्था भए वमोजिम
८. उल्लेखित संरचनाहरू र सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखिकरण एवं क्षमता अभिवृद्धी तालिम नियमित संचालन			
९. उल्लेखित संरचनाहरूका बैठक र गतिविधिहरू नियमित एवं आवश्यकता अनुसार भएको ।			

योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा बालबालिका

विराटनगर महानगरपालिकामा बालक्लव /संजालका को सांजठानिक संरचना र प्रतिनिधित्व

१. वडा स्तरीय योजना तर्जुमामा वडा बालक्लव संजालको सहभागिता रहने गरेको
२. योजना तर्जुमा अघि प्रत्येक वडा र नगरमा समेत बालभेला गरी बालबालिकाहरूले आफ्ना योजनाहरू आफै पहिचान गर्ने र प्राथमिकरण गर्ने अभ्यास गर्दै आएको । (कोरोना अवधिमा २ वर्ष बाहेक)

३. नगर बालभेलाले प्राथमिकिकरण गरेका योजनाहरू नगर योजना तर्जुमा समितिमा पेश गर्ने र निर्धारित सुचकहरू एवं बालबालिकाका आवाज सम्बोधन हुने गरी योजना तर्जुमा गर्ने गरेको ।

पुर्वाधार संरचना विकास

१. नेपालकै पहिलो बालमैत्री स्थानीय शासन अध्ययन केन्द्र स्थापना: २०७४ भाद्र २९ गते विराटनगर १
२. बाल उद्यानको स्तरउन्नती तथा पूननिर्माण : निर्माणाधिन विराटनगर १ ।
३. बालमैत्री स्थानीय शासन अध्ययन केन्द्रमा खगोल तथा अन्तरिक्ष विज्ञानको अध्ययन अनुसन्धानको लागि टेलीस्कोप व्यवस्थापन (बालक्लवको पुर्व सदस्य तथा सल्लाहकारहरूको पहलमा)

सेवा प्रवाह तर्फ

१ बालश्रम निवारण कार्यक्रम संचालन ।

क)	अवधि साल	बालश्रमिकको संख्या	घटेको परिवार तथा पुनस्थापना भएको संख्या
	२०५७ साल राष्ट्रिय श्रम प्रतिष्ठान	६५००	
	२०६७ सालको सर्वेक्षण	२७८१	३७१९
	२०७० सालको सर्वेक्षण	११२२	१६५९
	२०७१ देखि २०७३ साल बालमैत्री नगर घोषणा अवधिमा	५५२	६०७जना परिवार पुनस्थापना
	२०७४-२०७५ सालमा नया २ वडा समेत थपिएको र सर्वेक्षण नभएकोले अगाडीको संख्यामा परिवार पुनस्थापना भएको संख्या घटाएर आएको संख्या मात्र उल्लेख गरीएको हो ।	२८६	२६६जना परिवार पुनस्थापना
	२०७६/२०७८ साल (२०७७ र २०७८ मा २ साल कोभिडको कारण बालश्रम उद्धार अभियान प्रभावकारी नभएको)	सर्वेक्षण भएको छैन	३९ जना परिवार पुनस्थापना

ख) बालश्रम मुक्त घर अभियान

क्र.सं.	विवरण	घरधुरी संख्या
१	वडा नं. ११ को २७ टोल संगठनका घरहरूको घर नम्बर सहितको बालश्रम मुक्त घर लेखिएको स्टीकर बोर्ड टासिएको	२२३०

२ बालविवाह नियन्त्रण

क्र.सं.	अवधि साल	बालविवाह संख्या	बालविवाह रोकिएको
	२०६९ सालमा	५२	
	२०७० सालमा	२२	
	२०७१ सालमा	१५	
	२०७२ सालमा	८	
	२०७३ देखि २०७४ सम्म सर्वेक्षण नभएको		

क्र.सं.	अवधि साल	बालविवाह संख्या	बालविवाह रोकिएको
	२०७५ सालमा २ वटा नया वडा समेत	१९ जना	६
	२०७६/२०७८ सालमा सर्वेक्षण नभएको (सूचना प्राप्त हुना साथ जिल्ला प्रहरी र सिविन संग सहकार्य गरेर रोक्ने कार्य भएको		८

३. श्रमबाट उद्धार गरिएका बालबालिकाहरुलाई संरक्षणको लागि परामर्श सहितको अल्पकालिन आवास व्यवस्थापन सिविन वाल हेल्पलाईन संगको सहकार्यमा भएको ।

४. बालश्रम प्रयोग गर्ने रोजगार दाताहोटल तथा व्यवसायहरुलाई नविकरण रोक्का गरिएको ।

५. बालश्रम, बालविवाह विरुद्धका स्टीकर, पर्चाहरु विभिन्न अभियान संचालन गरी वितरण तथा टांस गर्ने कार्यहरु नियमित भएको ।

६. नगर तथा वडा बालक्लव संजाल र विद्यालय बालक्लवहरुको लागि क्षमता विकास तालिमहरु संचालन गरेको । (नेतृत्व विकास, सृजनात्मक सोचाई, मनोसामाजिक विमर्श, बोल्ने सीप, बाल अधिकार संरक्षण र बालक्लव संचालन सीप, बालभेला, बालमैत्री स्थानीय शासन, समावेशी बालक्लव व्यवस्थापन, बालक्लवको भूमिका आदि विषयमा)

७. बाल भेला र बालमैत्री योजना तर्जुमा प्रकृत्यालाई एकरूपता कायम गर्न यस महानगरमा भएको नगर बाल भेलाको सम्पूर्ण प्रकृत्याहरु भिडियो छयांकन गरी मिरेस्ट नेपाल संस्थाबाट डकून्मेन्ट्री तयार गरिएको र यो भिडियो बालभेला प्रकृत्यामा ठुलो मद्दत पूगेको ।

८. बालक्लव र सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिवृद्धीको लागि समय समयमा अध्ययन अवलोकन भ्रमणको प्रवन्ध भएको ।

९ राष्ट्रिय बालदिवस कार्यक्रम विभिन्न कार्यक्रम गरी सम्पन्न गरिएको

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा योजना	विवरण
१	बालबालिका संग मेयर अन्तर सम्वाद , छयांकन र प्रसारण	१ पटक न्यूज २४ बाट प्रशरण
२	उत्कृष्ट वडा बालक्लवलाई पूरस्कार र प्रमाण पत्र वितरण	२ पटक
३	सवै वडा बालक्लवलाई साउण्ड बक्स वितरण भएको	१९ वडा लाई
४	पूर्वाञ्चल बालसेवा आश्रमलाई शैक्षिक सामाग्री तथा खाद्य सामाग्री सहयोग	३पटक
५	वैज्ञानिक संग बालबालिका (महावीर पून संग सम्वाद)	१ पटक
६	बालश्रम तथा बालविवाह विरुद्ध सचेतना ५याली, अन्तरकृत्या, सांस्कृतिक नृत्य तथा गायन प्रतियोगिता संचालन	पटकपटक

१० नगर तथा वडा बालक्लव संजालबाट संचालित कार्यक्रमहरु

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा योजना	विवरण
१	BMC Child Friendly Quiz कार्यक्रम संचालन	१ पटक, १९ वडाका विद्यालय
२	चित्रकला प्रतियोगिता प्रत्येक विद्यालयबाट सहभागी गराएर	१ पटक ५२ सहभागी २ चरणमा

क्र.सं.	कार्यक्रमतथा योजना	विवरण
३	वक्तृत्वकला प्रतियोगिता १९ वडा बालक्लवबाट	१ पटक १९ जनाको प्रतिनिधित्व
४	सुरक्षितमहिनावारी व्यवस्थापन सचेतना सिविर संचालन अभिमूखिकरण सहित सेनिटरी प्याड समेत वितरण भएको	३ ठाउमा (वडा नं. १८, १९ र आदर्श विद्यालयमा) १।१ दिन
५	सुरक्षित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धि वृत्त चित्र तयार गरेको	१ पटकनगर संजालले
६	कोभिडको परिचय र यसबाट बच्ने उपायहरू सहितको सन्देशमुलक कार्टून भिडियो तयार गरी प्रशारण गरेको ।	कोरोना अवधिभर नगर संजालले
७	विराटनगरमहानगरको बालक्लवको इतिहास ,बालक्लवको विकास, बालमैत्री गतिविधि र बालक्लवले गरेका कामहरू समेटिएको वृत्त चित्र तयार गरी सार्वजनिक गरेको	नगर संजालले बाल दिवसको अवसरमा सार्वजनिक गरेको ।
८	वडा स्तरमा बालविवाह बालश्रम विरुद्धका झ्याली, डेंगू सम्बन्धी सचेतना, हाजिरी जवाफ, चित्रकला प्रतियोगिता र विज्ञान प्रदर्शनी, नृत्य तथा गायन प्रतिस्पर्धा, टोल सरसफाई कार्यक्रम, वक्तृत्वकला, आखा परिक्षण सिविर, गरीव परिवारका बालबालिकाहरूलाई स्टेसनरी वितरण ,बालक्लवको भूमिका बारे सरोकारवाला बीच अन्तरकृया , प्रावि स्तरीय स्पेलीङ प्रतियोगिता , गूणस्तरीय शिक्षा सम्बन्धि अन्तरकृया र लागु पदार्थ दूष्यसन विरुद्धको झ्याली, आदी संचालन भएका र वडा बालक्लवले संचालन गरेका कार्यक्रमहरूमा नगर संजालको समेत संलग्नता रहने गरेको ।	

११. कोभिड १९को समयमा बालबालिकाहरू प्रति सरोकारवाला निकाय, अभिभावक, विद्यालयहरूले निभाउनु पर्ने भूमिकाको बारेमा संचार माध्यमबाट सुचना सन्देश प्रशारण गरेको ।

१२. लकडाउन र कोभिड प्रभावित गरिव परिवार र तिनका बालबालिकाहरूको अवस्था पहिचान गरी सिविन नेपाल संगको समन्वय र सहकार्यमा खाध्यान्न सामाग्री मास्क र सेनिटाईजरहरू वितरण गर्ने कार्य भएको ।

१३. स्थानीय संचार माध्यम, एफ.एम. र अनलाईनहरूसँग सहकार्य गरी बालअधिकार संरक्षण र बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक सुचना र सन्देश प्रसारण एवं साप्ताहिक कार्यक्रमहरू समेत संचालन भएको ।

७.१.२ महिला लक्षित कार्यहरु

क्र.सं.	कार्यक्रम विवरण	विवरण
१	लैंगिक हिंसा निवारण कोष संचालन कार्यविधि २०७८ स्वीकृत भएको	
२	महिला जनप्रतिनिधिहरुको लागि समय सापेक्ष ऐन कानून कार्यविधि, नेतृत्व विकास तथा क्षमता विकास सम्बन्धि अभिमूखिकरण तालिम संचालन	
३	महिला लक्षित विभिन्न सचेतनामुलक क्षमता अभिवृद्धी कार्यक्रम (घरेलू हिंसा, महिला अधिकार, नेतृत्व विकास, दाईजो, बालविवाह, वहुविवाह, अपराध संहिता ऐन, घटना दर्ता, प्रजनन स्वास्थ्य, लगायतका विभिन्न सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु)	
४	अन्तराष्ट्रिय महिला दिवस ८ मार्च प्रत्येक वर्ष सबै सरोकारवालाहरु सहितको संलग्नतामा विभिन्न कार्यक्रमहरु गरी मनाएको । अन्तरकृया, अन्तर सम्वाद, प्रभातफेरी, झ्याली, झांकि प्रदर्शनी, सडक दौड, विभिन्न प्रतियोगिता, रक्तदान, दीप प्रज्वलन आदी ।	
५	न्यायिक समितिको काम र अधिकार क्षेत्र बारेमा समितिका सदस्यहरु, वडाअध्यक्षहरु, सचिवहरु, मेल मिलापकर्ता र सरोकारवाला महाशाखा तथा शाखाको समेत सहभागीतामा क्षमता अभिवृद्धिको लागि अभिमूखिकरण तालिम संचालन ।	
६	महानगरका सम्पूर्ण जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि महिला अधिकार संरक्षण, अपराध संहिता ऐन, योजना तर्जुमा प्रकृया, नागरिकता सिफारिस प्रकृया, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, स्थानीय सरकारसँग समबन्धित कानुनी प्रवधानहरुको बारेमा अभिमूखिकरण संचालन भएको	
७	लैंगिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्य योजना संचालन ।	

आ.व. २०७८।७९ बाट यूनएफपीए, आईपास, र सीएमसीसँग को सहकार्यमा महानगरका ५ वडा वडाबाट प्रारम्भ भएको यो परियोजनामा ८ जना जनशक्ती परिचालन गरी हिसामा परेका प्रभावित व्यक्तिहरुलाई निशल्क परामर्श तथा उपचार सेवा उपलब्ध गराउदै आएको छ । हाल सम्मको प्रगति विवरण :

वडा नं.	प्रभावित संख्या (घरभेट एवं परामर्श सेवा प्राप्त गर्ने)				ओ.सि.एम.सि उपचार सेवा	प्रहरीमा पठाएको	न्यायिक समितिमा पेश
	महिला	पुरुष	बालबालिका	जम्मा			
१	२४	३	०	२७	७	३	०
६	२७	१	०	२८	१	३	०
१२	२६	७	१	३४	८	७	२
१४	२३	३	०	२६	२	३	१
१५	२२	४	०	२६	४	४	३
जम्मा	१२२	१८	१	१४१	२२	२०	६

विराटनगर महानगरपालिकाको
लैंगिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण परिक्षण २०७८

१ नीति कानून :	५० प्रतिशत
२ संस्थागत व्यवस्था :	४० प्रतिशत
३ मानव संसाधन :	६० प्रतिशत
४ सेवा प्रवाह :	४८ प्रतिशत
५ सुशासन तथा उत्तरदायी जम्मा औषत	७३ प्रतिशत ५४ प्रतिशत

७.१.३ अपाङ्गता सम्बन्धी

१. अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण

विराटनगर महानगरपालिकाले महानगरपालिका क्षेत्र भित्रका अपाङ्गहरूको पहिचान तथा परिचय पत्र वितरण का लागि महानगरपालिकाले जारी गरेको “अपाङ्गता भएका व्यक्ति परिचय पत्र वितरण कार्यविधि २०७५” बमोजिम २०७९ असार मसान्त सम्म मा देहाएका अनुसार वितरण गरियो ।

सि.नं.	कार्डको प्रकार	कूल विवरण संख्या
१	पूर्ण अशक्त (रातो)	३३८
२	अति अशक्त (निलो)	६१४
३	मध्यम (पहेलो)	२४६
४	सामान्य (सेतो)	६३
	कूल जम्मा	१२६१

२ सहायक सामाग्री वितरण विवरण

सि.नं.	सहायक सामाग्री विवरण	संख्या
१	कृतिम जुत्ता	७ जोर
२	वाकर	३ थान
३	हिलचियर	२३ थान
४	ट्राई साईकल	४ थान
५	टवाईलेट चियर	४ थान
६	विपेश कुर्सि	१ थान

७.२ गैहसरकारी संस्था समन्वय तथा सामुदायिक परिचालन

यस शाखाले विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्रभित्र महानगरपालिकाको आन्तरिक श्रोत तथा अन्तराष्ट्रिय/राष्ट्रिय गैर सरकारी सस्थाहरूसंगको साझेदारीमा महानगरपालिकामा सुचिकृत सहित पुर्व सहमतिलिई गरिवि निवारण, सीप तथा आय आर्जन मूलक तालिम, क्षमता विकास तथा सशक्तिकरण कार्यक्रम, अति विपन्न सुकुम्बासि परिवारहरूको समग्र विकासका दीर्घकालिन कार्यक्रम, महानगर आवास कार्यक्रम अन्तर्गत सुकुम्बासि परिवारहरूलाई एकिकृत वस्ति विकास तथा व्यवस्थापन गर्न महानगर आवास कार्यविधि-२०७५ तयार गरी

कार्यान्वयन गरिएको साथै सडक आश्रीत मानव, जेष्ठ नागरिक तथा बाल आश्रम, जेष्ठ नागरिक दिवासेवा कार्यक्रम लगायतका कार्यक्रमहरू महानगरपालिका आफै तथा साझेदारीमा कार्यान्वयन भैरहेको छ ।

प्रजातन्त्र सेनानी सम्मान कार्यविधि—२०७५ प्रकाशन गरी २००७ सालको प्रजातन्त्र प्राप्तिका लागि योगदान पुर्याउनुहुने व्यक्तिहरूलाई सम्मान स्वरूप मासिक भत्ता, नगरका सर्वभन्दा होचो व्यक्तिलाई मासिक प्रोत्साहन भत्ता, भाषा, कला, साहित्य आदी क्षेत्रमा विविध कार्यक्रम, विराटनगरको एतिहासिक तथा पुरातात्विक सम्प्रदा, घटना, मठ मन्दिर, चिनारी, दस्तावेज आदी विषयलाई समेटि एतिहासिक विराटनगर नामक किताव प्रकाशन गरिएको, गैर सकारी सस्थाहरूको क्षमता विकास, महानगर स्तरिय गैर सकारी संस्था पाश्चित्र निर्माण, भाषा विदको स्मृति ग्रन्थ प्रकाशन, एतिहासिक धार्मिक स्थलहरूको खोजि तथा सो को अध्ययन एवं गुरु योजना तयारी आदि कार्य भैरहेकोछ ।

महानगरपालिकाको घरधुरिको बस्तु अवस्था, महानगरपालिकाको समग्र विकासमा समुदाय परिचालन, पारिवारि बचत तथा ऋण परिचालन अन्तर्गत एक वडा एक सहकारी गठन तथा व्यवस्थापन गर्न महानगरपालिकाको सबै घरधुरी समेटेर वडाभित्र टोल विकास संस्था, प्रत्येक एक वडामा संयुक्त टोल वडा समन्वय समिति सहित नगर स्तरिय संयुक्त टोल नगर समन्वय समिति गठन, संचालन आदिका लागि टोल विकास सस्था संचालन सम्बन्धि निर्देशिका निर्माण गरी सो बमोजिम कार्यान्वयनमा रहेको ।

महानगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका आदिवासी जनताजी, दलित, पिछडाबर्ग, मधेशि, अल्पसंख्यक, लोपोन्मुख जातजातिहरूको अभिलेख, बृहत्तर विकासका लागि भाषा, कला, साहित्य, भेषभुषा, रहनसहन आदीको संरक्षण तथा जगेडा आदी कार्यान्वयनमा रहेको ।

बैदेशिक रोजगारिलाई मर्यादित र व्यवस्थित गर्न यस शाखाबाट सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम संचालन गरी जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा आप्रवासि श्रोत केन्द्र (सुचना केन्द्र) स्थापना गरी सेवा प्रदान गरिरहेको छौ भने मनोसामाजिक कार्य, वित्तिय साक्षरता, कानुनि परामर्श, सामाजिक परिचालन आदी कार्य समेत भैरहेको ।

महानगरपालिकामा आउने सेवाग्राहि मध्ये बहिरा व्यक्तिहरूलाई सहज सेवा प्रवाह गर्न विराटनगर महानगरपालिकामा विगत लामो समयदेखि संचालनमा रहेको विराट बहिरा संघसँग को साझेदारीमा सांकेतिक भाषा सम्बन्धि तालिम प्राप्त व्यक्ति परिचालन गरि सेवा प्रदान गरिएको ।

माथिका गतिविधिहरू अन्तर्गत आ.व. २०७९ असार मसान्त सम्ममा भए गरेको कामको तथ्यांकगत विवरण:

- १०३ वटा अन्तराष्ट्रिय/राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू सुचिकृत भएको ।
- अन्य दातृ सस्थाहरूको सहयोगमा यस विराटनगर क्षेत्रभित्र कार्य गर्ने गरी १३ वटा संस्थाहरूलाई सहमती दिएको ।
- ८३ गैर सकारी संस्थाहरूसंगको आर्थिक तथा प्राविधिक साझेदारीमा आय आर्जन, सीपमुलक तालीम, लैगिक हिंसा, सचेतना, क्षमता अभिवृद्धि लगायतका कार्यक्रमहरू संचालन भएको ।
- वडा नं. १९ मा ३२ आवास निर्माण गरि हस्तान्तरण भैसकेको र वडा नं. १२ मा १४५ अति विपन्न सुकुम्बासि परिवारहरूलाई महानगर आवास कार्यक्रम अन्तर्गत आवास निर्माण भैरहेको ।
- २००७ सालको प्रजातान्त्रिक आन्दोलनका ७ जना (शान्ता अधिकारी, गोपाल प्रसाद शर्मा, तोरेन्द्रमान सिंह प्रधान, शिवदत्त उपाध्याय, श्याम बहादुर सुब्बा लिम्बु, नारायण प्रसाद अर्याल, रमा प्रसाद रिजाल (स्वर्गबास) योद्धाहरूलाई सम्मान स्वरूप मासिक भत्ता वितरण ।
- विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्रभित्र बसोवास गर्ने सबै भन्दा होचो व्यक्ति मध्ये वडा नं. १९ का ३१ ईन्चिका व्यक्तिलाई मासिक पोषण भत्ता वितरण गर्ने गरेको ।

- सडक आश्रीत मानव रहित महानगरपालिका अन्तर्गत मानवसेवा आश्रमसँग को साझेदारीमा २०० व्यक्तिलाई आश्रममा संरक्षण गरिएको । महानगरपालिकाको अभिभावकत्वमा वडा नं. ६ मा भवन निर्माणको कार्य भैरहेको ।
- २ बृद्धाश्रम तथा १ बाल आश्रममा आश्रमसँग को साझेदारीमा सेवा प्रवाह गरिरहेको ।
- नगर क्षेत्रभित्र ७ वटा केन्द्र मार्फत दिवा सेवा संचालनमा रहेको ।
- एतिहासिक विराटनगर नामक किताब प्रकाशन ।
- नेपाली वाङ्मय जगतका शिखरपुरुष नेपाली भाषाका पाणिनि, प्राध्यापक, भाषा साहित्यका लागि मदन पुरस्कार प्राप्त श्रद्धेय वालकृष्ण पोखरेलको स्मृतिग्रन्थ प्रकाशन गरिएको ।
- महानगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका गैर सरकारी सस्थाहरुको अभिलेखिकरण सहित पाश्चचित्र प्रकाशन ।
- बैदेशिक रोजगारिलाइ मर्यादित तथा व्यवस्थित गर्न संचालित सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम अन्तर्गत प्रदान गरिएका सेवाहरु ।
 - श्रोत केन्द्र (सुचना केन्द्र) बाट ४६५१ जनालाई सेवा प्रदान गरिरहे ।
 - मनोसामाजिक परामर्शमा १०१ जना,
 - वित्तिय साक्षरता अन्तर्गत सहभागि छनौट संख्या १०१, समुह गठन ४, कक्षा संचालन ९६ पटक, नयां व्यवसाय संचालन ७, कागजपत्र राखेको संख्या ९५ र आम्दानि खर्चको रेकर्ड ९५ जना ।
 - न्यायमा पहुंच ११० जना ।
 - बैदेशिक रोजगारीमा जाने १६ जनालाई तालिम,
 - बैदेशिक रोजगारिमा लग्ने भनी ठगिमा परेका व्यक्तिहरुको ३,११,१४,०००।०० क्षतिपुर्ति वापतको रकम फिर्ति ।
 - रिटर्नि स्वयंसेवक परिचालन तर्फ ४,४४९ व्यक्तिले सुचना पाएको,
 - समुदाय अभिमुखिकरण कार्यक्रमबाट १५ जना र गहन अभिमुखिकरण कार्यक्रमबाट १० जना
- महानगरपालिका कार्यालय तथा नगर भित्रका अन्य कार्यालयहरुमा बहिरा सेवा ग्राहिका लागि एकजना सांकेतिक भाष विद्लाई परिचालन गरिएको ।
- अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनरस्थापन कार्यक्रम अन्तर्गत प्रदेश सरकार प्रदेश नं. १, करुणा फाउण्डेशन नेपाल समेतको साझेदारीमा महानगरपालिका क्षेत्रभित्र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको वडागत केन्द्र स्थापना गरी रोकथाम तथा उपचारका सवग्र क्षेत्रमा कार्य गरिरहेको ।

शाखावाट राजपत्रमा प्रकाशन गरिएका अभिलेखहरु:

- प्रजातन्त्र सेनानी सम्मान कार्यविधि—२०७५
- महानगर आवास कार्यविधि—२०७५
- महानगर आवास कार्यक्रम नमूना बस्ति विकास निर्माण निर्देशिका—२०७८

➤ सार्वजनिक—निजी साझेदारी ऐन—२०७८

वडा नं. १९ मा निर्मित सुकुम्वासि परिवारका लागि ३२ घर हस्तान्तरण भैसकेको

वडा नं. १२ मा निर्मित सुकुम्वासि परिवारका लागि १४५ घर, निर्माणाधिन

७.३ पञ्जीकरण तथा सामाजिक सुरक्षा

पृष्ठभूमि

राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ (पहिलो संशोधन २०७८) अनुसार व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने प्रावधान रहेको छ । भत्ता वितरण कार्यलाई सरल र पारदर्शी बनाउन अनलाइन प्रविधि र बैंकिङ्ग प्रणालीमार्फत वितरण गर्न विधुतीय माध्यमबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण रणनीति २०७६ लागू भई सोही अनुसार भत्ता वितरण कार्य अघि बढिरहेको छ । सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ ले सम्पूर्ण लाभग्राहीहरूको विवरण MIS Online मा प्रविष्ट गर्नुपर्ने, कानुनबमोजिम नाम दर्ता, लगतकट्टा र नविकरण गर्नुपर्ने प्रावधान व्यवस्था गरेको छ ।

कार्यक्रमको उद्देश्य

- १) व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी, आधुनिक प्रविधिमा आधारित र जनताको पहुँच तथा सहभागिता सुनिश्चित गर्नु ।
- २) घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यलाई विधुतीय माध्यममा आधारित बनाई भत्ता वितरण प्रणालीलाई पारदर्शी तुल्याई लाभग्राहीको पहुँच विस्तार गर्नु ।
- ४) नेपाल सरकारले लिएको डिजिटल नेपालको परिकल्पना अनुरूप हस्तलिखित घटना दर्ताका प्रमाणपत्रलाई Digitization गर्नु,

चालु आ.व. २०७८।०७९ को प्रगति वितरण

- अपाङ्गआ.व.२०७८।०७९ सम्म राज्यबाट दोहोरो सुविधा लिईरहेका ३२ जना लाभग्राहीहरूको नाम सामाजिक सुरक्षा भत्ता अभिलेखबाट हटाइएको, हालसम्म ३२९ जना दोहोरो सुविधा पाइरहेका लाभग्राहीहरूको विवरण हटाइएको । दोहोरो दर्ताका कारण ६३ जनाको नाम अभिलेखबाट हटाइएको । भत्ता पाइरहेका लाभग्राहीहरूमध्ये ३१२ जना लाभग्राहीको नाम मृत्युका कारण हटाइएको ।
- अपाङ्गमिति २०७८।०९।११ गतेका दिन राष्ट्रिय परिचय पत्र तथा पञ्जीकरण विभाग, काठमाण्डौं र विराटनगर महानगरपालिकाको संयुक्त आयोजनामा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धित प्रदेशस्तरीय सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको ।
- अपाङ्गसामाजिक सुरक्षा भत्ता पाइरहेका लाभग्राहीको मृत्युपश्चात पनि निजको संरक्षकबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता बुझिरहेका पाइएकोले, मृत्युपश्चात बढी भुक्तानी लिएको रु.३४,८८०।०० निजबाट असुलउपर गराइएको ।
- अपाङ्गसामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता शिविर सम्पन्न गरियो ।

घटना दर्ताका किसिम	घटना संख्या
जन्म	२०५४
मृत्यु	६३
विवाह	५१४
सम्बन्ध विच्छेद	३
बसाइसराइ	५४
सामाजिक सुरक्षा भत्ता नयाँ नाम दर्ता	४९
जम्मा	२७३७

- अपाङ्गआ.व. २०७८।०७९ को अन्त्य सम्ममा १३,९२४ जना व्यक्तिहरूले सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गरेको ।
- अपाङ्गआ.व. २०७३।०७४ देखि २०७८।०७९ सम्म ५ वर्षको अवधिमा जन्म: २०७५४, मृत्यु: ६२७७, सम्बन्धविच्छेद: २७३, विवाह: ११२७७, बसाइसरी आउने संख्या: १७११८, बसाइसरी जाने संख्या: १२६७३ वटा व्यक्तिगत घटना दर्ता भएको ।

बेरुजु सम्बन्धमा

आर्थिक वर्ष	बेरुजु शिर्षक	बेरुजु रकम	फछ्र्यौट	बाँकी	कैफियत
२०७६।७७	दोहोरो जम्मा, अयोग्य व्यक्तिलाई भत्ता वितरण तथा मृत्यु पश्चात बढी भुक्तानी	६८६८०८८०	६०१०८३००	८५७२५८०	
२०७८।७९	मृत्यु पश्चात बढी भुक्तानी	१६०९१००	१६०९१००	०	मृत्यु मितिसम्मको भुक्तानीका लागि प्राप्त निवेदनमा मृत्युपश्चात बढी रकम भुक्तानी नभएको

आर्थिक वर्ष	बेरुजु शिर्षक	बेरुजु रकम	फछ्र्यौट	बाँकी	कैफियत
	दोहोरो रकम जम्मा	४५८८००	४३५२००	२३६००	दोहोरो रकम जम्मा भएको भनि जनाइएपनि अधिकांशको दोहोरो जम्मा नभएको

बेरुजुका कारणहरु

१. वर्षान्तको अन्त्यमा बैंकले समयमै लाभग्राहीको खातामा रकम जम्मा नगरेको ।
२. भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको मृत्यु भएपश्चात समयमै घटना घटेको सूचना दिने कर्तव्य भएका व्यक्तिले सूचना नदिनु, जसका कारण लाभग्राहीको मृत्यु पश्चातपनि सामाजिक सुरक्षा अभिलेखमा त्यस्ता व्यक्तिको विवरण सक्रिय भई भत्ता बैंक खातामा जम्मा हुनु ।

कार्यक्रमका उपलब्धिहरु

१. VERSP-MIS प्रणालीमा विवरण अध्यावधिक गर्न छुटेका व्यक्तिहरुको विवरण अध्यावधिक गरिएको ।
२. राज्यद्वारा उपलब्ध गराउदै आएको सामाजिक सुरक्षा भत्ता यथार्थपरक ढंगले तोकिएको समयमा सहज तरिकाले विधुतीय माध्यमबाट वितरण भएको ।
३. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रणाली VERSP-MIS संचालन गर्न सक्षम भएको ।
४. व्यक्तिगत घटना तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी उठेका गुनासोहरुको अनलाइन प्रणालीमा दर्ता गर्न सुरु भएको ।
५. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता शिविर कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।
६. नेपाल सरकार राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पंजिकरण विभागको दिर्घकालिन योजनामा सहयोग पुगेको ।

कामको सिलसिलामा भएका चुनौती तथा समस्याहरु

१. सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी सम्बन्धित वडाका काम गर्ने व्यक्तिलाई बेला बेलामा पुनर्ताजगि अभिमुखिकरण कार्यक्रम गराई सक्षम बनाएपनि सिकेका कुराहरुलाई व्यवहारिकतामा नगर्नु ।
२. व्यक्तिगत घटना दर्ता किताबका हस्तलिखित प्रमाणहरु Digitization नहुनु, जसका कारण अझैपनि हस्तलिखित प्रतिलिपि जारी हुनु, जसका कारण एउटै व्यक्तिको दोहोरो घटना हुने सम्भावना हुनु ।
३. वडा कार्यालयसँग कामको सिलसिलामा भए गरेका समस्याहरु समाधानका लागि दैनिक सम्पर्क गर्नुपर्ने हुनाले संचारका लागि टेलिफोनको व्यवस्था नहुनु ।

द. वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

द.१ विपद व्यवस्थापन

विपद व्यवस्थापनका लागि महानगरमा तपसिलका कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था कार्यान्वयनमा रहेको छ ।

- विपद व्यवस्थापन ऐन, २०७५
- स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना, २०७५
- विपद जोखिम न्युनिकरण नीति, २०७६
- विपद जोखिम न्युनिकरण रणनीतिक कार्ययोजना, २०७६
- विपद व्यवस्थापन कोष २०७५
- विपद व्यवस्थापन कोष संचालन निर्देशिका, २०७६
- विपद पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७७
- स्थानीय आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्र (LEOC), २०७७
- BIPAD पोर्टलको प्रयोग तथा सुचना सम्प्रेषण ।
- कोभिड, बाढी डुवान तथा आगलागी पिडितहरूलाई राहत वितरण ।

सि.नं.	प्रकोप विवरण	प्रभावित घरपरिवार	राहत रकम	कैफियत
१	आगलागी	२४	१,४५,०००	
२	बाढी तथा डुवान	७६८५	२१,२१,२५०	
३	कोभिड १९	२९७५०	१,५२,५७,०००	
	जम्मा:	३७४५९	१,७५,२३,२५०	

- शीतलहरबाट प्रभावितहरूलाई वडास्तरमा ५० क्वीन्टल दाउरा वितरण ।
- वडा नं.१९ मा स्थानीय २५जना स्वयंसेवक दस्ता गठन गरी बाढी प्रकोप उद्धार अभ्यास गराईएको ।
- बहुप्रकोपको संकटासन्नता तथा क्षमताको लेखाजोखा कार्य सम्पन्न ।
- शैक्षिक पाठ्यक्रममा विपद जोखिमको विषय समावेशीकरण कार्य सम्पन्न भएको ।
- विपद पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम सम्पन्न ।
- विपद व्यवस्थापन कोषमा रु.७७,६४,००० रकम जम्मा गर्ने कार्य सम्पन्न ।
- कोभिड महामारी अतिविपन्न परिवारलाई नगद हस्तान्तरण कार्य सम्पन्न ।

सि.नं.	प्रकोप विवरण	प्रभावित घरपरिवार	राहत रकम	कैफियत
१	कोभिड प्रभावित	१४८४	१,४८,४०,०००	

- स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशील योजना अद्यावधिक, २०७८
- बाढी तथा डुवान प्रभावितलाई राहत उद्धारका लागि विपद व्यवस्थापन सम्पर्क व्यक्तिको संयोजनमा योजना, जिन्सी, सरसफाई, स्वास्थ्य, शिक्षा, सुरक्षा तथा सामुदायिक शाखाबाट प्रतिनिधित्व हुनेगरी Rapid Response Team गठन तथा परिचालन ।

वार्षिक बजेट तथा खर्चको प्रगती

क्र.सं.	आ.ब.	बजेट	खर्च	प्रगति प्रतिशत	कैफियत
१.	२०७४।०७५	५००००००	२२२२२९५	४४।४५	
२.	२०७५।०७६	४९०००००	४९६५९९८	८५।०२	

क्र.स.	आ.ब.	बजेट	खर्च	प्रगति प्रतिशत	कैफियत
३.	२०७६।०७७	५४५००००	४४९८२९९	८१।०७	
४.	२०७७।०७८	७५७००००	३४०९९६७	४५।०४	
५.	२०७८।०७९	५०८९००००	२३४८९३०९	४६.९३	

विराटनगर महानगरपालिकाको विपद् व्यवस्थापन (बाढी) रेस्पोन्स टिम

१. सहकार्य समन्वय —

क. संयोजक: राजेन्द्र प्रधान, ९८४२०३००९९

ख. सह-संयोजक: पुनम दाहाल, ९८५२०२२७२९

२. खाद्य व्यवस्थापन — रामहरी कोइराला, ९८४२०२८७८७

३. बसोबास (सेल्टर) व्यवस्थापन — दुर्गा प्रसाद खतिवडा, ९८४२४२९५५८

४. सुरक्षा व्यवस्थापन — राजन पौडेल, ९८४२०५८९३६

५. स्वास्थ्य, पोषण औषधी तथा स्वच्छता — रमेश कार्की, ९८४२०२३६७९

६. सरसफाई, विपद् व्यवस्थापन — हिरा यादव, ९८४२०४३४६०

७. पूर्वाधार व्यवस्थापन — गोपाल पोखरेल, ९८४२०२९२२९

८. प्रशासनिक व्यवस्थापन — अर्जुन थपलिया, ९८५२०३००९०

९. सञ्चार व्यवस्थापन — मिन कुमार नवोदित, ९८५२०५९९७७

स्थानीय विपद् व्यवस्थापनमा महानगरपालिकामा उपलब्ध नगर प्रहरी तथा स्वास्थ्यकर्मीहरूको सहभागिता ।

सि.नं.	तत्काल उपलब्ध जनशक्ति	संख्या	कैफियत
१	नगर प्रहरी	२७	
२	स्वास्थ्यकर्मी	१०३	
३	फायरम्यान	१३	

स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्रमा उद्धार सामग्री व्यवस्थापन ।

सि.नं	सामानको विवरण	संख्या
१	मेधाफोन	२ " "
२	साउण्ड बक्स	१ " "
३	स्टेचर	२ " "
४	FIRE EXTINGUISHER	१ " " न.पा. लिएको
५	प्लास्टिक कुर्सी	१० ओटा
६	प्लास्टिक को बाल्टीन	७ " "
७	" " जग	७ " "
८	" " डस्वीन बकेट	२ " "
९	" " हेलमेट सेतो	७ " "
१०	नोट डाईरी	७ " "
११	टर्च लाईट	३ " "
१२	LAZER स्प्रे	३ " "

सि.नं	सामानको बिबरण	संख्या
१३	हतौडा	३ " "
१४	पिक	३ " "
१५	साबेल	३ " "
१६	बन्चरो	३ " "
१७	कोदालो	३ " "
१८	टिनको बाक्स (सानो)	२ " "
१९	वाटर प्रुब लाईफ ज्याकेट	७ " "(बेसाबुत)
२०	पंजा	७ " "
२१	टिनको ठुलो बाक्स	१ " "
२२	सेतो प्लास्टीक	१० मिटर
२३	सिद्धी	१ प्याकेट ७ ओटा
२४	नाइलन डोरी	३ रोल
२५	माक्स	१ प्याकेट
२६	बेल्चा	१५ ओटा
२७	कोदालो	१५ ओटा
२८	स्टेचर	२ ओटा
२९	सेप्टी बेल्ड	८ सेट
३०	लाईफ गाड	३ ओटा
३१	टर्च लाईट	१२ ओटा
३२	नाइलन डोरी	२ रोल
३३	रवर्ट बोट	१ थान
३४	पप्प	१ थान
३५	पाईडल	४ थान
३६	लाईफ ज्याकेट	२७ थान
३७	उद्धार हेलमेट	३७ थान
३८	स्टेटिक डोरी	२०० मिटर
३९	डाईनामिक डोरी	२०० मिटर
४०	पोलिमाईड डोरी	२०० मिटर
४१	हारनेस सेट	५ वटा
४२	श्रो ब्याग	५ सेट
४३	क्याराविनर	१० वटा
४४	क्यानेडियन ग्लोब र पंजा	१० जोर
४५	स्टील टोईभएका गमबुट	१५ जोर
४६	रेनकोट	३२ सेट
४७	पानीबुट	३० जोर
४८	सिंगल पुल्ली	६ थान

सि.नं	सामानको बिबरण	संख्या
४९	एसेन्डर	१ थान
५०	डिसेन्डर	१ थान
५१	रोप ग्रयाप फल एरेष्टर	१ थान

स्थानीय आपतकालीन कार्यसंचालन केन्द्रमा रहेका संचालन सामग्रीहरू:

सि.नं.	संचार उपकरण को नाम	सेट सिरियल नं.	परिमाण
१	कम्प्युटर मोनिटर		१ थान
२	CPU		१ " "
३	प्रिन्टर		१ " "
४	मल्टीप्लक		१ " "
५	आई कम बेशसेट	०४००१२१५	१
६	ऐ.को एन्टेना		१
७	ऐ.को फिडर		१५ मि.
८	आई कम बेश ए.सी. कन्भटर		१
९	आई कम H/H सेट	०१००२२९९-१	१
१०	आई कम H/H चार्जर		१
११	आई कम H/H ब्याट्री		१

८.२ वातावरण तथा हरियाली प्रवर्द्धन

वातावरण शाखा अन्तरगत २०७४ साल देखि २०७९ सम्म गरिएका कार्यहरू

क्र.स.	कार्यक्रम	स्थान र सहकार्य
१	वृक्षारोपण २५०० वटा	कन्चनवारी केशलिया सडक, खार्जी , कोचाखाल, विहानी पथ, कामत चौक देखि दरैया सम्म , असोक चौक देखि विश्वकर्मा चौक , सोमवारे मार्ग , जतुवा चोक देखि कटकुपा सम्म , देवकोटा चौक एरिया सिंधिया किनार लगायत अन्य स्थानहरूमा डिभिजन वन कार्यालय, वातावरण तथा भुसंरक्षण विभाग र नगर वासीको सहकार्यमा
२	पार्क ब्यवस्थापन ३ वटा	राजवंशी चौक पश्चिम हरियाली पार्क, हृदयन्दपार्क, फाउन्टेन पार्क
३	विरुवा उत्पादनको लागि नर्सरी को स्थापना १ वटा	विराटनगर महानगरपालिका र डिभिजन वन कार्यालयको सहकार्यमा फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र वडा नं. १४ मा वार्षिकरूपमा एक वर्षे ५०,००० र बहुवर्षे २०००० उत्पादन गर्ने गरिएको
४	नगर सौन्दर्यकरण	वजार क्षेत्रमा सो प्लान्ट सहितको फूल र गमला राखि सौन्दर्यकरण गरिएको
५	वायु प्रदूषण मापन केन्द्रको स्थापना	वातावरण विभागको सहयोग र विराटनगर महानगरपालिकाको सहकार्यमा डिभिजन वन कार्यालयमा प्रदूषण मापन केन्द्रको डिक्स प्ले राखिएको ।
६	नवीकरणीय उर्जा प्रविधि	वायोग्यास निर्माण ६२ वटा, सुधारिएको चुलो ९५ वटा र ईण्डक्सन चुलो १४५ वटा सोलार ६० वटा नगरवासीहरूलाई वितरण गरिएको ।

क्र.स.	कार्यक्रम	स्थान र सहकार्य
७	आयोजनाहरूको सिफारीश तथा स्वीकृति	वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र नियमावली २०७७ बमोजिम पालिकालाई दिइएको अधिकार क्षेत्रमा रही कार्यविधि २०७७ स्वीकृत गराई प्रारम्भिक वातावरण अध्ययन ९६६० ६ वटा सिफारीश १ वटा स्वीकृत , वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन ९६६० ४ वटा सिफारीश र संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन ९६६० २ वटा स्वीकृत गरिएको
८	वातावरण संरक्षण सम्बन्धी तालिम	१ कम्पोष्ट मल बनाउने र सचेतना तालिम ११५० जना । २.कपडाको झोला बनाउने तालिम ३५ जना । ३. जलवायु अनुकुलन सम्बन्धी सचेतना २०० जना ४.वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रारूप, २०७० विषयमा ६० जना
९	विरुवा संरक्षण र धुलो न्यूनीकरण	नियमित रूपमा ४ जना माली खटाइ रोएको विरुवा संरक्षण जल मल हल्ने कार्य गरिनुको साथै हिउद महिनामा कच्ची तथा ग्रावेल सडकमा पानीको ट्यांकरबाट पानी हाली प्रदूषण न्यूनीकरण गर्ने गरिएको
१०	प्रदूषण नियन्त्रण	उद्योग कलकारखाना, होटल पसल, प्रतिष्ठान , अस्पताल, घर बाट हुने प्रदूषण न्यूनीकरण गर्न समिति गठन गरी नियमिति अनुगमन गरी १६५ वटा को समस्याको समाधान गरिनु को साथै रु.१५२०००। जरिवाना गरिएको
११	सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम	पराल तथा टालीको घर भएका गरिव परिवार पहिचान गरी सर्वे गरीएको ७१० जना मध्ये छनौटमा परेकाहरूलाई पहिलो किस्ता रु.३००००। का दरले ४७४ जना लाइ उपलब्ध गराएको

द.३ सरसफाई व्यवस्थापन

सि.नं.	कार्यक्रम	स्थान र सहकार्य
१.	नगरको फाहोरमैला व्यवस्थापन	वि.स.२०५३ साल देखि सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणा बमोजिम निजी क्षेत्रसंगको साझेदारीमा नगरको फोहोर व्यवस्थापन कार्य गर्दै आइरहेको छ । संस्थाकोनाम र समय अवधि १.वि.एम.सीसिल्ट -वि.स.२०५३ देखि २०६४ असार मसान्त सम्म २. सामाजिक सुधार तथा वातावरणीय विकास मञ्च -वि.स.२०६४ पौष देखि २०६७ असार मसान्त ३. स्वास्थ्य र शान्तिका लागि वातावरण नेपाल वि.स.२०६७ चैत्र देखि २०७२ फागुन मसान्त ४.वेष्ट मेनेजमेन्ट ग्रूप नेपाल प्रा.ली र जे.भी. वि.स.२०७३ बैशाख देखि २०७८ कार्तिक मसान्त ५.नेपाल फूलवारी वेष्ट श्री आर पोलुशन कन्ट्रोल सर्भिस, उत्तरी क्षेत्र (वडा नं.१,२,३,४,५,६ र १९) वि.स.२०७८ मंसिर १ देखि २०८३ कार्तिक मसान्त सम्म ।

सि.नं.	कार्यक्रम	स्थान र सहकार्य
		<p>६.स्वास्थ्य र शान्तिका लागि वातावरण नेपाल मध्य क्षेत्र -वडा नं. ६,७,८,९,१०,११ वि. स.२०७८ मंसिर १ देखि २०८३ कार्तिक मसान्त सम्म ।</p> <p>७. सगरमाथा मल्टी सर्भिस प्रा.ली दक्षिणीक्षेत्र (वडानं.१२,१३,१४,१५,१६,१७,१८) वि.स.२०७८ मंसिर १ देखि २०८३ कार्तिक मसान्त सम्म ।</p> <p>महानगरपालिकाको आफ्नो ल्याण्डफिल साइड नभएकोले नीजि क्षेत्रले आफै भाडामा लिइ व्यवस्थापन गर्दै आइरहेको ।</p>
२.	ल्याण्डफिल साइडको लागि जग्गा	साविक डंग्राहा र हात्तिमुडा गा.वि. स मा जम्मा २६— १०— १७ जग्गा खरिद गरेता पनि ल्याण्डफिल साइड विभिन्न अवरोधका कारण बन्न नसकेको । पुन विराटनगर महानगरपालिको वडा नं. १६ मा १०—१०—० जग्गा खरिद गरीएको ।
३.	मेशीनरी तथा जनशक्ति	महानगरपालिकासंग २ वटा स्काभेटर, २ वटा ट्रीपर संचालनमा रहेको र ३ वटा ट्रेक्टर वेष्ट मेनेज्मेन्ट ग्रुपलाई भाडामा दिईएको, ७६ जना सरसफाई कर्मचारी (प्रत्येक वडामा २ जनाका दरले ३७ जना, साझेदार संस्थासंग ३० जना, विश्रान्ति घाटमा १ जना, परोपकार घाटमा १ जना, विराटनगर बसपार्कमा १ जना र कार्यालयमा ६ जना)
४.	फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी भएको अध्ययन	कोरिया सरकार मातहत KEITI-Doha Engineering Co. Ltd मार्फत विराटनगरको फोहोरमैला व्यवस्थापन गुरुयोजना तर्जुमा कार्य सम्पन्न गरी प्रतिवेदन प्राप्त गरेको ।
५.	कम्पोष्ट वीन र डष्टवीन	४०० वटा कम्पोष्ट वीन वितरण र ११५० वटा डष्टवीन वितरण तथा सडक किनारमा राखिएको
६.	सचेतना कार्यक्रम	विभिन्न संघ संस्थाहरुको साझेदारीमा नगर सरसफाइ साप्ताहिक कार्यक्रम गर्दै आइरहेको
७.	अनुगमनको ब्यवस्था	नगरको सरसफाई अनुगमन कार्य वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा वढीमा ५ सदस्य रहने गरी समिति गठन भइ सो समितिले अनुगमन गर्ने गरेको ।

आ.ब. २०७४/७५ देखि २०७८/७९ सम्मको खर्च प्रगति

आ.ब.२०७८/०७९ को प्रगति प्रतिवेदन

क्र.स	बजेट शिर्षक	वित्तीय प्रगति		
		विनियोजित बजेट (संसोधन समेत)	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१	हरियाली प्रवर्धन कार्यक्रम मुनालपथ	५०००००	२४१८६०.६	४८.३७

क्र.स	बजेट शिर्षक	वित्तीय प्रगति		
		विनियोजित बजेट (संसोधन समेत)	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
२	फोहोरपानी प्रसोधन केन्द्रमा रहेको नर्सरीमा बिरुवा उत्पादन कार्यक्रम डिभिजन बन कार्यालयको साझेदारीमा	२०००००	२०००००	१००
३	वातावरण मैत्री स्थानीय शासन प्रवर्धन	२०००००	१०००००	५०
४	वातावरण प्रदूषण अनुगमन तथा निरिक्षण	१०००००	१०००००	१००
५	वातावरण सम्बन्धि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दिवस मनाउने	१०००००	१०००००	५०
६	फोहोरबाट कम्पोस्ट मल बनाउने	१०००००	२५०००	२५
७	वातावरणीय प्रदूषण नियन्त्रण	१०००००	१०००००	१००
८	रोपिएका बिरुवा संरक्षणका लागि माली व्यवस्थापन	२०००००	१८००००	२२.५
९	कोशी राजमार्गमा हरियाली प्रवर्धन	५०००००	०	०
	जम्मा	२००००००	१०४६८६०.६	५२.३४
	सरसफाई			
१०	नगर सफाई खर्च सम्झौता अनुसार	१४००००००	१०३९४२७०	७४.२५
११	नगर सरसफाई बिशेष नाला सफाई, सफाई सम्बन्धि औजार समेत	२००००००	७३९९०३	३७
१२	जम्मा	१६००००००	१११३४१७३	६९.५८

आ.ब. २०७७/०७८ को प्रतिवेदन

क्र.स	बजेट शिर्षक	वित्तीय प्रगति		
		विनियोजित बजेट (संसोधन समेत)	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१	महानगरीय हरियाली प्रवर्धन कार्यक्रम	४०००००	४०००००	१००
२	विभिन्न संस्थाको सहभागितामा बजारीक्षेत्रहरूमा सौन्दरिकरण	८०००००	८०००००	१००
३	विश्व वातावरण दिवश	५००००		०
४	बिरुवा संरक्षणका लागि माली व्यवस्थापन	६९००००	१८००००	२६

क्र.स	बजेट शिर्षक	वित्तीय प्रगति		
		विनियोजित बजेट (संसोधन समेत)	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
५	स्मृति बाटिका निर्माण	१४०००००		०
६	गार्डेन डिजाइन व्यवस्थापन कार्यक्रम	५०००००		०
७	गाडेनिगंको लागि चाहिने आवश्यक सामग्री खरीद तथा वितरण	२०००००		०
८	वडा नं. सात को हरियाली पार्क व्यवस्थापन	२५०००००		०
९	नेपाल वातावरण सेवा केन्द्रलाई सहयोग	१०००००		०
१०	खाली जग्गाहरुमा हरियाली प्रवर्धन	१००००००	१००००००	१००
११	कम्पोष्ट विन खरिद साझेदारीमा	४०००००		०
१२	फोहोरमैला व्यवस्थापनको बेसलाईन सर्भे	५०००००	१०००००	२०
१३	वडा नं १४ को नर्सरी व्यवस्थापन	२०००००	२०००००	१००
१४	कार्यालय र सडक किनारहरुमा गमला सहितको विरुवा तथा मल व्यवस्थापन	१५००००	५१५००	३४
	शसर्त अनुदान तर्फ			
१५	वायोग्यास जडान	२०००००	१२००००	६०
१६	सूधारीयको चुलो	१०००००	९९५००	१००
	जम्मा	९९९००००	२९५१०००	३२
	सरसफाई तर्फ			
१७	टोल सरसफाईका लागि जनशक्ति परिचालन	५५०००००	५५०००००	१००
१८	नगर सफाइ खर्च संझौता	१४५०००००	१४४९०८१४.३४	९९.९४
१९	विशेष नाला सरसफाइ	९०००००	८९५०७१	९९.४५
२०	फोहोरमैला व्यवस्थापनकालागि सुचना प्रकाशन माइकिग तथा प्रचार प्रसार र होडिंग बोर्ड	१०००००	१०५००	१०.५
२१	सरसफाइ सचेतना कार्यक्रम संचालन , टोल संगठ अभियान पुरस्कार तथा सामुदायिक सफाई डस्टवीन खरिद ५० प्रतिशत साझेदारी	२०००००	०	०
२२	सफाइ सम्बन्धी औजार तथा उपकरण	१००००००	७०७१३२	७०.७१
	कुल	२२२०००००	२१६०३५१७	९७

आ.व. २०७६/२०७७ मा गरिएका कार्यक्रमहरूको प्रगति प्रतिवेदन

क्र.स.	कार्यक्रम	वित्तीय प्रगति विनियोजित बजेट	साझेदारी	जम्मा	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
		न.पा.				
1	वृक्षारोपण कार्यक्रम	७४२९००। ०		७४२९००।०	७४२९००।०	१००
2	नर्सरी स्थापना र विरुवा उत्पादन	९२९९३५। ०	१०००००० ।०	९२९९३५।०	९२९९३५। ०	१००
3	वायेग्यास जडान	४९६०००। ०		४९६०००।०	४९६०००।०	१००
4	प्लाष्टिक झोला निषेधित अभियान	१०००००। ०	१३०००।०	११३०००।०	११३०००।०	१००
5	वातावरणीय सेवा केन्द्र	१०००००। ०		१०००००।०	१०००००।०	१००
6	गार्डेनिग डिजाइन तालिम कार्यक्रम	४४९९६६। ०		४४९९६६।०	४४९९६६।०	१००
7	सिमेन्टको विजुलीको पोलमा गमला राख्ने कार्य	१०००००। ०	१३५०००। ०	२३५०००।०	२३५०००।०	१००
8	वातावरणीय सचेतना तालिम	२०००००। ०		२०००००।०	२०००००।०	१००
9	वातावरणीय सचेतना सडक नाटक	१०००००। ०	२६०००।०	१२६०००।०	१५२०००।०	१००
10	स्मृति वाटिका	५०००००। ०		५०००००।०	५०००००।०	१००
11	सरसफाइ सचेतना	२५०००।०		२५०००।०	२५०००।०	१००
12	जलवायू परिवर्तन	१०००००। ०		१०००००।०	१०००००।०	१००
	जम्मा	३८३५००९। १०	११७४०००। १०	५००९००९।०	५००९००९। ०	१००
	सरसफाई					
13	नगरको सफाई तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन खर्च					

क्र.स.	कार्यक्रम	वित्तीय प्रगति विनियोजित बजेट	साझेदारी	जम्मा	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
		न.पा.				
13	टोल सरसफाई कार्यक्रम तथा जनशक्ति परिचालन	५००००० ०			५००००००	१००
14	बिसेस नाला सरसफाई	७५००००			७५००००	१००
15	सफाई सचेतना कार्यक्रम संचालन टोल संगताहन सफाई अभ्याँ पुरस्कार तथा सामुदायिक सफाई कार्यक्रम टोल महिला समूह सहकारी नगर साझेदारी ५० % डस्टविन	१५०००० ०	५०००००	२००००००	१४९१७९६	७४।५
15	सफाई सम्बन्धि औजार तथा उपकरण ठुलो साइजको प्लास्टिक कन्टेनर	१५०००० ०			१३६६८२९	९१।१ २
१४	नगर सफाई खर्च सम्झौता अनुसार	१४५००० ००			१४५०००० ०	१००
	जम्मा	२३७५०० ००			२३१०८६२ ५	९७।२ ९

आ.व २०७५/०७६ को कार्यक्रम

क्र.स	बजेट शिर्षक	वित्तीय प्रगति		
		विनियोजित बजेट (संसोधन समेत)	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१.	सडक किनारमा वृक्षारोपण	२००००००	४५३०००	२२.६५
२.	विश्व वातावाराब दिवस तथा राष्ट्रिय सरसफाई सप्ताह,पानी दिवस लगायका सचेतनामुलक कार्यक्रम मनाउने	५००००	५००००	१००
३.	फोहोरमैला व्यवस्थापन तालिम कम्पोस्ट विन	२०००००	२०००००	१००
४.	जालवायु परिवर्तन गोष्ठी कार्यक्रम	५००००	५००००	१००

क्र.स	बजेट शिर्षक	वित्तीय प्रगति		
		विनियोजित बजेट (संसोधन समेत)	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
५.	वातावरण सरसफाई बजार अनुगमन, निरीक्षण र सुपरिवेक्षण	१०००००	१०००००	१००
६.	प्लास्टिक झोला निषेधित गोष्ठी कार्यक्रम	१०००००	१०००००	१००
७.	वातावरण मैत्री स्थानीय शासन प्रारूप संचालन जनप्रतिनिधि र सरोकार संघ संस्थाहरुको लागी गोष्ठी सहितको सूचक तयार गर्ने समेत	१०००००	१०००००	१००
८.	कागजको थुंगा, झोला तथा कपडा झोला बनाउने सिपमुलक तालिम	१०००००	१०००००	१००
	जम्मा	२६०००००	११५३०००	४४.३४
	सरसफाई			
१.	सफाई सम्बन्धि औजार र उपकरण	२५००००	०	०
२.	डस्टविन खरिद	२५००००	०	०
३.	फोहोरको पुन प्रयोग, पुनचक्रण, मल बनाउने र सचेतना तालिम	२०००००	१९२१५९	९६.०८
४.	नगर सफाई तथा फोहोर व्यवस्थापन	१५००००००	१४७८२८३३. ०९	९८.५५
	जम्मा	१५२०००००	१४९७४९९२	९८.५१

आ.ब २०७४/०७५ को कार्यक्रम

क्र.स	बजेट शिर्षक	वित्तीय प्रगति		
		विनियोजित बजेट (संसोधन समेत)	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
१.	सडक किनारमा वृक्षारोपण	२००००००	१००००००	५०
२.	विश्व वातावाराव दिवस तथा राष्ट्रिय सरसफाई सप्ताह, पानी दिवस लगायका सचेतनामुलक कार्यक्रम मनाउने	५०००००	५०००००	१००
३.	फोहोरमैला व्यवस्थापन तालिम कम्पोस्ट विन	२०००००	२०००००	१००
४.	जालवायु परिवर्तन गोष्ठी कार्यक्रम	१५००००	१५००००	१००
५.	वातावरण सरसफाई बजार अनुगमन, निरीक्षण र सुपरिवेक्षण	१०००००	१०००००	१००

क्र.स	बजेट शिर्षक	वित्तीय प्रगति		
		विनियोजित बजेट (संसोधन समेत)	खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत
६.	प्लास्टिक झोला निषेधित गोष्ठी कार्यक्रम	३०००००	०	०
७.	वातावरण बिशेस कोषको समेत साथै विभिन्न संघ संस्थासंग समन्यवय गरी गरिने वातावरण कार्यक्रम संचालन	२०००००	२०००००	१००
८.	फोहोरको पुन प्रयोग,पुनचक्रण, मल बनाउने र सचेतना तालिम	५००००	५००००	१००
९	१९ वटै वार्डमा टोल विकास संस्थान लगायत अन्य संस्थाहरु संग गरिने वातावरण सैसफई कार्यक्रम	२०००००	१९९५००	९९.७५
१०	सम्झौता वाहेकका वडा नं १८ र १९ मा नगर सरसफाई, वृक्षारोपण,हरियाली संरक्षण लगायत विभिन्न चाडपर्व र बर्सदको समयमा बिशेस सरसफाई कार्यक्रम संचालनको लागी कर्मचारी व्यवस्थापन साथै प्रति वडा clean the city अभियान बापत वार्षिक रु ५००००का दरले समेत	५००००००		
११	सफाई कर्मीहरुको स्तरोन्नतिको लागी अवलोकन भ्रमण	१०००००	०	
१२	बिरुवाहरुमा लागेका पुराना तारजाली व्यवस्थापन	१०००००	०	
१३	जलउत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, जलाधार संरक्षण तथा तटबन्ध निर्माण	२००००००	०	
१४	क्षेत्र अवाधरणा अनुरूप कार्यान्वायन कार्यक्रम	१०००००	०	
	जम्मा	८८०००००	१८४९५००	२१.०१
	सरसफाई			
१५	नगर सरसफाई खर्च सम्झौता अनुसार	१५००००००	१४४०००००	९६
१६	सफाई सम्बन्धि औजार, उपकरण दिस्त्वन र अन्य सामग्री समेत	५०००००	४०००००	८०
	जम्मा	१५५०००००	१४८०००००	९५

९. योजना अनुगमन तथा सूचना प्रविधि

९.१ योजना तथा अनुगमन

आ.व.	बैठक संख्या	अनुगमन भएको योजनाको संख्या	कैफियत
०७४/०७५	६७	२९५	जाँचपास तथा फरफारक गरिएको ।
०७५/०७६	८३	५२८	जाँचपास तथा फरफारक गरिएको ।
०७६/०७७	१०३	७३८	जाँचपास तथा फरफारक गरिएको ।
०७७/०७८	६३	६४०	जाँचपास तथा फरफारक गरिएको ।
०७८/०७९	७२	७४७	जाँचपास तथा फरफारक गरिएको ।

९.२ उपभोक्ता हित संरक्षण

उपभोक्ताको हित संरक्षणको लागि संघ र प्रदेशका विद्यमान कानूनका अतिरिक्त विराटनगर महानगरपालिकाले छुट्टै विराटनगर महानगरपालिकाको बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७५ तर्जुमा गरी महानगर क्षेत्रभित्रका बजार अनुगमन गर्न नीतिगत व्यवस्था गरेको छ र सोही आधारमा बजार अनुगमन कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको छ। वाणिज्य, आपर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागबाट महानगरपालिकाका अधिकृतस्तर छैठौँ तहका एक जना कर्मचारीलाई निरीक्षण अधिकृत तोकिएको छ।

बजार अनुगमन

क्र.स.	आ.व.	बजार अनुगमन (पटक)	कैफियत
१.	०७४/७५	११	जिल्लाका अन्य कार्यालय बाट भएका अनुगमनमा महानगरपालिकाको प्रतिनिधित्व रहने गरेको छ।
२.	०७५/७६	१६	
३.	०७६/७७	१९	
४.	०७७/७८	१७	
५.	०७८/७९	१४	

९.३ सूचना तथा संचार प्रविधि

सूचना शाखा

विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्र भित्र प्रधान कार्यालय रहेने गरी स्थापना भएका, नियमानुसार नियमित रूपमा न्यूनतम ६ महिना भन्दा लामो समयदेखि प्रकाशन गर्दै आएका स्थानीय पत्र पत्रिका, एफ.एम. रेडियो, टेलिभिजन लगायतका सञ्चार माध्यमहरूको सम्बर्धन र प्रवर्धन गर्ने उद्देश्यका साथ लोककल्याणकारी विज्ञापन र चेतनामूलक कार्यक्रम सम्प्रेषण गरे वापत सहयोग रकम उपलब्ध गराउँदै आएको छ। विज्ञापन, तालिम, कार्यक्रम लगायतका महानगरका गतिविधि सम्बन्धि कार्यक्रम प्रकाशन र प्रसारण गर्दा स्थानीय सञ्चार माध्यम तथा संघ संस्थालाई नै पहिलो प्राथमिकता दिइएको छ।

यस महानगरपालिकामा आ.व.०७७/७८ देखि ०७८/७९ सम्म सूचना माग गर्ने निवेदन संख्या ४३ वटा भएकोमा ३६ वटाले मात्र नेपालको संविधानको धारा २७, सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन २०६४ र नियमावली २०६५ बमोजिम सूचनाको हक प्रयोग गरी सूचनाको माग भएकाले नियमानुसार पेश भएका निवेदकलाई मात्र सूचना उपलब्ध गराइएको छ।

३. आ.व.२०७८/७९ को वार्षिक कार्यक्रम

क्र.सं	योजना/कार्यक्रम	विनियोजित रकम	खर्च भएको रकम	बाँकी
१	विराटनगर महानगरका महत्वपूर्ण व्यक्तित्वहरु पूर्व प्रधानमन्त्री, पूर्व मेयर, पूर्व उपमेयर, प्रजातन्त्र सेनानी, राष्ट्रिय व्यक्तित्वहरु को अभिलेख तयारी	२०००००	-	२०००००
२	महानगर गतिविधि सम्बन्धी टेलिभिजन, रेडियो एफ.एम. र अन्य प्रसारण कार्यक्रम संचालन	१५०००००	२७६०५०	१२२३९५०
क.	विराटभिजन मिडिया प्रा.लि.लाई दृश्य सूचना प्रवाह गरे वापत रु.९६०५०/-			
ख.	न्यू सृष्टि दैनिकले विज्ञापन प्रकाशन गरे वापत रु.१८००००/- (लेखा शाखाबाट प्राप्त)			
३	कल्याणकारी विज्ञापन र पत्रपत्रिका खर्च	२२०००००/-	२०३३९२९विविध शीर्षकका विलहरु रिभर्स भएको रकम रु.१४६२००	३१२२७१/-

क. मासिक अनुदान वापत कल्याणकारी विज्ञापन र पत्रपत्रिका

क्र.सं.	सञ्चार माध्यमको नाम	मासिक दर	वार्षिक भुक्तानी रकम
१	शुभारम्भ/धार्मिक मासिक	२००००/-	२४००००/-
२	मकालु मिडिया/टि.भि.	१००००/-	१२००००/-
३	न्यू सृष्टि रंगिन दैनिक	४०००/-	४८०००/-
४	पूर्वेली जनसञ्चार हाम्रो मत/रंगिन दैनिक	४०००/-	४८०००/-
५	सौगात प्रकाशन/उद्धोष /रंगिन दैनिक	४०००/-	४८०००/-
६	दर्शन/सादा दैनिक	३०००/-	३६०००/-
७	नमस्ते/सादा दैनिक	३०००/-	३६०००/-
८	कोशी टाइम्स/सादा दैनिक	३०००/-	३६०००/-
९	कम्यूनिटी मिडिया/एफ.एम.	२५००/-	३००००/-
१०	रेडियो स्टार	२५००/-	३००००/-
११	नभ सञ्चार प्रा.लि./रेडियो पूर्वेली	२५००/-	३००००/-
१२	नागरिक मिडिया/ एफ.एम	२५००/-	३००००/-
१३	स्काई एफ.एम.	२५००/-	३००००/-

क्र.सं.	सञ्चार माध्यमको नाम	मासिक दर	वार्षिक भुक्तानी रकम
१४	ओ.वि. मिडिया/वि.एफ.एम.	२५००/-	३००००/-
१५	रेडियो पूर्वाञ्चल	२५००/-	३००००/-
१६	स्वतन्त्र विराट/साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
१७	राष्ट्रिय जनहित/साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
१८	शान्ति नेपाल/साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
१९	दिग्दर्शन/साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
२०	फेवा साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
२१	कान्तिपथ/साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
२२	क्राइम अपरेसन/साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
२३	नमस्कार/साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
२४	साकार/साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
२५	सूचना र सञ्चार/साप्ताहिक	१४००/-	१२६००/-
२६	जनवादी आवाज साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
२७	विराटनगर साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
२८	दृष्टान्त साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
२९	श्रीजनमत साप्ताहिक	२०००/-	२४०००/-
३०	संगम अभियान/मासिक	१५००/-	१८०००/-
३१	ग्रामिण विकास सञ्चार/मासिक	१५००/-	१८०००/-
३२	विराट टाइम्स	१५००/-	१८०००/-
३३	विराट पोष्ट/पोर्टल	१५००/-	१८०००/-
३४	खवर पूर्वाञ्चल/पोर्टल	१५००/-	१८०००/-
३५	घुमघाम मिडिय/पोर्टल	१५००/-	१८०००/-
३६	विराट भिजन/पोर्टल	१५००/-	१८०००/-
३७	रातो तारा डटकम/पोर्टल	१५००/-	१८०००/-
३८	लाइभ नेपाल/पोर्टल	१५००/-	१८०००/-
३९	जनचर्चा डिजिटल/पोर्टल	१५००/-	१८०००/-
जम्मा			१३,२६,६००

ख. विज्ञापन वापतको भुक्तानि रकम

क्र.सं	विज्ञापन प्रकाशन गर्ने संघ/संस्था	विज्ञापन शीर्षक	प्रकाशन मिति	विज्ञापन वापतको भुक्तानी रकम
१	न्यू सृष्टि दैनिक	गरिब निवारण कार्यक्रम संचालनका लागि गणक तथा सुपरीवेक्षकको आवश्यकता सम्बन्धी सूचना प्रकाशन	२०७८।८।२३	१६०००/-
२	न्यू सृष्टि दैनिक	वडा नं.९ को सूचना प्रकाशन	२०७८।९।२५	१००००/-
३	उत्सव मिडिया सर्भिस ब्लाष्ट	वडा नं.१० को दरभाउ पत्र स्वीकृत आसयको सूचना	२०७८।९।२५	२००००/-
४	पूर्वेली जनसञ्चार /हाम्रोमत दैनिक	हार्दिक शुभकामना वडा दशैं, तिहार तथा छैठ पर्व	२०७८।६।२५	१५०००/-
५	पूर्वेली जनसञ्चार /हाम्रोमत दैनिक	प्रेस विज्ञप्ति	२०७८।४।१५	१५०००/-
६	एलर्ट साप्ताहिक	जानकारीमूलक सूचना	२०७८।५।६	५०००/-
७	हाईटेक अफसेट	जनहितमा जारी सन्देश	२०७८।४।२७	५०००/-
८	बराह साप्ताहिक	सूचना/भवन निर्माण तथा वस्ती विकास शाखाको अनुरोध	२०७८।६।१७	१००००/-
९	मिडिया कनेक्सन सेन्टर	विराटनगर महानगरपालिकाको अनुरोध	२०७८।५।४	१००००/-
१०	नेपाल बोर्डकास्टिङ्ग च्यानल प्रा.लि.	कोभिड १९ को सूचना सन्देश तथा दशैं शुभकामना सन्देश	२०७८।६।२४	१५०००/-
११	परिवर्तन खबर डट कम	विराटनगर महानगरपालिकाको सूचना		१००००/-
१२	विराट पोष्ट	महानगरवासीमा महानगरपालिकाको अनुरोध		१९०००/-
१३	उत्सव मिडिया सर्भिस/ब्लाष्ट	प्रेस विज्ञप्ति	२०७८।४।१७	२५०००/-
१४	न्यू सृष्टि दैनिक	प्रेस विज्ञप्ति	२०७८।४।१५	२५०००/-
१५	सौगात प्रकाशन प्रा.लि./उद्धोष दैनिक	प्रेस विज्ञप्ति	२०७८।४।१५	२५०००/-
१६	मालिका मिडिया रिसर्च प्रा.लि.	हार्दिक शुभकामना/बडा दशैं, तिहार तथा छैठ पर्व		१५०००/-

क्र.सं	विज्ञापन प्रकाशन गर्ने संघ/संस्था	विज्ञापन शीर्षक	प्रकाशन मिति	विज्ञापन वापतको भुक्तानी रकम
१७	दर्शन दैनिक	शहिद रंगशाला परिसरको सटर कवल ठेकामा लगाउनको लागि दोश्रो पटकको सूचना	२०७८।४।१७	६५००/-
१८	दर्शन दैनिक	शहिद रंगशाला परिसरको सटर कवल ठेकामा लगाउनको लागि तेस्रो पटकको सूचना	२०७८।५।२९	६५००/-
१९	ईष्ट नेटवर्क प्रा.लि., मोरङ	सन्देशमूलक सूचना		९५००/-
२०	Crescent Media Pvt.Ltd., विराटनगर	प्रेस विज्ञप्ति	२०७८।४।२४	१००००/-
२१	सौगात प्रकाशन प्रा.लि./उद्धोष दैनिक	बायोग्यांस जडान तथा सुधारिएको चुलो खरिदका लागि दरभाउ पत्र आव्हान	२०७८।११।०३	७०००/-
२२	एलर्ट साप्ताहिक	सन्देशमूलक सूचना		५०००/-
२३	उत्सव मिडिया सर्भिस/ब्लाष्ट दैनिक	विराटनगर महानगरपालिका विशेषांक	२०७८।६।२	४९९९९/-
२४	न्यू सृष्टि दैनिक	महानगरपालिकाको सूचना/राजस्व शाखा		७०००/-
२५	शान्ति नेपाल साप्ताहिक	शुभकामना		५०००/-
२६	झी पुचः	शुभकामना	सुदर्शन कपिला सिरपा:२०७८	१००००/-
२७	परिवर्तन खबर डट कम	सन्देशमूलक सूचना		५०००/-
२८	न्यू सृष्टि दैनिक	समृद्धिको बाटोमा विराटनगर महानगर		३५०००/-
२९	सनसनी साप्ताहिक	सन्देशमूलक सूचना		८०००/-
३०	कोशी मिडिया लिंक	सन्देशमूलक सूचना		५०००/-
३१	जनचर्चा डिजिटल प्रा.लि.	विविध विज्ञापन		५०००/-
३२	शान्ति नेपाल साप्ताहिक	शुभकामना		५०००/-
३३	शान्ति नेपाल, सुनसरी	नयाँ वर्ष २०७९ को शुभकामना		५०००/-
३४	पूर्वेली जनसञ्चार सहकारी संस्था लि.	समृद्धिको बाटोमा विराटनगर महानगर विशेषांक		३५०००/-

क्र.सं	विज्ञापन प्रकाशन गर्ने संघ/संस्था	विज्ञापन शीर्षक	प्रकाशन मिति	विज्ञापन वापतको भुक्तानी रकम
३५	न्यू सृष्टि दैनिक	महानगरपालिकाको सूचना/सामूदायिक विकास शाखा	२०७९।१।५	२०००/-
३६	नौलो संघर्ष	जनचेतनामूलक सूचना	२०७९ वैशाख महिना	५०००/-
३७	सौगात प्रकाशन उद्घोष राष्ट्रिय दैनिक	महानगरपालिकाको सटर भाडामा	२०७९।१।१४	१६९५०/-
३८	समय नेटवर्क मिडिया प्रा.लि.	सन्देशमूलक सूचना	वार्षिक क्यालेण्डरमा	१००००/-
३९	पूर्वेली जनसञ्चार सहकारी संस्था लि.	महानगरपालिकाको सूचना/राजस्व शाखा	२०७९।२।३१	५०००/-
४०	सौगात प्रकाशन उद्घोष राष्ट्रिय दैनिक	महानगरपालिकाको सूचना/राजस्व शाखा	२०७९।२।२९	५०००/-
४१	पूर्वेली जनसञ्चार सहकारी संस्था लि./हाम्रोमत	महानगरपालिकाको आय ठेक्का संकलन गर्नका लागि सार्वजनिक बोलपत्र आव्हानको सूचना/ राजस्व शाखा	२०७९।३।३	२५०००/-
४२	सौगात प्रकाशन उद्घोष राष्ट्रिय दैनिक	महानगरपालिकाको आय ठेक्का संकलन गर्नका लागि सार्वजनिक बोलपत्र आव्हानको सूचना/ राजस्व शाखा	२०७९।३।३	२८२५०/-
४३	न्यू सृष्टि दैनिक	राजस्व बुझाउने सम्बन्धी सूचना	२०७९।३।१७ र २०७९।३।१९	९०००/-
४४	मकालु मिडिया प्रा.लि.	२०७९/८० को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको प्रत्यक्ष प्रशारण गरे वापत	२०७९।३।१०	५६५००/-
४५	छपाई वापतको रकम तीनवटा संस्थाको नाममा			८०१३०/-
जम्मा				७०७३२९/-

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रम	विनियोजित रकम	खर्च भएको रकम	बाँकी
४	चौमासिक र वार्षिक बुलेटिन प्रकाशन	२०००००/-	-	२०००००/-
५	क्यालेण्डर प्रकाशन	२०००००/-	-	२०००००/-
६	महानगरसँग पत्रकार कार्यक्रम	२०००००/-	९२७९६/-	१०७२०४/-

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रम	विनियोजित रकम	खर्च भएको रकम	बाँकी
७	पत्रकार महासंघलाई -पूँजिगत अनुदान)			
क.	जिल्ला महासंघ	५०००००/-	४९४९४०/-	५०६०/-
ख.	प्रदेश महासंघ	५०००००/-	४७८४०२/-	२१५९८/-
८	पत्रकार कल्याण कोष -पूँजिगत अनुदान)	२०००००/-	-	२०००००/-
९	अनुगमन तथा निरीक्षण	७५०००/-	१५०००/-	६००००/-
१०	नगर विकास पत्रकारिता कल्याण कोष - पूँजिगत अनुदान)	४०००००/-	-	४०००००/-
११	राष्ट्रिय पत्रिकाको ग्राहक	१५००००/-	४०००/-	१४६०००/-
१२	प्रेस इन्स्टिच्युट/ पत्रकारिता तालिम	७५०००/-	३७५००/-	३७५००/-
१३	कम्प्युटर/ल्यापटप खरिद	१०००००/-	-	१०००००/-
१४	डकुमेन्ट्री निर्माण	५०००००/-	-	५०००००/-
	जम्मा	७००००००/-	३२८६४१७/-	३७१३५८३/-

आ.व.२०७८/७९ को संघसंस्थागत चालु योजनाहरू

क्र. सं	योजना	विनियोजित रकम	खर्च भएको रकम	बाँकी रकम	कैफियत
१.	विराटनगरको विकासका विविध गतिविधिमा प्रमुखको योजना	२५,००,०००	१३८८४९९	११,११,५०१	
क.	कान्तिपुर पब्लिकेशनमा महानगरको गतिविधि विशेषांक प्रकाशन वापत डच मिडिया प्रालिलाई रु. ४०००००/-			-	
ख.	के.वि. फाउण्डेशनले महानगरको विकाससँग सम्बन्धि गतिविधिको श्रव्यदृष्य सामाग्री प्रकाशन गरे वापत रु. ४९००००/-			-	
ग.	न्यूज लाइभ नेपाल टिभिसँग वृत्त चित्र निर्माण वापत रु. ४९८४९९/-			-	
घ.	मिटिङ्ग प्वाइन्ट महानगरको विकाससँग सम्बन्धि गतिविधिको श्रव्यदृष्य सामाग्री प्रकाशन गरे वापत			-	आ.व. ०७९/८० का लागि रु.९९०००/- - दायित्व हस्तान्तरण

क्र. सं	योजना	विनियोजित रकम	खर्च भएको रकम	बाँकी रकम	कैफियत
२.	नेपाल प्रेस इन्स्टिच्युट प्रा.लि.	९०००००/-	४९६३५८/-	४०३६४२२/-	
क.	आधारभूत समाचार लेखन तथा तालिम संचालनमा सहभागीलाई प्रयोगात्मक रिपोर्टिङ्ग यातायात खर्च वापत रु. ४७००००/-				
ख.	नेपाल प्रेस इन्स्टिच्युट प्रा.लि. लाई ल्यापटप, प्रिन्टर खरिद वापत रु. १३९७०००/-				
ग.	नेपाल प्रेस इन्स्टिच्युटमा रंग रोगन वापत रु. ३०९६५८/-				
३.	पत्रकार मिडिया प्रा.लि./ (उद्घोषण तथा भाषण कला तालिम)	३०००००/-	१४९५००/-	१५०५००/-	
४.	दिगो विकास समाज (रेडियो पूर्वाञ्चललाई मिक्सर म्याकी अमेरिका १ थान खरिद)	२०००००/-	९९०००/-	१०१०००/-	
५.	जनतासँग मेयर (आभाष अभियान मिडिया एण्ड रिसर्च प्रा.लि., विराटनगरले यस महानगरका महत्वपूर्ण गतिविधि र विकास निर्माणमा भएका उपलब्धिमूलक कार्यहरु जनता बिच पुर्याउन श्रव्यदृष्य सामाग्री प्रकाशन गरे वापत)	४००००००/-	३९९०००/-	१००००/-	
६.	युग पब्लिकेशन/ल्यापटप खरिद	१५०००००/-	७५००००/-	७५००००/-	
	जम्मा	४४५०००००/-	२६,०७,३५७/-	१८,४२,६४३/-	

आ.व.२०७८/७९ का लागि प्रदेश माननीयहरुको कार्यक्रम

क्र.सं.	माननीय	अनुदान प्राप्त संघ/संस्थाको नाम	कार्यक्रमको नाम	खर्च भएको अनुदान रकम	कैफियत
१.	केदार कार्की	पूर्वेली जनसञ्चार सहकारी संस्था लि., विराटनगर	जनचेतनामूलक कार्यक्रम	९९९४८।५०	
२.	विन्दिया कार्की	आभाष अभियान मिडिया एण्ड रिसर्च प्रा.लि., विराटनगर	जनचेतनामूलक रेडियो कार्यक्रम	९९६००/-	

क्र.सं.	माननीय	अनुदान प्राप्त संघ/संस्थाको नाम	कार्यक्रमको नाम	खर्च भएको अनुदान रकम	कैफियत
३.	केदार कार्की	आभाष अभियान मिडिया एण्ड रिसर्च प्रा.लि., विराटनगर	जनचेतनामूलक रेडियो कार्यक्रम	२९८८००/-	
४.	विजयकुमार विश्वास	प्र.स.वि. मिडिया प्रा.लि. विराटनगर	संघियता र विकास रेडियो कार्यक्रम	३९९९९७/-	
५.	सावित्रा कुमारी रेग्मी	पूर्वेली जनसञ्चार सहकारी संस्था लि., विराटनगर	कम्प्यूटर प्रिन्टर लगायतका सञ्चार सामग्री खरिद	४९८२९०/-	
जम्मा रकम				९३,९६,६३५।५०	
अक्षरमा: तेह्र लाख छियानब्बे हजार छ सय पैतिस रुपैया पचास पैसा मात्र ।					

सञ्चार माध्यमहरुलाई हाल उपलब्ध गराउँदै आएको रकम

क्र.सं.	सञ्चार माध्यमको विवरण	मासिक अनुदान वापतको रकम	कैफियत
१.	रंगिन दैनिक पत्रिका	४०००/-	
२.	सादा दैनिक पत्रिका	३०००/-	
३.	साप्ताहिक पत्रिका	२०००/-	
४.	मासिक पत्रिका	१५००/-	
५.	अनलाईन पोर्टल	१५००/-	
६.	टेलिभिजन	१००००/-	
७.	एफ.एम. रेडियो	२५००/-	
८.	शुभारम्भ मासिक	२००००/-	

सूचना प्रविधि

सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित आ.व. २०७८/७९ असार मसान्त सम्म भएका कार्यहरू।

- विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्रभित्र आम नागरिकलाई निःशुल्क इन्टरनेटको सुविधा प्रदान गर्न विभिन्न १० स्थानमा फ्री-वाईफाईको व्यवस्था गरिएको। (स्थानहरू: हिमालय रोड, हनुमान मन्दिर, वडा नं. १५, वडा नं. १६, वडा नं. १८, कन्चनबारी चोक, डाँफे चोक, सरोचिया, पिचरा, त्रिवेणी चोक)
 - Unlimited -Session time: 12 hours)
 - Bandwidth 3 Mbps
 - Download limit 3 GB per day
- नगर कार्यपालिका कार्यालयमा ५० Mbps र वडा कार्यालयमा ५ Mbps को Leased Internet Connectivity रहेको।
- महानगर क्षेत्रभित्र रहेका घरधुरीहरूको GPS based नम्बरिङको लागि कर बाहेक रकम रु. १७,४७,०००। मा सम्झौता भई कार्य सम्पन्न भएको। वडागत विवरण सहितको घरधुरी सर्भेक्षणबाट महानगरपालिकामा जम्मा ४७,८६३ घरधुरी संख्या पहिचान भएको। नम्बर प्लेट तयारी र घरधुरीहरूमा टाँस गर्न बाँकी रहेको।
- महानगर कार्यपालिका कार्यालयमा आ.व. २०७८/७९ असार देखि ई-हाजिरी संचालन प्रारम्भ गरिएको। वडा कार्यालय र मातहतको कार्यालयहरूमा जडान गर्न बाँकी रहेको।
- नियमित रूपमा कार्यालयको आधिकारिक इमेल, वेबसाइट, सामाजिक संजालहरू अध्यावधिक गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको। विभिन्न तालुक मन्त्रालय तथा निकायहरूबाट संचालित १४ वटा पोर्टलहरूमा प्रगती प्रतिवेदन तथा विवरणहरू प्रविष्टि गरिएको।
- महानगरको आफ्नै सर्भर नरहेको तर NITC को सहयोगमा २ वटा VPS मार्फत आन्तरिक प्रणालीको लागि सफ्टवेयरहरू संचालन गरिरहेको।
- हाल महानगरले प्रयोगमा ल्याएका सफ्टवेयर प्रणालीहरू निम्न बमोजिम रहेको
 - अनलाईन कर भुक्तानी प्रणाली (<https://eservice.biratnagarmun.gov.np>)
 - अनलाईन घटना दर्ता प्रणाली (<https://public.donidcr.gov.np>)
 - एकिकृत विपद् पोर्टल संचालन (<https://biratnagarmun.bipadportal.gov.np>)
 - SUTRA System
 - Fiduciary Risk Assessment, LISA स्वामुल्याङ्गन प्रणाली
 - Public Assets Management System (PAMS)
 - Bulk SMS सेवा
 - PIS System
 - Co-operative MIS
 - EMIS
 - पेशी सूची

१०. आर्थिक विकास

१०.१ कृषि विकास

विराटनगर महानगरपालिकामा अधिकांश शहरी क्षेत्र भएता पनि खेति योग्य जमिन १३७५ हेक्टर रहेको छ । बाली सघनता २२०० हेक्टर रहेको छ । मुख्यत यस महानगरपालिकाको वडा नं. ४,५,६,११,१२,१४,१७,१८,१९ मा खेति योग्य जमिन वढी रहेको छ । यस नगर स्तरीय कृषि तथा पशुपंक्षी तथ्याङ्क संकलन कार्यक्रमले यस महानगरपालिका भित्र सबै भन्दा वढी खाद्यान्य बाली (धान, मकै, गहुँ) तथा तरकारी बाली लगाउने देखाएको छ ।

यस कृषि शाखाबाट कृषक समूह, कृषि सहकारीहरूलाई सिजनअनुसारको विभिन्न खाद्यान्य बाली जस्तै: धान, मकै, गहुँको उन्नत बीउ ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण गर्दा हाल सम्म जम्मा ६३२ घरधुरी लाभान्वित भई ३१६ हेक्टर क्षेत्रफलमा कृषि बाली विस्तरामा सहयोग पुगेको छ । महानगरपालिकाले तरकारीको मिनिमिड कृषकहरूको माग अनुसार शतप्रतिशत उपलब्ध गराउदै आएको छ । कृषि आधुनिकीकरण तथा यान्त्रिकरणका लागि ५० प्रतिशत अनुदानमा प्रविधि बितरण गरिएको छ । विभिन्न बालीमा लाग्ने रोग किरा व्यवस्थापन सम्बन्धि बाली उपचार शिविर कृषक समूहहरूमा सन्चालन भएको छ । संघीय सरकारको शर्त अनुदान कार्यक्रम अन्तर्गत चालु आर्थिक वर्षमा यस महानगर भित्रका नयाँ धान बाली पकेट कार्यक्रम २ वटा कृषक समूहमा स्थापना भई संचालनमा रहेको छन ।

हाल कृषि शाखामा अधिकृत स्तर छैठौँ -१, ना.प्रा.स - ३ जना, र का.स. - १ जना गरी जम्मा ५ जना कर्मचारी कार्यरत छन् ।

सकृय समूह/सहकारीहरू:

- कृषक समूह : ३० वटा
- कृषि/पशु फर्म : ५६ वटा
- कृषि सहकारी : ११ वटा
- रासायनिक मल बितरण केन्द्र जम्मा : १३ वटा
- भमिङ्ग कम्पोष्ट उत्पादन गर्ने संस्था : २ वटा

कर्मचारी विवरण:

➤ मेसिनरी औजार वितरणको विवरण:

सि.न.	विवरण	संख्या	ठेगाना	वितरण आ.व.
१	कम्बाई हारभेष्टर	१	बि.म.न.पा. १९	०७७/०७८
२	कम्बाई थ्रेसर	१	बि.म.न.पा. १२	०७८/०७९
३	टेक्टर	१	बि.म.न.पा. १८	०७७/०७८
४	पावर टिलर	७	बि.म.न.पा. १९,१८,४,१	०७५/०७६
५	रोटाभेटर	१	बि.म.न.पा. १८	०७५/०७६
६	रिपर	४	बि.म.न.पा. १९,१८	०७५/०७६
७	ईलेक्ट्रीक मोटर	२०	बि.म.न.पा. १९,१८	०७५/०७६
८	पम्पसेट	१२	बि.म.न.पा. १८,१२	०७८/०७९
९	मकै थेर्सर	५	बि.म.न.पा. १८,१४	०७५/०७६
जम्मा		५२		

मुख्य खाद्यान्य बाली

खाद्यान्य बाली खेती गरेको क्षेत्रफल	जम्मा कुल उत्पादन	नगदे बाली खेती गरेको क्षेत्रफल	जम्मा कुल उत्पादन
धान (१०५० हे)	४२०० मे.ट	तोरी (५० हे.)	५० मे.ट
गहुँ (५१८ हे.)	२३०५ मे.ट	उखु (२० हे.)	१६०० मे.ट
मकै (२५५ हे)	१७८५ मे.ट	पटुवा (१० हे.)	३४ मे.ट

बजेट र खर्चको अवस्था

सि. नं.	आर्थिक वर्ष	आन्तरीक बजेट (संशोधित)			शर्सत बजेट			जम्मा विनियोजन बजेट	जम्मा खर्च रकम रु.	जम्मा %
		विनियोजन बजेट	खर्च रकम रु.	प्रति शत	विनियोजन बजेट	खर्च रकम रु.	प्रति शत			
१	०७८। ०७९	२५,००, ०००	२२,००, ०००	८८	२८,००, ०००	२५,००, ०००	८९	५३,००, ०००	४७,००, ०००	८९
२	०७७। ०७८	३२,७७, ५००	१७,५०, ०००	५३	४४,००, ०००	४०,००, ०००	९१	७६,७७, ५००	५७,५०, ०००	७५
३	०७६। ०७७	६२,६०, ०००	४४,६०, ०००	७१	१०,००, ०००	१०,००, ०००	१०	७२,६०, ०००	५४,६०, ०००	७५
४	०७५। ०७६	६१,३५, ०००	४०,००, ०००	६५	०	०	०	६१,३५, ०००	४०,००, ०००	६५
५	०७४। ०७५	४५,६९, ०००	४५,६९, ०००	१०	१६,३४, ०००	१६,३४, ०००	१०	६२,०३, ०००	६२,०३, ०००	१०

१०.२ पशु विकास

विराटनगर महानगरपालिका दुध उत्पादन र प्रशोधनमा अगाडि बढिरहेको अवस्था छ। नगरका वडाहरू मध्ये वडा नं. १, २, ३, ७, ८, ९, १०, ११ र १३ मा आंशिक रूपमा र फाटफुट बाहेक सबै वडामा पशुपालन भईरहेको अवस्था छ। त्यस मध्ये वडा नं. ४, ५, ६, १२, १४, १७, १८ र १९ मा पशुपालन र कृषि पेशालाई नै मुख्य आधार बनाएको देखिन्छ। व्यवसायिक रूपमा गाई पालन प्रतिको आकर्षणले गाई फार्मको संख्या उत्साहजनक रूपमा बढिरहेका छन्। आ.व.२०७८/७९ मा कृषि/पशुपन्छी तथ्यांक संकलन गर्दा पशुपालन सबै वडामा भएको देखिन्छ। किसानहरूवाट घाँसको वीउँ, च्याफ कटर, कृ.ग. र वीउँको लागि बोकाहरूको माग निकै बढिरहेको छन्।

यस शाखामा पशु चिकित्सक सातौँ -१ जना, अधिकृत छैठौँ -३ जना, सहायक पाँचौँ -१ जना गरी जम्मा -५ जना कर्मचारीहरू कार्यरत छन्।

हालसम्म भएका पशुपन्छी प्रसार सम्बन्धी सहजताहरू

सि.नं.	क्रियाकलाप	संख्यामा	कैफियत
१	समूह गठन	१९	
२	पशुपन्छी/कृषि फार्म दर्ता	५४	
३	पशु प्राविधिक दर्ता	१२	

२०७४/०७५ देखि २०७८/०७९ सम्मको प्रगति

सि.न.	क्रियाकलाप	२०७८/०७९	२०७७/०७८	२०७६/०७७	२०७५/०७६	२०७४/०७५
१	PPR खेप फगाएको	२४९८	१२००२	७५००		
२	बाखा बिमा	३६३	-----			
३	वायो सेक्युरेटी सम्बन्धि गोष्ठी	१०० जना	३० जना	२६ जना		
४	पशु प्राविधिक र अगुवा कृषक कृ. ग. सम्बन्धि गोष्ठी	३० जना		२२ जना		
५	वर्ड फलू नियन्त्रण गोष्ठी			२५ जना		
६	स्वच्छ माछा.मासु र दूध उत्पादन गोष्ठी			७२ जना		
७	बिउको. वोर वोका बितरण		४ वटा			
८	कृषक भ्रमण	३० जना				
९	समूह समूह विच अन्तर क्रिया	३० जना				
१०	कृषक तालिम	७ जना	९५ जना			
११	निःशुल्क परजिवी नियन्त्रण	९५००	९५००	४०३०	६०९५	३००८
१२	बाखा खोर निर्माण		९५ वटा			
१३	उपचार सेवा	७०९	६७३	२६५६		
१४	कृत्रिम गर्भोधान	५९६	३६०	२९९		
१३	गाई / भैसिमा FMD खोप	१००२३	५२१४	७०००		
१४	H. S. @ B. Q. खोप	१५००		१५००		
१५	C. S. F. Vaccine	१०००	५००	५००		
१६	Rabies Vaccine. कुकुरमा	-----	-----	७० वटा	३५०८	२५०७

२०७५।०७।०८ देखि महानगरपालिका वडा नं. ८ (साविक विराटनगर ११) मा निर्माणाधीन रहेको पशु बधशाला सम्बन्धी अध्यायन अवलोकन कार्यको लागि श्री अन्तु डाडा र इलाम समेतको भ्रमण गरी उप- प्रमुखको संयोजकत्वमा कार्यकारी अधिकृत संबन्धित वडाको अध्यक्ष लगायतको टिमले भारतको हरियाणा राज्यमा समेत पशु बधशालाको अध्ययन अवलोकन गरी हेफर इन्टरनेशनल नेपालले पशु बधशालाको प्राविधिक सहयोगबाट डी.पी.आर. समेत तयार गरी निःशुल्क रूपमा महानगरपालिकालाई उपलब्ध गराएको छ। पशु सेवा विभागलाई डिजाईन स्वीकृत गरि मिति २०७७।०३।०१ मा निर्णय गरि यस कार्यालयमा पठाइसकेको र प्रारम्भिक बातावरणीय परिक्षण प्रतिवेदन मिति २०७९।०१।०५ मा प्रदेश नं. १ बन बातावरण तथा भू संरक्षण मन्त्रालय बाट प्राप्त भएको ।

बजेट विनियोजन र खर्चको अबस्था निम्न अनुसार रहेको छ ।

आ.व.	आन्तरिक बजेट(संशोधित)	खर्च	प्रतिशत	सशर्त बजेट	खर्च	प्रतिशत	जम्मा बजेट	खर्च	प्रतिशत
२०७८/०७९	१२,५०,०००	०००	०%	११०,६०००	१०४३,०६२	९४.३०	२३५६,०००	१०४३,०६२	४४.२७
२०७७/०७८	१९,२५,०००	०००	०	१५२०,०००	१५००,०००	९९.०	३४४५,०००	१५००,०००	४३.५४
२०७६/०७७	३७१५,०००	१५०५,०००	४०.५१	६४५,०००	५२५,०००	८१.३९	४३६०,०००	२०३०,०००	४६.५५

१०.३ उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन

१०.३.१ घ वर्गको निर्माण व्यवसाय

आ.व. २०७४/७५ मा जिल्ला समन्वय समितिबाट सम्बन्धित स्थानीय तहलाई घ वर्गका निर्माण व्यवसाय सम्बन्धी अभिलेख तथा कागजपत्र हस्तान्तरण पश्चात यस महानगरपालिका क्षेत्रभित्र फर्मको ठेगाना राखी दर्ता भएका जम्म २५२ वटा फाइल प्राप्त गरी घ वर्गको निर्माण व्यवसायलाई नियमन गर्न महानगरपालिकाले विराटनगर महानगरपालिकाले घ वर्गको निर्माण व्यवसाय इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि २०७५ तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ।

दर्ता तथा नवीकरण

क्र.स.	आ.व.	नयाँ दर्ता	नवीकरण	कैफियत
१.	२०७४/०७५	२५२		जि.स.स बाट प्राप्त संख्या
२.	२०७५/०७६	०	०	
३.	२०७६/०७७	०	०	
४.	२०७७/०७८	५	२२५	
५.	२०७८/०७९	१५	२३७	

१०.३.२ व्यवसाय दर्ता

हाल सम्म महानगरपालिकामा दर्ता भएका व्यवसायहरूको संख्या जम्मा ३०,२७६ रहेका छन् ।

१०.४ संस्कृति, पर्यटन तथा सम्पदा

आ.व. २०७८/०७९ मा स्थापित यस शाखाका लागि गत आ.व. मा पर्यटन सम्बन्धी कार्यक्रमका लागि मात्र वजेट विनियोजन भएकोमा यस महानगरपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना निर्माण कार्य सम्पन्न हुनुका साथै विराट मेलाका लागि मेला महत्सव शिर्षकबाट सहयोग भएको थियो। पर्यटन गुरुयोजनाबाट योजनावद्ध पर्यटन विकासका लागि महत्वपूर्ण आधार निर्माण भएकोछ ।

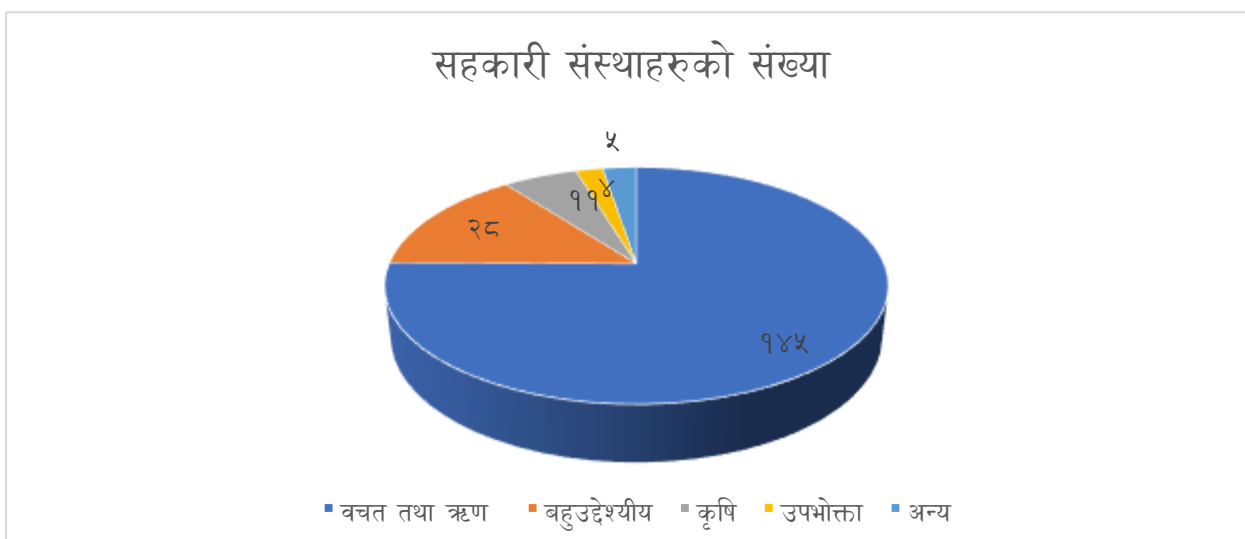
बजेट र खर्चको अवस्था

सि.नं.	आ.व.	विनियोजित वजेट (संशोधन सहित)	खर्च रकम	खर्च प्रतिशत
१.	२०७८/०७९	७,५०,०००	५,४५,०००	७२.६७

१०.५ सहकारी

मुलुकमा संघीयता लागू भएसँगै एउटा मात्र स्थानीय तहमा कार्यक्षेत्र भएका सहकारीहरूको नियमन अनुगमन र निरीक्षण गर्ने अधिकार समेत स्थानीयमा नै कायम भयो। वि.सं २०७५ सालमा साविकको डिभिजन सहकारी कार्यालय, मोरङ खारेजीसँगै विराटनगर महानगरपालिकालाई सो कार्यालयबाट हस्तान्तरण भएका सहकारीका फायलहरू समेत यस पालिकामा हाल १९३ वटा सहकारीहरू रहेको छन।

सहकारी संस्थाहरूले बचतकर्ता र शेयर सदस्यहरूको बचत र शेयरको रकम हिनामिना गरेका गुनासा र उजुरीहरू समय समयमा आउने गरेका छन्। उक्त उजुरी र गुनासाहरूको सम्बोधनका लागि यस शाखाको तर्फबाट दुवै पक्षलाई राखेर छलफल गराई उपयुक्त समाधानको बाटो पहिचान गरी समस्याको समाधानको पहल गरिएको छ। महानगरपालिका कार्यक्षेत्र रहेका सहकारी संस्थाहरूलाई थप व्यवस्थित र अद्यावधिक गर्नका लागि आ.व. २०७९/०८० बाट सहकारी संस्थाहरूलाई digitization गर्नका लागि यस शाखाले छुट्टै सहकारी सफ्टवेयर निर्माण गरी लागू गरेको छ। समग्रमा सहकारी प्रशासनलाई नियमित गर्न महानगर स्तरमा ४ वटा कानूनहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरेको अवस्था छ।

सहकारी कानूनहरू

क्र.सं.	विवरण	जारी मिति
१.	सहकारी ऐन, २०७५ -पहिलो संशोधन, २०७६)	
२.	सहकारी नियमावली, २०७७	

क्र.सं.	विवरण	जारी मिति
३.	सहकारी संस्था दर्ता दिग्दर्शन, २०७७	
४.	सहकारी संस्था एकीकरण सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७	

आ.व. २०७५/०७६ देखि २०७८/०७९ सम्म

अन्य			
उजुरी	प्राप्त-९ वटा	फछ्यौट-४ वटा	बाँकी- ५ वटा
विनियम संशोधन/पुनर्लेखन	-	-	जम्मा- २१ वटा
कोपोमिसको पासवर्ड वितरण संख्या	-	-	जम्मा-१०९ वटा
जरिवाना भएका संस्था	१२ वटा	-	जम्मा रकम रु. १,४१,०००।-

बजेट र खर्चको तथा प्रगतिको अबस्था

क्र.सं.	आ.व.	बजेट			सहकारी संस्थाहरुको संख्या				अनुगमन तथा निरीक्षण भएका संस्था
		जम्मा विनियोजित बजेट (संशोधनसहित)	खर्च रकम	खर्च प्रतिशत	साविकमा रहेका	प्रदेश हस्तान्तरण भएका	नयाँ दर्ता	जम्मा	
१.	२०७६/०७७	४७,५३,०००	४,१३,०००	८.६९	२०३	१२	०	१९१	६५
२.	२०७७/०७८	६,५०,०००	१,२४,०००	१९.०८	१९१	३	१	१८९	३५
३.	२०७८/०७९	१२,००,०००	७,९२,०००	६६.५	१८९	१	५	१९३	७७
जम्मा		६६,०३,०००	१३,२९,६५७	३१.२७	-	१६	६	१९३	-

१०.६ कार्यक्रम

१०.६.१ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

नेपाल सरकार श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयबाट प्रत्येक स्थानीय तहमा एक रोजगार सेवा केन्द्र स्थापना गरी सो सेवा केन्द्रमा सूचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई एक आर्थिक वर्षमा न्यूनतम १०० दिनको रोजगारी सिर्जना (मुख्य रूपमा विकास निर्माणको आयोजनामा माग अनुसारको श्रमिक आपूर्ति) गर्न यस महानगरपालिकामा आ. व. २०७५/७६ देखि ससर्त कार्यक्रमको रूपमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम हालसम्म निरन्तर संचालित रहेको छ । उक्त कार्यक्रमका मुख्य उपलब्धिहरू तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

बजेट र खर्चको तथा प्रगतिको अबस्था

क्र. सं.	आ. व.	बजेट			रोजगारी विवरण				आयोजना कार्यान्वयन संख्या
		विनियोजित रकम	खर्च रकम	खर्च प्रतिशत	सूचीकृत बेरोजगारहरूको संख्या	रोजगारको लक्ष्य	रोजगार प्राप्त संख्या	औसत कार्य दिन	
१.	२०७८/७९	६१००००	३६१७००	६०.८५	१९१	६६	४८	९०	१०
२.	२०७७/७८	५१७०००	१२२०२९२	२३.६	१२८	१००	१४	२५	३
३.	२०७६/७७	२४०५००	२२२०००	९.२३	४२	४२	६	३३	१

१०.६.२ गरिव परिवार पहिचान तथा परिचयपत्र वितरण कार्यक्रम

प्रदेश नं.-१ मा रहेको गरिवीको रेखामुनि जनसंख्या र बहुआयामिक गरिवीको जनसंख्या क्रमश १२.४ प्रतिशत र १९.७ प्रतिशतको तुलनामा यस महानगरपालिकामा दुवै गरिवीको तथ्यांक तुलनात्मक रूपमा न्यून रहे पनि आर्थिक असमनता-सम्पत्तीमा लगभग प्रदेश कै हाराहारीमा रहेको छ। मानव विकास सुचाकांकको अवस्था राष्ट्रिय औसत ०.६०२ भन्दा सुदृढ अवस्थामा रहेको छ। नेपाल सरकारको भूमि व्यवस्था, सहकारी गरिवी निवारण मन्त्रालयको सहयोगमा गरिव परिवार पहिचान तथा परिचयपत्र वितरण कार्यक्रम अन्तर्गत तथ्यांक संकलन कार्यकालागि ४ जना सुपरीवेक्षक र ३६ जना गणक मार्फत यस महानगरपालिका भित्रका ४५,२०४ घरधुरीमा मध्ये ३१,४०१ घरधुरीमा वसोवास गर्ने परिवारको तथ्यांक संकलनको कार्य सम्पन्न भई बाँकीको तथ्यांक संकलन लिने कार्य निरन्तर चलिरहेकोछ।

बजेट र खर्चको अबस्था

सि.नं.	आ.व.	विनियोजित वजेट	खर्च रकम	खर्च प्रतिशत	कैफियत
१.	२०७८/०७९	१,१३,७२,०००	७७८७३४९	६८.४८	

१०.६.३ गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम

नेपाल सरकारको उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय (औद्योगिक तथा लगानी प्रवर्द्धन महाशाखा) को शर्सत अनुदानमा गत आ.व. २०७७/०७८ देखी गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम यस महानगरपालिकामा सञ्चालित छ। जसमा गरिवीको रेखामुनी रहेका, वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका वा स्वदेशमा रोजगारी गुमाएका बेरोजगार व्यक्तिलाई लक्षित कार्यक्रम (कम्तिमा ७०% महिला ६०% युवा हुनुपर्ने)। यस कार्यक्रम चरणबद्ध रूपमा १. सामाजिक परिचालन २. उद्यमशिलता तालिम ३. सिप विकास तालिम ४. प्रविधिमा पहुच ५. लघु बित्तमा पहुच ६. बजार बजारीकरणमा पहुच जस्ता ६ चरणमा सञ्चालन हुन्छ।

यसको मुख्य उदेश्य लघु उद्यमी तथा स्वरोजगार सिर्जना गरी गरिबी न्यूनिकरण गर्नु हो । आ.व. २०७८/०७९ मा यस महानगरपालिकाका वडा नं. १६ र १९ मा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना तर्फ ८५ जना र वडा नं. १९ मा पुराना लघु उद्यमिलाई स्तरोन्नती तर्फ ४० जना लघु उद्यमिलाई कार्यक्रम संचालन सम्पन्न भएको छ । जसमा उद्यमशीलता तालिममा महिला ७४ जना, पुरुष १५ जना गरी जम्मा ८९ जना र बाखा पालन तालिम, वंगुरपालन तालिम, सिलाई कटाई तालिम, मखमलि जुत्ता चप्पल तालिम, इलेक्ट्रीसियन ६ वटा प्राविधिक सीप विकास तालिम सञ्चालनवाट महिला ७४ जना, पुरुष ११ जना गरी जम्मा ८५ नयाँ उद्यमी सिर्जना भएका छन् ।

बजेट र खर्चको अवस्था

सि.नं.	आ.व.	विनियोजित बजेट (संशोधन सहित)	खर्च रकम	खर्च प्रतिशत	कैफियत
१.	२०७८/०७९	२७,००,०००	२०,९६,९६९	७७.६७	
२.	०७७/०७८	२५,००,०००	०	०	कार्यक्रम नभएको

११. निष्कर्ष तथा आगामी कार्यदिशा

विराटनगर महानगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक विकासका विभिन्न आयाम र व्यवस्थापकीय पक्षहरूको विवरण तथा तथ्याङ्कहरू अग्रपृष्ठका १० वटा भागहरूमा विस्तृत रूपमा उल्लेख भइसकेको छ। प्रस्तुत विवरण तथा तथ्याङ्कहरूको गम्भीर अध्ययन तथा विश्लेषण गर्दा महानगरपालिकाको यथार्थ अवस्था तथा निष्कर्ष देहायबमोजिम रहेको छ।

१. कार्यालयको अधिकार क्षेत्र, कार्यवोझ, राजस्व क्षमता र खर्चको आकारलाई ध्यानमा राखी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण (O & M) का आधारमा नगरसभाबाट स्वीकृत दरबन्दीमा कर्मचारी भर्ना गर्नुपर्नेमा सोको अवलम्बन नगरी कर्मचारी भर्ना गर्दा र समायोजन सहमति दिँदा हाल ६०९ जनाको जम्बो कर्मचारी संयन्त्र रहेको छ। जसमा ३४५ जना अस्थाई/करारका कर्मचारी रहेका छन्। कुल कर्मचारी मध्ये २७६ जना श्रेणीविहीन स्तरका रहेका छन्। कर्मचारी भर्नाबारे महालेखा परीक्षकको कार्यालयले समेत बेरुजु लेखेको छ। अर्कोतर्फ दक्ष जनशक्ति र आवश्यक प्रकृतिको जनशक्तिको अझै कमी छ। वडा कार्यालयहरूमा अधिकृतस्तरका वडासचिव र प्रशासनिक कर्मचारीहरूको अभाव रहेको छ।
२. महानगरपालिकाको स्वामित्वमा हाल ६३ बिघा ८ कट्टा १२ धुर जग्गा रहेको छ तथापि साविक डडुग्राहा र हात्तीमुढा गा.वि.स.मा खरिद गरेको २५ विघा जग्गाको हालसम्म कुनै उपयोग भएको छैन। विगत ५ वर्षमा सार्वजनिक तथा पर्ति जग्गाहरू पनि मनोमानीपूर्ण तवरले १६ वटा संघसंस्थाहरूलाई कुल २ बिघा १७ कट्टा १८ धुर जग्गा प्रदान गरिएको पाइयो, जसले भविष्यमा महानगरका लागि आवश्यक सार्वजनिक तथा खुल्ला स्थान, पार्क र उद्यानहरूका लागि जग्गाको कमी हुने देखिन्छ।
३. रु.६२ लाख १५ हजारमा खरिद गरेको ब्रुमर सरसफाईमा प्रयोग नगरी सुरुदेखि नै बिग्रेर थन्काइएको अवस्थामा छ। विकास निर्माणसम्बन्धी आवश्यक उपकरणहरू थोरै मात्रामा रहेका छन्।
४. विगत पाँच वर्षमा ८३ वटा ऐन, नियम, कार्यविधि, दिग्दर्शन, निर्देशिका जारी गरिएको छ। तथापि तिनीहरूको संशोधन तथा परिमार्जन गरी समसामयिक कानुन बनाइएको देखिएन। टोल विकास संस्थासम्बन्धी कार्यविधि जारी हुन नसक्नु सामुदायिक विकासका लागि ठूलो विडम्बना रह्यो।
५. कार्यालयको वारुणयन्त्रहरूले छिमेकी जिल्लाहरूलगायत भारतसँगको सिमावर्ती क्षेत्रहरूमा समेत सुविधा पुर्याउँदै आएका छन्। तथापि वारुणयन्त्रका कर्मचारी, मेशिन उपकरण, मर्मतसम्भार र इन्धनलगायतको ठूलो बजेट महानगरका करदाताहरूबाट उठेको करबाट खर्च वेहोरिने परिपाटीले महानगरमा आर्थिक बोझ बढ्दै गएको अवस्था छ।
६. वित्तीय स्रोतको अनुमान र यथार्थ बीच ठूलो खाडल (GAP) रहेको छ। विगत पाँच वर्षमा अनुमानको करिब ५०.६४ प्रतिशतमात्र यथार्थ आय प्राप्त भएको छ।
७. महानगरपालिका हुनका लागि आन्तरिक आय न्यूनतम रु. १ अर्ब हुनुपर्ने भए पनि विगत ५ वर्षमा सबैभन्दा बढी आ.व. ०७८/७९ मा रु. ४९ करोड ७८ लाख मात्र राजस्व संकलन भएको छ।
८. विकास निर्माण कार्यमा न्यून र नाममात्रको जनसहभागिता रहेको छ। उपभोक्ता समिति र ठेकेदारहरूबीच मिलेमतो भई आयोजना कार्यान्वयन गराउने परिपाटीले प्रश्रय पाएको छ। जनसहभागिता परिचालन हुन नसक्दा विकास निर्माणमा नगरवासी/समुदायको अपनत्वको कमी र महानगरपालिकामा स्रोतको चाप पर्न गएको छ।
९. विगत ५ वर्षमा बजेटको ठूलो आकार घोषणा भए पनि कुल बजेटको औसतमा ४९.२० प्रतिशत मात्र खर्च भएकोले विकास निर्माण अधुरो भई नगरवासीले पाउने सेवासुविधा समयमा पाउन नसकेको देखिन्छ।
१०. आर्थिक अनुशासनतर्फ आ.व. ०७४/७५ मा रु. ६१ करोड ८९ लाख बेरुजु रहेकोमा आ.व. ७७/७८ सम्ममा बेरुजु अंक बढ्दै गई कुल रु. १ अर्ब ६३ करोड ५७ लाख पुगेको छ।

११. महानगरको दूरदृष्टि (Vision) सहित आवधिक योजना तथा क्षेत्रगत योजनाहरू हालसम्म तर्जुमा गरिएको छैन। हचुवाका आधारमा जथाभावी स्रोतको विनियोजन गरेबाट विकासका ठोस उपलब्धिहरू हासिल हुन सकेका छैनन्।
१२. महानगर क्षेत्रमा ५६ वटा सामुदायिक विद्यालय, २० वटा धार्मिक विद्यालय र ९९ वटा संस्थागत विद्यालयहरू रहेका छन्। सामुदायिक विद्यालयहरूको पठनपाठनमा केही सुधार भई विद्यार्थी भर्नादर वृद्धि भएको छ। तथापि गुणस्तरीय शिक्षा, भौतिक पूर्वाधार र शिक्षकहरूको पेशागत विकासको अवस्था अझै कमजोर रहेको छ। संस्थागत विद्यालयहरूलाई महानगरको शैक्षिक अनुशासनको दायरामा राख्न सकिएको छैन। महानगर बहुप्राविधिक शिक्षालयको गुणस्तर तथा दिगोपना चुनौतीपूर्ण छ।
१३. जनस्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन महानगरका २१ वटा स्वास्थ्य कार्यालय र १०८ जना स्वास्थ्यकर्मीहरूको व्यवस्था गरिएको छ। तथापि महानगरवासीको स्वास्थ्यमा पहुँच र भरपर्दो सेवा हुन सकेको छैन। प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, स्वास्थ्य चौकी तथा आधारभूत केन्द्रहरूको भौतिक अवस्था र सेवाको स्तर ज्यादै कमजोर रहेको छ।
१४. विपद् व्यवस्थापनसम्बन्धी स्थायी सवल संयन्त्रको स्थापना हुन सकेको छैन। उद्धार सामग्रीहरूको मौज्जात पनि ज्यादै न्यून रहेको अवस्था छ।
१५. फोहोरमैलाको दिगो व्यवस्थापनको लागि हालसम्म एकीकृत फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्र/Landfill site को व्यवस्था हुन सकेको छैन। अर्कातर्फ उक्त प्रयोजनका लागि खरिद गरिएका जग्गाहरू यतिकै खाली बसेका छन्। सरसफाईमा सामुदायिक सहयोग र सहभागिताको कमजोर अवस्था रहेको छ।
१६. उपभोक्ता हित संरक्षणको क्षेत्रमा विगत ५ वर्षमा ठोस काम भएको छैन। बजार अनुगमन तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूको अनुगमन कमजोर हुँदा उपभोक्ताहरू मारमा परेको अवस्था छ। सहकारीका सदस्य तथा उपभोक्ताहरूको हित संरक्षण हुन नसकी जोखिम बढ्दै गएको छ।
१७. STIUEIP/RUDP आयोजना सम्पन्न भएको छ। उक्त आयोजनामा जग्गा खरिदका लागि रु. ९ करोड ११ लाख ५३ हजार र विकास निर्माण तर्फ रु. ६ अर्ब ५९ करोड ३७ लाख खर्च भएको छ। आयोजनाबाट कालोपत्रे सडक ८२ कि.मि., ग्राभेल सडक ९.५ कि.मि., ठूला नाला (Strom Water Drainage)- ३७ कि.मि., सडक छेउको नाला ८०.५ कि.मि., फुटपाथ २६ कि.मि., ढल प्रणाली जडान ६१.८ कि.मि., मेनहोल ढल प्रणाली २०४२ वटा, सिवर इन्लेट ढल प्रणाली २४८६ वटा, हाउस कनेक्सन च्याम्बर ४७५० वटा, नयाँ खानेपानी लाइन २३.५ कि.मि., सार्वजनिक शौचालय ६ वटा, पारिवारिक शौचालय ५२४ वटा निर्माण भएको छ।
१८. महानगर क्षेत्रमा STIUEIP/RUDP र कोशी राजमार्गबाहेक कालोपत्रे सडक १०८ कि.मि., ग्राभेल १५० कि.मि., ढलान १७ कि.मि. र कच्ची सडक ५५ कि.मि. मात्र रहेको अवस्था छ।
१९. विगत ५ वर्षमा संक्रमणकालमा सुरु गरिएका बस टर्मिनल, तारिणीप्रसाद कोइराला संचारग्राम र आरोहण गुरुकुलबाहेक अन्य ठूला तथा ठोस आयोजनाहरू सम्पन्न भएका छैनन्।
२०. महानगरभित्र विगतदेखिकै ६ वटा खेलमैदानहरू संचालनमा रहेका छन्। १ वर्षअघि राष्ट्रिय खेलकुद परिषद र महानगरपालिकाबीच सम्झौता भई शहिद रङ्गशाला महानगरले संचालन तथा मर्मत गर्ने व्यवस्था भएकोमा रङ्गशालाको हालसम्म मर्मतसम्भार र रेखदेख नहुँदा रङ्गशाला जीर्ण देखिदै गएको छ। रङ्गशालाका सटरहरूसमेत भाडामा नलाग्ने अवस्थामा पुगेको छ।
२१. खेलकुद विकासका लागि नगरका युवाहरूलाई प्रोत्साहन गर्नुपर्नेमा नगर र जिल्लाभन्दा बाहिरका खेलाडीहरूलाई सहभागी गराई महानगरपालिकाको नाममा खेलाउने गरिएको छ।

२२.वडा नं. ८ मा विगत १० वर्षदिखि निर्माणाधीन अवस्थामा रहेको पशुबधशाला हालसम्म पनि निर्माण सम्पन्न नभएकाले बधशाला संचालन तथा व्यवस्थापन हुन सकेको छैन।

मुलुकमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापनापश्चात हामीले पहिलो निर्वाचित स्थानीय सरकारको अनुभव पनि गरिसकेका छौं। स्थानीय सरकार जनताको सबैभन्दा नजिकको देख्न, सुन्न र अनुभूति गर्न सकिने भरपर्दो सरकार हो। विगतको निराशा, विसंगति, विकृति र कमीकमजोरीहरूलाई चिर्दै दोस्रो स्थानीय सरकारका रूपमा आएका महानगरपालिकाका हामी जनप्रतिनिधिहरूले सुशासन र सम्बृद्धिको यात्रालाई अगाडि बढाउनुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ। आगामी दिनहरूमा योजनाबद्ध विकास, स्रोतको कुशल विनियोजन तथा परिचालन, आन्तरिक राजस्वमा अभिवृद्धि, छरितो तथा कार्यमूलक प्रशासनिक संरचनाको व्यवस्था, गुणस्तरीय शिक्षा तथा स्वास्थ्य, सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण, संस्थागत क्षमताको विकास, आर्थिक अनुशासन, फोहोरमैलाको दिगो व्यवस्थापन, सामुदायिक विकास, विपद् व्यवस्थापनको सबल संयन्त्र, भएका पूर्वाधार तथा सम्पत्तिहरूको मर्मतसम्भार र पारदर्शी तथा जनउत्तरदायी स्थानीय सरकारको प्रत्याभूतितर्फ हाम्रो कार्यदिशा हुनेछ।
